



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

6/2020. (III. 3.) AB határozat	a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 870. § (3) bekezdés „ , fellebbezés” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítéletével befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatának elrendeléséről	392
3068/2020. (III. 9.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	416
3069/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	432
3070/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	438
3071/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	444
3072/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	446
3073/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	449
3074/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	452
3075/2020. (III. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	455

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 6/2020. (III. 3.) AB HATÁROZATA

a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 870. § (3) bekezdés „ , fellebbezés” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítéletével befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatának elrendeléséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Varga Zs. András* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon*, *dr. Juhász Imre*, *dr. Pokol Béla*, *dr. Salamon László*, *dr. Szabó Marcel* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 870. § (3) bekezdés „ , fellebbezés” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

A megsemmisített rendelkezés e határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét követő napon veszti hatályát.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 870. § (3) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: „(3) A korábbi jogszabály alapján előterjesztett panasz, felülbírálati indítvány vagy egyéb indítvány elbírálását e törvény hatálybalépése után a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság mellőzi, és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye panasz, felülbírálati indítvány vagy egyéb indítvány előterjesztésének, vagy annak címzettje e törvény alapján nem jogosult a döntésre.”

2. Az Alkotmánybíróság elrendeli a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítéletével befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát. A megsemmisített rendelkezés a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítéletével befejezett eljárásban nem alkalmazható.

3. Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.212/2017/71. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék 31.B.1146/2015/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság megállapítja: a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 615. § (2) bekezdés c) pontja értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezéseit vagy részeit, amely az ellentétes döntéssel összefügg, a harmadfokú eljárásban erre irányuló, 2018. július 1-je előtt benyújtott másodfellebbezés alapján korlátozás nélkül felül kell bírálni.

5. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 615. § (3) bekezdés b) pontjának „kizárólag” szövegrésze, valamint a 615. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 53. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerint, az Abtv. 27. § *a*) és *b*) pontjaiban foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva, alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítélete, valamint az ezen ítélettel részben megváltoztatott, a Fővárosi Ítéletábrla 16.Bf.212/2017/71. számú ítélete, továbbá az ennek alapjául szolgáló, a Fővárosi Törvényszék 31.B.1146/2015/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztette elő.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiterjesztette a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 615. § (3) bekezdés *b*) pontjának „kizárólag” határozószava, valamint a 615. § (5) bekezdése, illetve a 870. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint ezekre vonatkozóan az alkalmazási tilalom kimondására is.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági ítéletekkel bekövetkezett alapjogi sérelmei részben a Be. felhívott rendelkezéseire figyelemmel is következtek be, és hatályban maradásuk esetén alapjogi sérelmei orvosolhatatlanok.
- [5] Utalt arra, hogy felülvizsgálati indítványt nem terjesztett elő, és annak előterjesztése a Be. 650. § (1) bekezdésének kizáró és 649. § (2) bekezdésének korlátozó szabályaira figyelemmel jelen ügyben kizárt.
- [6] 1.1. Az alkotmányjogi panasz a bírói döntésekkel kapcsolatban az Alaptörvény számos szabályára hivatkozott.
- [7] Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett visszaható hatály tilalmára, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásról, független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz és az észszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jogra, a XXVIII. cikk (2) bekezdésében védett ártatlanság vélelmének megsértésére, a XXVIII. cikk (3) bekezdésében garantált védelemhez való jog megsértésére, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jog megsértésére, ezekből következően IV. cikk (2) bekezdésében garantált személyi szabadsághoz, és az attól való megfosztásra előírt törvényes eljárásról való jog megsértésére utalt.
- [8] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a Fővárosi Főügyészség a 2015. augusztus 12-én kelt, NF. 4929/2013/36. számú vádiratában az indítványozóval szemben életveszélyt okozó súlyos testi sértés büntette és kifosztás büntette miatt vádat emelt. A Fővárosi Törvényszék a 2016. május 4-én kelt 31.B.1146/2015/31. számú ítéletével az indítványozó bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 64. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés *a*) pontjának II. fordulata és *d*) pontja szerint minősülő testi sértés büntetében és a Btk. 366. § (1) bekezdés *b*) pontjába ütköző kifosztás büntetében állapította meg. Ezért halmazati büntetésül 4 évi szabadságvesztésre és 6 évi közügyektől eltiltásra, valamint 5 évi orvosi foglalkozástól eltiltásra ítélte.
- [9] A Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság, az 5.Bf.211/2016/34. számú, 2017. március 10-én kelt ítéletével a Fővárosi Törvényszék 31.B.1146/2015/31. számú ítéletét megváltoztatva az indítványozó bűnösségét a testi sértés büntetének részleges minősítés-változtatása mellett magánlaksértés vétségében, okirattal visszaélés vétségében, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében is megállapította. Mindezt halmazati büntetésül 9 évi szabadságvesztésre, 9 évi közügyektől eltiltásra és az orvosi foglalkozástól végleges eltiltásra ítélte. A Kúria mint harmadfokú bíróság a Bhar.111.574/2017/18. számú, 2017. június 13-án kelt végzésével a Fővárosi Ítéletábrla 5.Bf.211/2016/34. számú másodfokú ítéletét hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. Ennek indoka főként a megalapozatlanság volt (a megelőző bíróságok a tényfelderítési kötelezettségüknek nem tettek eleget, a megállapított tényállás hiányos volt, ennek megfelelően a ténybeli következtetések sem feleltek meg a követelményeknek; a végzés 57., 58., 66., 88–116. pontjai).
- [10] 1.2. Az alkotmányjogi panasz szerint a megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság a 16.Bf.212/2017/71. számú, 2018. február 22-én kelt ítéletében a hatályon kívül helyező végzésben előírt bizonyítást nem teljeskörűen lefolytatva, az indítványozót az eredeti első- és másodfokú ítéletben foglaltakon túl, még személyi szabadság megsértésének büntetében is bűnösnek mondta ki. Büntetését 9 évi szabadságvesztésben, 9 évi közügyektől eltiltásban és az orvosi foglalkozástól való végleges eltiltásban szabta meg.

A harmadfokú eljárásban a Kúria a 2018. július 12-én kelt és jogerős Bhar.I.690/2018/12. számú ítéletében – részleges minősítés-változtatás mellett – az indítványozóra kiszabott büntetést súlyosbította, melynek során vele szemben 11 évi szabadságvesztést és 10 évi közügyektől eltiltást szabott ki, a megelőző ítélet további rendelkezéseinek helybenhagyásával.

- [11] Az indítványozóval szemben a büntetőeljárás – a Kúria legutolsó, Bhar.I.690/2018/12. számú határozatának meghozataláig – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) alapján folyt, és ez alapján került sor a Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.212/2017/71. számú döntése elleni jogorvoslatok (fellebbezések) bejelentésére is valamennyi jogosult részéről. A jogerős döntést megelőzően hatályba lépett a Be. Ennek 870. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy a rendelkezéseit a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell; a 870. § (3) bekezdése pedig azt, hogy a régi Be. alapján bejelentett jogorvoslatok (így a fellebbezések) elbírálását mellőzni kell, ha annak az Be. szerint már nincs helye. Ennek folytán a Kúria legutolsó eljárásában irányadóan a harmadfokú bíróság felülvizsgálati lehetősége szűkült. A Be. az ellentétes döntés (azaz az első és másodfok közötti eltérő döntés) fogalmi meghatározását leszűkíti, és így a fellebbezés elbírálásakor a Be. 615. § (2) bekezdésében és a 618. (3) bekezdésében foglaltakat is figyelembe véve – a 615. § (3) bekezdés *h*) pontjában foglalt kizárólagos szabályra és a 615. § (5) bekezdésére figyelemmel –, már a testi épség elleni cselekmény miatt nem volt helye semmilyen – még korlátozott – felülbírálatnak sem. Ekként az indítványozó ténylegesen elesett a valódi, tartalmi felülvizsgálattól. Ennek eredményeként, vele szemben tényleges jogorvoslat lehetősége nélkül, a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla hozott először – tartalmilag első fokon eljárva – a hatályon kívül helyezésben előírt, részben teljesített terjedelmes bizonyítási eljárást követően jogerős ítéletet; lévén a különböző minősítés alá eső cselekmények a tényállás szempontjából egyetlen eseménykort képeznek.
- [12] A Be. már hivatkozott hatályba léptető rendelkezésének összehatásaként az ügyben a 2018. február 22-én bejelentett fellebbezések közül, 2018. július 1-jét követően csak és kizárólag a súlyosításra irányuló ügyési fellebbezés maradt érvényben, az indítványozó terhelt és védője által bejelentett fellebbezés a Be. 870. § (3) bekezdése alapján megszűnt létezni; továbbá módosítva sem volt fenntartható a Be. 615. § (3) bekezdés *b*) pontjában foglalt kizárólagossági szabály, és az (5) bekezdés szerinti tilalom folytán. A „törvény erejével megszüntetett egyedi fellebbezés” eliminálódása folytán a harmadfokon – de ténylegesen másodfokon – eljáró Kúriának nem volt módja jogi álláspontját kifejteni abban a tekintetben sem, hogy a Kúria korábbi, éppen a büntetőeljárás lényegét jelentő, az indítványozó büntetőjogi felelősségének megállapítására irányuló bizonyítási eljárást súlyosan kifogásoló Bhar.III.574/2017/18. számú végzésében foglaltaknak a Fővárosi Ítéltábla a jogerős döntés meghozatalára irányuló eljárásban megfelelően eleget tett-e.
- [13] 1.3. Az alkotmányjogi panasz a visszaható hatály tilalma és a jogorvoslathoz való jog körében (több alkotmánybírósági határozat felhívása mellett) számos érvet hoz fel.
- [14] Arra hivatkozik, hogy a jelen esetben a jogbiztonság klauzulájának a visszaható hatály tilalmára vonatkozó rendelkezése egyrészt a Be.-nek a bevezető részben támadott jogszabályi rendelkezései, vagyis a harmadfokú eljárásra vonatkozó törvényi lehetőségek szűkítése; másrészt a Kúria ehhez kapcsolódó, a jogerős ítéletben követett, a törvényi rendelkezésnél szigorúbban és szűkítőbb mérce szerint alkalmazott értelmezése folytán sérült.
- [15] A Be. 615. § (1) bekezdése a harmadfokú eljárás okait és kereteit – a régi Be.-hez képest eltérő módon meghatározva – az első és másodfokú bíróság „ellentétes döntése” szintjében határozza meg. A 615. § (2) bekezdése definiálja az „ellentétes” kitétel tartalmát is. Az okok közül az *a*) pontban foglaltak megegyeznek a korábbi jogszabály rendelkezéseivel, a *h*) és *e*) pontban foglaltak pedig – fordított sorrendben – a régi Be. 386. § (1) bekezdés *h*) és *e*) pontjában foglaltakkal. A Be. azonban a 615. § (3) és (5) bekezdésében a fellebbezésben konkrétan sérelmezhető esetköröket is szigorúan behatárolja, kizárva ezzel a felülbírálat köréből a másodfokú ítéleti rendelkezéseknek és jogkövetkezményeknek azt a részét is, amelyek az elsőfokú döntésen túlmenő eredményt generálnak. Ezzel – a másodfokú bíróság megerősített, a bizonyítás kiterjesztésén alapuló reformatórius jogkörre folytán – előállhat az a helyzet, hogy a jogerős döntés alapjául kizárólag a fellebbezési eljárásban megállapított, felülmérlegelt tények és körülmények, valamint az ezekből a bűnfelelősség körében levont következtetések szolgálnak. A Be. idézett rendelkezéseiben lefektetett, a harmadfokú eljárás kezdeményezésére és a felülbírálat hatókörére vonatkozó, a korábbi jogokhoz képest visszalépést jelentő szabályok már önmagukban is alkalmazhatók a jogorvoslathoz való jog kiüresítésére, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütköznek.
- [16] Ugyanakkor a Be. hatályba léptető rendelkezései a 870. § (3) bekezdésében azt is tartalmazzák, hogy a szűkítő rendelkezéseket a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell, és a korábbi jogszabály alapján előterjesztett

fellebbezés elbírálását mindazon esetekben a bíróság mellőzi, ha az új törvény alapján annak már nem lenne helye.

- [17] Ugyanakkor az indítványozó megítélése szerint a Kúria a Bhar.1.690/2018/12. számú határozatában túl is ment a jogalkotó jelenlegi elvárásain, és a fellebbezés lehetőségét, illetve a felülbírálat hatókörét még tovább szűkítette. Megállapította, hogy az okirattal visszaélés vétsége és a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége megállapítása körében a Fővárosi Ítéltábla másodfokú bírósággént a felülbírált ítéletben ugyan a vádlott terhére szólóan járt el a bűnösség megállapításakor, de az ezekre vonatkozó felülbírálatot – a Be. tilalmi rendelkezéseinek hatálya alá nem eső körben is – mellőzte, azon az alapon, hogy ezek az elsőfokú ítéletben megállapított kifosztással alaki halmazatot képeznek (kúriai ítélet, 7. oldal). Ekként az ezekben való bűnösség megállapítása semmiféle érdemi felülbírálatot nem kapott.
- [18] Hasonlóképpen tovább korlátozta a Kúria a törvény szerinti felülbírálat lehetőségét akkor is, amikor a testi épség elleni bűncselekménynek – a másodfokon felvett bizonyításra alapozva – bekövetkezett eltérő minősítése ellenére ezt sem tekintette indoknak a felülvizsgálatra, noha erről nyilvánvalóan nem az elsőfokú bíróság rendelkezett.
- [19] Jelen esetben a jogorvoslathoz való jog szűkítése, a már benyújtott jogorvoslat elbírálhatóságának tilalma olyan Be. rendelkezés, amely a jogszabály hatálybalépését megelőzően gyakorolt eljárási jogra kihatóan, a korábbi törvényhez képest szigorúbb szabályokat, és a terhelre nézve hátrányosabb megoldást, következményt állapít meg.
- [20] 1.4. Az alkotmányjogi panasz értelmében a tisztességes eljárás követelmény-rendszerének egyes elemei nem vizsgálhatók és nem értékelhetők egymástól elszigetelten [20/2005. (V. 26.) AB határozat]. A bizonyítás szabályainak alkotmányos szempontok szerinti értelmezése és alkalmazása a büntetőügyekben nem választható el a fegyverek egyenlőségének, a tartalmilag hatékony védelemhez való jognak és az ártatlanság védelmének tiszteletben tartásától. Az eljárási törvény rendelkezéseire figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő alanyoknak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja. A bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az ügy elbírálásával kapcsolatos alapjogi követelményeket, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjogi alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. Alkotmányos kötelezettség az is, hogy az általa megvizsgált ügy döntési szempontjait érintő lényeges elemekről, a bizonyítási tevékenységről és a bizonyítékok értékeléséről határozatában számot adjon. Ez utóbbi szintűgy a tisztességes eljárás részét képező indokolási kötelezettség teljesítését rója a bíróságra.
- [21] Jelen ügyben a tisztességes eljárás fentebb felsorolt elemei folyamatosan sérültek. Az indítványozó érdemi védekezését a bűnösség vélelme folyamatosan akadályozta. Azáltal – hogy noha szabadságelvonással járó kényszerintézkedés hatálya alatt állt – az összes, a legkülönbözőbb forrásokat személyi és támadhatatlanul objektív tárgyi bizonyítási eszközök bevonására irányuló indítványát folyamatosan elutasították, vagy nem utasították el, csak nem teljesítették, majd csak részlegesen teljesítették, lényegében eszköztelenné vált a bizonyítási eljárás során és – tartalmi értelemben – a védelemhez való joga kiüresedett, a fegyverek egyenlőségéhez való joga eliminálódott.
- [22] Jelen eljárásban az indítványozó tartalmilag semmilyen értelemben nem volt az eljárás olyan alanya, akit a széles értelemben vett tisztességes eljárás alkotmányos követelményei megillettek volna. Vele szemben a bűnösség vélelme meghatározóan befolyásolta az eljárás és a bizonyítás menetét és kimenetelét. Perbeli jogosítványai olyan mértékig csorbultak, ami nyilvánvalóan az alapjogvédelem sérelmeit jelenti. A bírósági eljárás sem volt pártatlan, nem a tényállás valóságához megállapítására törekvés, hanem a vád tényállásának bizonyítása érvényesült. Ez oda vezetett, hogy a bíróság vagy be sem szerzett bizonyítékokat, vagy kizárólag a vádlott terhére eső szempontok favorizálásának mentén vizsgálta azokat, még indokolásában is; fel sem vetve az ellenkező szempontok cáfolatát és az értékelő elemzés szintjén nem foglalkozva az elfogadott bizonyítékok ellentmondásosságával. Miközben a megismételt eljárásban már nyilvánvaló volt, hogy a bizonyítási eljárás során szokatlanul jelentős súlyú hibákat követett el a korábban eljáró bíróság, ezáltal sem törekedett a tényállás teljes körű tisztázására, nem is ment végig a Kúria hatályon kívül helyező döntésében előírt szempontrendszeren, és továbbra sem volt motivált abban, hogy a terhelte védekezését leellenőrizze. Ez így már nem szakjogi, hanem alapjogi kérdés, mert sértette az ártatlanság védelmét és a védekezéshez való jogot. Az ítélet pedig ennek folytán nem

a bizonyítékok értékeléséről ad számot (a hosszas pertörténet mellett), csupán azok felsorolásáról; abból a bűnösségre vonatkozóan a bizonyítékok összekapcsolása nem is derül ki.

- [23] Az Alkotmánybíróság a törvényértelmezési és a szakjogi kérdésekben való állásfoglalást kerüli mindaddig, míg a jogalkalmazó eljárása közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését [7/2013. (III. 7.) AB határozat; 13/2014. (IV 18.) AB határozat]. Az alkotmányos tartalom érvényre juttatása követelmény a bizonyítási eljárás lefolytatásakor és a bizonyítékok értékelésekor is [3/2015. (II. 2.) AB határozat]. Ha ez sérül, az Alkotmánybíróság azt a tisztességes eljárás követelményrendszerén belül értékeli [21/2016. (XI. 30.) AB határozat].
- [24] 1.5. A személyi szabadsághoz való jog sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panasz értelmében összességében a jelen ügyben a büntetőjogi szankció alkalmazásához vezető eljárás nélkülözötte mindazon fentebb kifejtett garanciákat, amelyek az ilyen súlyú jogkövetkezmények alkalmazásakor biztosították volna az indítványozó számára a széles értelemben vett tisztességes eljárást, az ártatlanság védelmét, a fegyveregyenlőség követelményét, és ezért sérült a védelemhez való joga is. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljárás minimumkövetelményeit és a jogorvoslati jogot nélkülöző eljárás nem tekinthető olyan törvényes eljárásnak, ami megfelelne az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében foglalt követelménynek.
- [25] 1.6. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 61. §-ára hivatkozva jelzi, hogy a jelen esetben indokolt a megtámadott döntések végrehajtásának felfüggesztésére felhívni a bíróságot. Az Abtv. 61. § (1) bekezdése értelmében nem lehet önálló, és külön elbírálásra váró indítványnak tekinteni az indítványozásra jogosultnak azt a javaslatát, hogy az Alkotmánybíróság a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a bíróságot. Az indítvány e része javaslat, amely megkönnyítheti az Alkotmánybíróság észlelését, de formális döntést erről – ha az Alkotmánybíróság nem ért vele egyet – az Abtv. értelmében nem kell hozni. Másrészt az Alkotmánybíróság erre irányuló indítványozói javaslat nélkül is, hivatalból észlelheti, ha felfüggesztésnek helye van. A jelen ügyben a kivételes felhívásra az Alkotmánybíróság nem látott okot.

II.

- [26] 1. Az Alaptörvény felhívott szabályai:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IV. cikk (2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [27] 2. A Be. kifogásolt és más érintett rendelkezései:

„615. § (1) A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén.

(2) Ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

b) az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,
c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

(3) A fellebbezés sérelmezheti

a) az ellentétes döntést, illetve

b) kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett.

(4) A másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben az ellentétes döntés alapját képező tényállás nem támadható, ha

a) az elsőfokú bíróság ítélete ellen kizárólag az 583. § (3) bekezdése alapján jelentettek be fellebbezést, vagy

b) az ellentétes döntés az 590. § (5) bekezdése szerinti felülbírálaton alapult.

(5) A másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.

(6) A fellebbezésben bizonyítást indítványozni, új tényt állítani vagy új bizonyítékra hivatkozni nem lehet.”

„870. § (1) Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza.

[...]

(3) A korábbi jogszabály alapján előterjesztett panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány elbírálását e törvény hatálybalépése után a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság mellőzi, és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány előterjesztésének, vagy annak címzettje e törvény alapján nem jogosult a döntésre.”

III.

- [28] 1. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé.
- [29] A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek.
- [30] Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést és törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a támadott bírói döntés és törvényi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések és törvényi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [31] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítványozó teljesítette-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen az Abtv. 26–27. §-ai szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. §-ai szerinti feltételeket.
- [32] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [33] Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz megfelel-e az Abtv. 29. §-ának.

- [34] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panasz kétféle szabályt, a Be. egyik átmeneti szabályát és a Be. másodfellebbezésre vonatkozó rendelkezéseit támadja. (A Be. az elsőfokú és a másodfokú bíróság döntése ellen bejelenthető jogorvoslatot egyaránt fellebbezésnek nevezi. A másodfokú bíróság döntése elleni fellebbezést megkülönböztetésként másodfellebbezésnek is nevezik.) A Be. átmeneti rendelkezésével [870. § (3) bekezdés] összefüggésben a jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető az a kérdés, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma milyen összefüggésben áll a már folyamatban lévő jogérvényesítéssel: lehetősége van-e a jogalkotónak a másodfellebbezés benyújtását követően megszüntetni a felülbírálat indításának a jogát, illetve a fellebbezés benyújtásakor nem szabályozott többletfeltételekhez kötni az elbírálást. Másképp fogalmazva: előírhatja-e az új törvény a másodfellebbezés elbírálásának mellőzését új feltételekhez kötésével.
- [35] A Be. másodfellebbezésre vonatkozó egyes szabályainál [Be. 615. § (3) bekezdése *b*) pontjának „kizárólag” szövegrésze, „az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata” szövegrésze, valamint a 615. § (5) bekezdése] alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető az a kérdés is, hogy a jogorvoslathoz való jogból mint alapvető jogból ered-e a másodfellebbezés (harmadfok) jogintézménye a büntetőeljárásban, vagy ennek feltételeit a törvényhozó viszonylag szabadon alakíthatja akkor is, ha a másodfokú bíróság széles – a tényállásra is kiterjedő – felülbírálati jogköréhez nagy terjedelmű reformatórius jogkör társul. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy ha a másodfellebbezés a jogorvoslathoz való alapvető jog védelmi körébe tartozik, akkor törvényi szabályait hogyan kell értelmezni a másodfellebbezés céljára figyelemmel (Alaptörvény 28. cikk).
- [36] Az Alkotmánybíróság ezért a Be. 615. § (3) bekezdése *b*) pontjának „kizárólag” szövegrésze, a 615. § (5) bekezdése, illetve a 870. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [37] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz befogadásánál az Alkotmánybíróság a következőkből indult ki.
- [38] 2.2.1. Az ítélőtábla és a Kúria ítéleteivel összefüggésben a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és az előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12] és 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; megerősítette: 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ekként a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel [3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]; 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]]. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata [3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]]. Mindezt kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban megállapítottak, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]).
- [39] A történeti tényállás, a nyomozás és a pertörténet részletes ismertetése alapján az indítványozó szerint az ítélőtábla és a Kúria eljárása, és ennek következtében ítélete azért alaptörvény-ellenes a felhívott alaptörvényi szabályok fényében, mert a megismételt eljárásban a Kúria érdemben már nem foglalkozott azokkal az indítványozói kifogásokkal, amelyek a másodfokú bíróság eljárása állított szabálytalanságaira vonatkoztak.
- [40] Az Alkotmánybíróság hatáskörébe a büntetőeljárás átfogó, alkotmányos kereteinek a vizsgálata tartozik. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az indítványozó Alaptörvényben biztosított

jogának védelmén keresztül az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. Ennek következtében a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós törvénysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A nyomozó hatóság vagy az alsóbb fokú bíróságok által elkövetett esetleges eljárás szabálysértések orvoslására az eljárás későbbi szakaszában van lehetőség.

- [41] Az indítványozó hivatkozásai alapján nem állapítható meg, hogy az állított eljárási szabálysértések egyenként vagy összességükben alkotmányjogi értelemben a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését kétségessé tették volna. A bíróságok az eljárásban szereplő alanyoknak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálták. Az általuk megvizsgált ügy döntési szempontjait érintő lényeges elemekről, a bizonyítási tevékenységről és a bizonyítékok értékeléséről a határozatokban számot adtak.
- [42] A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése körébe – és ezáltal nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe – tartoznak az indítványozó azon kifogásai is, miszerint kizárólag – időben és térben is egymástól távol eső – közvetett bizonyítékok szolgáltak az elítéltetés alapjául, és a terheltet mentő (adott esetben közvetlen) bizonyítékok beszerzését a nyomozó hatóság az állandó védelmi indítványok ellenére tartósan negálta vagy be sem szerezte; a nyomozó késlekedett a vádlott védekezését igazoló körülmények ellenőrzésével. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése körébe tartoznak azok az indítványozói kifogások is, amelyek szerint az ügyben a bíróság által megállapított, a bűnfelelősséget tartalmazó tényállás – magának a cselekményeknek a lefolyása, motívuma, a célzatai, a sértett egészségkárosításának módja, körülményei, helyszíne, a bűncselekmény eszközei – semmilyen szempontból nem igazolt, az nagyobb részét merő fikció. Mindezekre figyelemmel a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joggal összefüggésben nem állnak fenn a befogadás Abtv. 29. §-ban foglalt feltételei.
- [43] 2.2.2. A bírói döntéseket támadó alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény egyéb szabályai – ártatlanság véelme, személyi szabadsághoz való jog – állított sérelmét illetően sem állnak fenn a befogadás feltételei az összefüggés hiánya miatt, a következők szerint.
- [44] Az ártatlanság véelme a bűnösségnek a törvényeknek megfelelően való megállapításáig terjed.
- [45] Az indítványozó az ártatlanság véelméhez való jog sérelmét látja abban, hogy az egész eljárás, a nyomozási szakasztól kezdve, a jogerős ítéletig bezáróan „fordított felállásban” folyt: nem a hatóságok és a bíróság törekedtek bizonyítani a vádlott bűnösségét (illetve amikor igen, az vitatható módon beszerzett, vitatható módon felhasznált, de leginkább a Be. szabályainak megsértésével alkalmazott bizonyítással történt). Az indítványozó e kifogása ténylegesen az eljáró nyomozó hatóság és bíróságok elfogultságát állítja. A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezék előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára avagy hátrányára se legyen elfogult. Azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kétegye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétegy objektív szempontokkal igazolható-e {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [24]–[25]; legutóbb: 3185/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]}.
- [46] Jelen esetben azonban az objektív szempontokkal igazolható pártatlanság sem magát az eljárást, sem az ügy megítélését vagy a feleket illetően nem vált kétségessé. Az indítványozó által felhozott indokok (nem foglalkoztak a bűnösségével szembe menő bizonyítékokkal, az indítványozó tartalmilag semmilyen értelemben nem volt az eljárás olyan alanya, akit a széles értelemben vett tisztességes eljárás alkotmányos követelményei megillettek volna) valójában az érdemi bírói döntés kritikájaként minősíthetőek, nem elégségesek a szubjektív értelemben vett pártatlanság fennállásának megdöntésére. Az Alkotmánybíróság tehát nem vizsgálhatta, hogy a büntetőeljárás lefolytatása alatt milyen módon vagy hogyan járt el a bíróság. Mindebből fakadóan nem vizsgálható az sem, hogy az ártatlanság véelmét mint a büntetőeljárás garanciális eljárási alapelvét ténylegesen tiszteletben tartották-e az eljáró szervek a nyomozás során, vagy hogy a bíróság pártatlansága alapos okból kétségbe vonható-e; ez utóbbi a Be. szabályai szerint és az ott meghatározott eljárási rendben vitatható.
- [47] A jelen esetben a törvényszék a 2016. május 4. napján kihirdetett ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontjának második fordulata, valamint d) pontja szerint minősülő – aljas indokból elkövetett, maradandó fogyatékoságot és súlyos egészségromlást okozó – testi sértés bűntettében, továbbá a Btk. 366. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző kifosztás bűntettében. Ezért

halmazati büntetésül négy év szabadságvesztésre, hat év közügyektől eltiltásra, valamint öt évre az orvosi foglalkozástól eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztést börtönben kell végrehajtani, és abból a vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és az állam által előlegezett 1 701 450 forint bűnügyi költség viseléséről is.

- [48] A másodfokon eljáró ítéletábra a 2017. március 10. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a vádlottat bűnösnek mondta ki magánlaksértés vétségében [Btk. 221. § (1) bekezdése] is, a vádlott terhére megállapított testi épség elleni cselekményt a Btk. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel a (8) bekezdés I. fordulata szerint minősítette, az ugyancsak a terhére megállapított vagyon elleni erőszakos bűncselekményt okirattal visszaélés vétségének [Btk. 346. § (1) bekezdés c) pont] és készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségének [Btk. 393. § (1) bekezdés a) pont] is minősítette, a szabadságvesztés tartamát kilenc évre, a közügyektől eltiltás tartamát ugyancsak kilenc évre, az orvosi foglalkozástól eltiltást pedig végleges hatályúra súlyosította. Módosította a bűnjelekre vonatkozó rendelkezéseket és kötelezte a vádlottat a magánfél részére 250 000 forint kártérítés, továbbá az ez után járó eljárási illeték megfizetésére, továbbá a magánfél jogi képviselével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére is. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A kifejtettek, valamint a törvényszék és az ítéletábra bűnösséget megállapító ítéletére tekintettel az ártatlanság vélelme mint alkotmányos alapelv sérelmére hivatkozó panasz sem fogadható be a jelen ügyben.
- [49] 2.2.3. Az alkotmányjogi panasz a személyi szabadsághoz való jog sérelmét arra alapítja, hogy a személyes szabadság korlátozására nem a törvényeknek megfelelően került sor; a panasz értelmében az eljárási garanciák mellőzése szükségképpen vezetett el oda, hogy az indítványozó az eljárás során megalapozatlanul előzetes letartóztatásba került, majd vele szemben nem tisztességes eljárásban, és jogorvoslati jogának sérülése mellett végrehajtandó szabadságvesztést szabtak ki. Ezzel szemben megállapítható, hogy a törvényszék és az ítéletábra döntése a testi sértés büntetőjogi marasztalásban nem volt egymással ellentétes, jóllehet eltért a testi sértés büntetőjogi minősítése; a másodfokú eljárásban a bíróság vizsgálta az indítványozó eljárást érintő kifogásait is.
- [50] Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel a Kúria Bhar.I.690/2018/12. számú ítélete, a Fővárosi Ítéletábra 16.Bf.212/2017/71. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék 31.B.1146/2015/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [51] A jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [52] 1. Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta a Be. átmeneti szabálya alaptörvény-ellenességét, és külön a Be.-nek a másodfellebbezésre vonatkozó, a kúriai döntésben értelmezett egyes előírásait.
- [53] Az Alkotmánybíróság elsőként a tiltott visszaható hatály és a jogorvoslati jog sérelme fennállásának a kérdését a vizsgálta, vagyis a Be. 870. § (3) bekezdését (a határozat indokolásának IV/2. pontja, Indokolás [54] és köv.), majd ezt követően a Be. többi támadott szabályát, a jogorvoslati jog tükrében (a határozat indokolásának IV/3. pontja, Indokolás [84] és köv.).
- [54] 2. Az Alkotmánybíróság egy döntése értelmében „a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszaható hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]].
- [55] Az Alkotmánybíróság az 1/2016. (I. 29.) AB határozatában és a 8/2016. (IV. 6.) AB határozatában is áttekintette a visszaható hatállyal kapcsolatban konkrét ügyekben korábban kialakított gyakorlatát. A 3189/2013. (X. 22.) AB határozatában az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek azt az építésügyi szabályozást, amely magasabb építésügyi bírság kiszabását tette lehetővé a hatálybalépése előtt keletkezett tényállások kapcsán, de csak a hatálybalépése után megindult eljárásokban. A tankönyvjegyzékre való felvétel jövőre nézve szóló

korlátozását és a le nem zárt tankönyvvé nyilvánítási eljárások megszüntetését sem találta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközőnek a 3024/2015. (II. 9.) AB határozat (Indokolás [56]–[57]).

- [56] A visszaható hatály tilalma szempontjából az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó.
- [57] Ezt juttatja kifejezésre a jogalkotásról szóló 2010. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Jat.) is, melyre az Alkotmánybíróság a 3151/2013. (VII. 24.) AB határozatában is hivatkozott. Eszerint: „A Jat. e körben kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. [...] Ugyanakkor a Jat. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből következően a Jat. – jogszabály eltérő rendelkezése alapján – lehetővé teszi eljárási cselekmények esetén a módosítás szerinti rendelkezések folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásának kimondását.” (Indokolás [17])
- [58] 2.1. A jelen esetben a korábbi jogszabály alapján még joghatályosan előterjesztett fellebbezés, másodfellebbezés elbírálásának mellőzését teszi lehetővé a Be. 870. § (3) bekezdése, feltéve, hogy a Be. új szabályai alapján már nincs helye fellebbezésnek (másodfellebbezésnek).
- [59] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a már a Be. hatálybalépése előtt bejelentett másodfellebbezés intézményével foglalkozott, mert egyrészt az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben másodfellebbezésről van szó, másrészt az elsőfokú bíróság határozata elleni fellebbezésnél hasonló alkotmányjogi kérdések nem merülnek fel.
- [60] A Be. 868. § (1) bekezdése értelmében e törvény rendelkezéseit – a 868–876. §-ban meghatározott eltérésekkel – a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.
- [61] A 870. § (3) bekezdése értelmében a korábbi jogszabály alapján előterjesztett fellebbezés elbírálását e törvény hatálybalépése után a bíróság mellőzi, és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye fellebbezés előterjesztésének. A Be. átmeneti szabálya tehát a Be. másodfellebbezési feltételeihez köti a régi Be. alapján korábban benyújtott másodfellebbezés mint rendes jogorvoslat elbírálását. [A Be. 615. § (1) bekezdése alapján akkor van helye fellebbezésnek a másodfokú bíróság ítélete ellen, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságéval „ellentétes”. Az „ellentétes döntés” fogalma értelmezésre szorul. Azt, hogy milyen esetben ellentétes a döntés, a Be. 615. § (2) bekezdése határozza meg felsorolással. A Be. 615. § (3) bekezdése a másodfellebbezés tartalmát is meghatározza.]
- [62] 2.2. A Be. e szabályait az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben hozott EBH2018.B.27. számú elvi határozat értelmezte.
- [63] Ennek értelmében a Be. alapján, ha a másodfokú bíróság a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben is megállapította, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntést hozott, úgy ítélete ellen fellebbezésnek van helye. A fellebbezéssel azonban csak az ellentétes döntés, illetve a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezése vagy része támadható, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatára eredményezett. A másodfokú ítéletnek egyéb rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek [Be. 615. § (2) bekezdés c) pont, (3) és (5) bekezdések]. A korábbi jogszabály alapján még joghatályosan előterjesztett olyan rendelkezés elleni fellebbezés elbírálását a bíróság mellőzi, amely ellen a Be. alapján már nincs helye fellebbezésnek [Be. 870. § (3) bekezdés]. Nincs helye harmadfokú felülbírálatnak a másodfokú ítéletben megállapított olyan bűncselekmény tekintetében, ami a vádlott terhére már az elsőfokú bíróság által megállapított bűncselekménnyel alakítható, mivel a másodfokú ítéleti változtatás nem eredményezett a bűnösség kérdésében eltérő döntést, csupán annak a cselekménynek a minősítését érintette, amelyben az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét már megállapította [Be. 615. § (2) bekezdés c) pont].
- [64] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma milyen összefüggésben áll a már folyamatban lévő jogérvényesítéssel az indítványra okot adó ügy tükrében: lehetősége van-e a jogalkotónak a másodfellebbezés (fellebbezés) benyújtását követően megszüntetni a felülbírálat indításának a jogát, illetve a fellebbezés benyújtásakor nem szabályozott többletfeltételhez kötni a felülbírálatot.
- [65] A régi Be. alapján a ténykérdésben és a jogkérdésben, valamint a büntetésről is döntést hozó hivatásos bíró jelentős mérlegelési jogkört kapott. A régi Be.-ben alapvetően a bizonyítékok szabad mérlegelése, az egyes bizonyítékoknak nincs előre meghatározott bizonyító erejük, rangsoruk; egy okszerűen, logikusan mérlegelt tényállás

még akkor sem támadható, ha észszerű kételylek támaszthatók vele szemben. Ugyanakkor még azonos tények is eltérő vagy ellenkező következtetésre adhatnak alapot különböző bíróságok előtt. Az azonos tények eltérő jogi megítélése tette szükségessé a magyar büntetőeljárásban a kétfokú jogorvoslat bevezetését, annak orvoslását, hogy a bíróságok további bírói kontroll nélkül teljesen eltérő döntéseket hozzanak. A régi Be. a másodfokú bírósági eljárásban széles körű bizonyítást tett lehetővé [rég. Be. 353. § (1) bekezdés].

- [66] A másodfokú bíróságnak ez a széles felülbírálati és döntési jogköre az eredetileg a régi Be.-ben kétfokúnak szánt jogorvoslati rendszerhez igazodott.
- [67] A régi Be. szerint a másodfellebbezés benyújtására akkor volt lehetőség, ha a másodfokú bíróság az elsőfokúétól – a bűnösség kérdésében – „eltérő” döntést hozott [rég. Be. 386. § (1) bekezdés a)–c) pontok].
- [68] A harmadfokú felülbírálat is teljes körű volt, függetlenül attól, hogy ki nyújtotta be a másodfellebbezést: a felülbírálat kiterjedt a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletre, valamint az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárásra is. Ennek keretében a harmadfokú bíróság nemcsak az első-, hanem a másodfokú bíróság eljárásának törvényességét is vizsgálta. Kasszációs jogkörét mind az első-, mind a másodfokú eljárásban történt abszolút eljárási szabálysértés esetén köteles volt gyakorolni. A harmadfokú bíróság felülbírálati jogköre a másodfokúéhoz képest szélesebb körű volt. Annak mérlegelésekor, hogy a harmadfokú bíróság a megelőző két eljárás törvényességének vizsgálatánál melyik bíróságot utasíthatta új eljárásra, szerepet játszott a régi Be. jogorvoslati rendszere. A régi Be. az „eltérő” döntés esetén lehetővé tette a megismételt eljárásban született bírósági döntés harmadfokú kontrollját is, más megfogalmazásban annak az ellenőrzését, hogy a jogorvoslati bíróság utasításait a megismételt eljárásban végrehajtották-e. Kivétel ez alól, ha a két bíróság döntése a bűnösség kérdésében egybehangzóvá vált a megismételt másodfokú eljárást követően.
- [69] Az indítványra okot adó ügyben az elsőfokú bíróság döntésétől a másodfokú bíróság döntése eltért, olyan cselekmény miatt állapította meg a vádlott bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, és a vádlott a döntés ellen a régi Be. alapján másodfellebbezést terjeszthetett elő.
- [70] A Be. 870. § (3) bekezdése a „fellebbezés” kifejezést használja. Ennek a rendelkezésnek a „fellebbezés” szövegrésze értelmezhető úgy, hogy az valamennyi, a Be.-ben fellebbezés elnevezésű jogorvoslatra kiterjed, beleértve azt a fellebbezést is, amelyet másodfellebbezésnek neveznek. A másodfellebbezésnek mint jogorvoslatnak – a fellebbezéssel szemben – ugyanakkor az ad értelmet, és az a funkciója, hogy azokban az esetekben, amelyekben a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósági döntés megalapozatlanságát kiküszöböli, vagyis az elsőfokú bíróság feladatát teljesíti, és ennek eredményeképpen az elsőfokú bíróság döntésétől eltérő döntést hoz, akkor az első alkalommal így meghozott döntés ellen jogorvoslattal lehessen élni. Az elsőfokú bíróság ténybíróság, feladata a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, a cselekmény minősítése, a büntetés kiszabása. A másodfokú bíróság ezzel szemben általánosságban jogbíróság, vagyis elsősorban az elsőfokú bíróság döntését vizsgálja felül, de – a törvényi korlátok között felülmérlegeléssel – eltérő tényállást is megállapíthat [rég. Be. 352. § (1) bekezdés b) pont és (3) bekezdés].
- [71] Minél szélesebb a másodfokú bíróság felülbírálati joga, reformatórius jogköre és megalapozatlanságot kiküszöbölő, bizonyítás felvételéhez kötődő jogosítványa, annál inkább felmerül az, hogy a másodfokú eljárásban nemcsak az elsőfokú döntés felülvizsgálatáról van szó, hanem a másodfokú eljárásban – legalább részben – első alkalommal veszik fel az elítélés alapjául szolgáló tényállást, bizonyítást végeznek, mérlegelik a bizonyítékokat, minősítik a cselekményt és szabnak ki büntetést. Másodfellebbezés hiányában ez a döntés felülbírálat nélkül maradna még akkor is, ha az eltér az elsőfokú bíróság döntésétől.
- [72] A jogorvoslati jog önmagában nem jelenti azt, hogy a másodfokú bíróság tényállási hibát korrigáló döntése ellen újabb jogorvoslati lehetőség nyíljék. A jogorvoslati jogosultság korlátozható a jogviták észszerű időn belüli elbírálása érdekében, de a jogorvoslati jog korlátozásának arányban kell állnia az elérendő céllal.
- [73] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Kúria – a Bhar.III.574/2017/18. számú végzése értelmében, amely a másodfokú bíróság döntése ellen bejelentett másodfellebbezést bírálta el – az elsőfokú bíróság döntését (31.B.1146/2015/31.) első ízben felülbíráló másodfokú döntéssel (5Bf.211/2016/34.) kapcsolatban nem észlelt feltétlenül hatályon kívül helyezési okot. Ugyanakkor megállapította, hogy a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság tényfelderítési kötelességének nem mindenben tett eleget (Indokolás [55]), tévedett azonban, amikor úgy ítélte meg, hogy az így megállapított és általa az iratok, illetve bizonyítás felvételével kiegészített, illetve helyesbített tényállás hiánytalan (Indokolás [56]). A Kúria megállapította, hogy a tényállás részben hiányos, az eljáró bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem szembesítette sem a tanúkat, sem a tanúkat és vádlottat a lényeges ellentmondások ellenére, nem tisztázta az egyes tanúk vallomásaiban megnyilvánuló ellent-

mondásokat a korábbi peradatok elébe tárásával és megnyilatkoztatásával. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének részleges megalapozatlansága a másodfokú eljárásban megszüntethető (Indokolás [117]). A Kúria a megismételt eljárásra a bizonyítást érintő iránymutatást adott (Indokolás [121]–[140]).

- [74] 2.3. A régi Be. a megismételt eljárásban hozott másodfokú döntés ellen – a döntés meghozatalakor – biztosított másodfellebbezést. Nincs jelentősége annak alkotmányjogi szempontból, hogy ezt a törvényhozásnak a régi Be. keretei között kényszerítően biztosítania kellett volna-e a jogorvoslat Alaptörvényben biztosított jogából fakadóan vagy nem.
- [75] Az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése szempontjából annak van jelentősége, hogy a régi Be. alapján az indítványra okot adó ügyben másodfellebbezésnek volt helye, amelyet az első- és másodfokú eljárás felülvizsgálata követett. A másodfokú bíróság régi Be. szerinti széles reformatórius jogköre azt képes megakadályozni, hogy akár ténybeli, akár jogi hiba miatt az elsőfokú bíróság új eljárást legyen kénytelen lefolytatni. Ehelyett a hibák orvoslására másodfokon kerül sor, de éppen az ilyen esetekben a régi Be. értelmében biztosítani kell a rendes harmadfokú jogorvoslat lehetőségét. A Be. is a keretei között indokoltnak látja a másodfellebbezés intézményének fenntartását ellentétes döntés esetén, és ezzel egyidejűleg meghatározza azt is, mit lehet a másodfellebbezésben sérelmezni [Be. 615. § (3) bekezdés].
- [76] A Kúria az alkotmányjogi panasszal érintett döntésében azt állapította meg a Be. 615. § (5) bekezdésére figyelemmel, a másodfokú ítéletnek a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezéseit illetően, hogy „a vádlott terhére megállapított testi sértés büntette és a kifosztás büntette kapcsán nincs helye harmadfokú eljárásnak, mivel másodfokon nem született ezekkel összefüggő, az elsőfokú bíróságtól eltérő döntés”.
- [77] A Be. 870. § (3) bekezdése – Kúriának az értelmezése szerint is – szűkíti a még a régi Be. alapján benyújtott másodfellebbezés elbírálásának a lehetőségét, a másodfellebbezés benyújtását követően, de még közvetlenül az elbírálása előtt hatályba lépett új Be. másodfellebbezési szabályaira tekintettel.
- [78] A törvényhozó a régi Be. felülbírálati, tényállásmegállapítási és revíziós szabályai között indokoltnak látta biztosítani a másodfellebbezést mint rendes jogorvoslatot a másodfokú bíróság döntése ellen, ha az eltért az elsőfokú döntéstől. A Be. 870. § (3) bekezdése a hatálybalépése előtt benyújtott „fellebbezés” elbírálását a Be. új szabályaihoz kötötte, tekintet nélkül arra, hogy a régi Be. alapján milyen – az első- vagy a másodfokú bíróság döntése elleni – fellebbezésről van szó. A Kúria a Be. 870. § (3) bekezdését a másodfellebbezésre is alkalmazta; ugyanakkor a régi szabályok szerint a joghatályos másodfellebbezés nemcsak részben, hanem egészében felülbíráhatóvá tette az első- és másodfokú döntést is. Ezzel a Be. 870. § (3) bekezdése a benyújtott másodfellebbezésre vonatkozó szabályokat is a vádlott hátrányára, megszorítóan rendezte át, és a vádlott által benyújtott rendes jogorvoslat elbírálása mellőzését írta elő. Büntetőügyben törvény nem foszthatja meg utóbb a bűncselekménnyel vádolt vádlottat a joghatályosan benyújtott másodfellebbezése mint rendes jogorvoslat elbírálásához fűződő jogától. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Intézményvédelmi kötelezettsége körében az állam viszonylag tág mérlegelési szabadsággal rendelkezik a megfelelő eljárásjogi keretek meghatározására, azonban nem alkothat olyan szabályokat, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak {hasonlóan: 3086/2016. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [79] A Be. 870. § (3) bekezdésének a fellebbezésre vonatkozó része önmagában nem ellentétes a jogorvoslathoz való joggal: az új Be. változatlanul fellebbezést biztosít az elsőfokú döntés ellen. A Be. 579. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz. Ugyanakkor a Be. 870. § (3) bekezdésének a fellebbezésre vonatkozó része magában foglalja a másodfellebbezést is. A fellebbezéstől eltér a másodfokú döntés ellen igénybe vehető másodfellebbezés. A joghatályosan benyújtott másodfellebbezésre mint rendes jogorvoslatra az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése védelmi köre kiterjed {lásd: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [80] A régi Be. által biztosított szélesebb körű másodfellebbezési jogot, amellyel az indítványozó ténylegesen élt is, a Be. 870. § (3) bekezdése elvonta. A rendelkezés tehát az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint értelmezett visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik, mivel alanyi jogot von el.
- [81] Ezért az Alkotmánybíróság a Be. 870. § (3) bekezdése „ , fellebbezés” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állapította meg és megsemmisítette azt.

- [82] 2.4. A Be. 662. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság határozata alapján elrendelt felülvizsgálat során a Kúria csak a 662. § (1) és (2) bekezdésében foglalt döntéseket hozhatja meg (határozat hatályában fenntartása vagy megváltoztatása). Az Abtv. 45. § (6) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az alap-törvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozatával befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne. A jelen esetben nem zárható ki, de nem is erősíthető meg, hogy a másodfellebbezés érdemi elbírálásából ez következne. A Be. 870. § (3) bekezdése szövegrészei megsemmisítése és a konkrét ügyben alkalmazásuk kizárása folytán nem lesz olyan szabály, amely az indítványra okot adó ügyben az indítványozó által benyújtott másodfellebbezés elbírálása mellőzését lehetővé tenné.
- [83] Az Abtv. 45. § (6) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, az a körülmény, hogy a Be. meghatározott feltételeket támaszt a felülvizsgálati eljárás lefolytatásához, nem akadályozhatja az Alkotmánybíróság *erga omnes* kötelező döntésének érvényesítését. Az Alkotmánybíróság által elrendelt felülvizsgálat módját a Kúria határozza meg.
- [84] 3. A harmadfokú büntetőeljárás a XXI. századi magyar büntetőper viszonylag fiatal jogintézménye.
- [85] Ugyanakkor a kétfokú perorvoslati rendszer már a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikkben (a továbbiakban: Bp.) megjelent. A törvény második jogorvoslatként a semmisségi panaszt vezette be. A Bp.-ben semmisségi panasznak volt helye részben a királyi törvényszék olyan ítélete ellen, melyre nézve a fellebbezés ki volt zárva (Bp. 426. § 2.), valamint a királyi ítélőtáblának mint másodfokú bíróságnak az ítélete ellen alaki és anyagi semmisségi okok alapján (Bp. 426. § 4.). A Bp. eredeti rendelkezése szerint a semmisségi panasz ténykérdést nem érinthetett. Az alaki semmisségi okoknál olyan alaki semmisségi okot, melyet a másodfokú eljárásban nem érvényesítettek, a semmisségi panaszban sem lehetett kifogásolni. A másodfokú bíróság által megvizsgált és alaptalannak talált semmisségi ok sem nyithatta meg a másodfokú bíróság ítélete elleni jogorvoslatot.
- [86] Az 1949. évi XI. törvény által bevezetett egyfokú fellebbviteli rendszer a semmisségi panasz intézményét megszüntette. A büntetőeljárás jogalkotása egészen a XX. század végéig nem tért vissza a Bp. által már szabályozott kétfokú jogorvoslatra. A büntetőeljárás törvény újraalkotásának 1994-ben elfogadott koncepciója szerint a jogorvoslati rendszert akár a három-, akár a négy szintű bírósági szervezet keretében úgy kell kialakítani, hogy biztosítani lehessen a kétfokú rendes jogorvoslat igénybevételeének lehetőségét.
- [87] Az 1998. március 23-án kihirdetett régi Be. eredeti szövege – arra építve, hogy az 1997 nyarán elfogadott alkotmány-módosítás és a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény, valamint az ítélőtáblák székhelyének és illetékességi területének megállapításáról rendelkező törvény biztosítja a négy szintű bírósági és ügyészégi fórumrendszert – bevezette a kétfokú rendes jogorvoslati rendszert, a törvény XV. fejezetében a harmadfokú bírósági eljárás megalkotásával. A másodfokú bíróság ítélete ellen megkötés nélkül, azaz a büntetőjogi főkérdések elsőfokú és másodfokú elbírálásának tartalmától (azonosságától vagy eltérésétől) függetlenül a törvény lehetővé tette a másodfokú bíróság ügydöntő határozata ellen a rendes perorvoslatot felülvizsgálat néven. A harmadfokú eljárásnak az ítélet tekintetében a teljes körű kétfokú jogorvoslatot biztosító szabályai azonban nem léptek hatályba.
- [88] A régi Be. 2002. évi I. törvénnyel történő módosítása az időközben leállított igazságszolgáltatási szervezeti reformra tekintettel, arra hivatkozva, hogy a tervezett öt helyett csupán egy ítélőtábla létesül, nem a harmadfokú rendes bírósági eljárás szabályait, és ezzel párhuzamosan a rendkívüli jogorvoslati eljárás szabályait javította ki, hanem kiiktatta a kétfokú rendes jogorvoslatot a törvényből, és a korábbi 1973. évi I. törvényhez képest sokkal szélesebbre nyitotta a rendkívüli jogorvoslati lehetőséget. A régi Be. novellája ezzel fenntartotta az 1973. évi I. törvény szerinti helyzetet, mivel az egyfokú jogorvoslati rendszer miatt a helyi és a megyei bíróságok közötti észszerűbb munkamegosztást sem tette lehetővé. A régi Be. novella a Legfelsőbb Bíróságot csak elvi kérdésekkel foglalkozó felülvizsgálati és jogegységi funkciókat ellátó bírói fórummá alakította át, tehát a Legfelsőbb Bíróságra rendes jogorvoslat keretében ügyek nem érkeznek. A 2003. július 1-jétől hatályos szabályok 2006-ig csak az egyfokú rendes jogorvoslati rendszert ismerték.
- [89] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) rendelkezései 2006. július 1-jétől újból bevezették a kétfokú jogorvoslati rendszert és részletesen szabályozták a harmadfokú bírósági eljárást. Az 1998-ban elfogadott törvényhez képest szűkült a másodfellebbezés lehetősége. A törvény a másodfokú bíróság ítélete ellen a rendes fellebbezés jogát azokban az esetekben

engedte meg, ha az elsőfokú és a másodfokú bíróság eltérően foglalt állást a büntetőjogi felelősség, a bűnösség kérdésében (Módtv. 168. §). A másodfellebbezésre vonatkozó szabályokat a büntetőeljárások időszerűségének javítása céljából a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Módtv2.) átalakította 2009. augusztus 13-tól. A novella új másodfellebbezési okot vezetett be, mely szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen akkor is helye van fellebbezésnek a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével olyan cselekmény miatt állapította meg a vádlott bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett (Módtv2. 41. §).

- [90] Ugyanakkor kifejezetten sem európai uniós elvárások, sem alapvető emberi jogi megfontolások nem teszik kötelezővé a kétfokú rendes jogorvoslati rendszert.
- [91] Az Emberi Jogok Európai Egyezménye Strasbourghban, 1984. november 22-én kelt Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyvnek 2. Cikke szerint: „1. Annak, akit bíróság bűncselekmény miatt elítélt, joga van arra, hogy a bűnössége megállapítását, illetőleg a büntetés kiszabását tartalmazó ítéletet felsőbb bírósággal felülbíráltassa. E jog gyakorlását, ideértve azokat az okokat is, melyekre alapítva a jogok gyakorolhatók, jogszabályban kell szabályozni. 2. E jogot korlátozni lehet a jogszabályok által meghatározott kisebb jelentőségű bűncselekmények esetében, vagy abban az esetben, amikor a szóban forgó személy ügyét első fokon a legfelső bírói fórum tárgyalta, vagy amikor a felmentő ítélet ellen benyújtott jogorvoslat folytán hoztak bűnösség megállapítását tartalmazó ítéletet.”
- [92] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem következik általánosságban és kényszerítően a kétfokú rendes jogorvoslati rendszer létrehozása, de ezt az Alaptörvény nem is zárja ki.
- [93] 3.1. „A jogorvoslatihoz való jog tényleges és hatékony érvényesítése nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a bíróságokat is kötelezi.” {3146/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [26]}
- [94] A jogorvoslat elvont alkotmányjogi fogalmát nehéz meghatározni, általában kettős jelentéstartalommal érvényesül: egyrészt igényérvényesítési lehetőséget, másrészt felülbírálathoz való jogot jelent. A felülbírálathoz való jog szorosan kötődik a bírósági, hatósági, közigazgatási jogorvoslati rendszerhez. Az Alaptörvény ezzel kapcsolatban úgy fogalmaz, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti”. Ez az alapjog tehát az első döntéshez képest – amelyet eleve feltételez a megfogalmazás, függetlenül attól, hogy az milyen formában jelenik meg – egy második döntéshez való jogot fogalmaz meg. A különféle eljárási kódexek sokszor saját jogorvoslat-fogalommal dolgoznak; ezek szerint a jogorvoslatnak van egy harmadik jelentése is: az, amit jogorvoslatként az eljárási kódexek meghatároznak. Vagyis a jogorvoslat kifejezés jelentheti magát azt az eszközt is, amelynek a segítségével az első döntés után a második döntést hozó fórumot használatba lehet venni (fellebbezés, panasz, kifogás, felfolyamodás, felülvizsgálati kérelem, keresetlevél).
- [95] A másodfokú bíróság általában, miként azt az indokolás IV/2. pontja (Indokolás [54] és köv.) részletesen kifejtette, elsősorban az elsőfokú bíróság döntését vizsgálja felül. A Be. a másodfokú bíróság felülbírálati és reformatórius (reformációs) jogkörét nem korlátozza jelentősen. A magyar jogban kasszatórius-reformatórius, vegyes fellebbezési rendszer a hatályos, a másodfokú bíróságnak jogában áll az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezni vagy megváltoztatni. Az ilyen rendszerben a tényállást jellemzően az elsőfokú bíróság állapítja meg (ténybíróság), a másodfokú bíróság rendszerint jogi kérdésekről dönt (jogbíróság). Ennek a fellebbezési rendszernek egyik problémája, hogy célszerűségi (hatékonysági) okokból a másodfokú bíróságnak joga van az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megváltoztatására, módosítására vagy kiegészítésére.
- [96] Fellebbezésnek van helye jogi és ténybeli okból, bármely rendelkezés és az indokolás ellen is [583. § (1)–(2) bekezdés]. A másodfokú bíróság – ha a Be. kivételt nem tesz – a fellebbezéssel sérelmezett ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírálja. Ha a Be. eltérően nem rendelkezik, az ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását a bíróság arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett [590. § (1)–(2) bekezdés]. A teljes megalapozatlanság hatályon kívül helyezési ok (610. §).
- [97] A másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát kiküszöböli, bizonyítást vehet fel, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a helyesbített, kiegészített, illetve az eltérően megállapított tényállás alapján

- bírálja felül [593. § (1)–(3) bekezdés], a bizonyítás eredményeként súlyosabb bűncselekményt állapíthat meg [595. § (1) bekezdés].
- [98] Minél szélesebb a másodfokú bíróság felülbírálati joga, reformatórius jogköre és megalapozatlanságot kiküszöbölő, bizonyítás felvételéhez kötődő jogosítványa, annál inkább felmerül az, hogy a másodfokú eljárásban nem csak az elsőfokú döntés felülvizsgálatáról van szó. A Be. 594. § (2) bekezdése értelmében – amely a bizonyítás felvételének mellőzéséről szól – a másodfokú bíróságnak bizonyítást kell felvennie az olyan tényre nézve, amely a bűnösség megállapítását, a felmentést, az eljárás megszüntetését, a bűncselekmény minősítését, a büntetés kiszabását, illetve az intézkedés alkalmazását befolyásolta.
- [99] A másodfokú bíróság megváltoztathatja az elsőfokú bíróság döntését.
- [100] A Be. szintén szabályozza a másodfellebbezés jogintézményét. Másodfellebbezésnek általában akkor van helye, ha a fő kérdésben, a bűnösséget illetően első és másodfokon eltérő döntést hoztak az eljáró bíróságok. A 615. § (1) bekezdése és a (3) bekezdése *b*) pontjának „az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálat” szövegrésze viszonylag tág teret ad a jogértelmezésnek, vagyis annak, hogy a másodfokú bíróság az ellentétes döntéssel összefüggő részében is felülbírálja az elsőfokú döntést.
- [101] 3.2. Az indítványra okot adó ügyben a „testi sértés” elnevezésű bűncselekménnyel vádolták az alkotmányjogi panasz benyújtóját: a vádlattal szemben életveszélyt okozó testi sértés büntette és kifosztás büntette miatt emeltek vádat. A testi sértésnél (Btk. 164. §) a büntetési tétel – az eredménytől és a minősítő körülményektől függően – három hónaptól nyolc évig terjedő szabadságvesztés, alsó határt a 164. § nem határoz meg.
- [102] Az elsőfokú bíróság a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (6) bekezdés *a*) pontjának második fordulata és *d*) pontja szerint minősülő testi sértés büntetében, és a Btk. 366. § (1) bekezdésének *b*) pontjába ütköző kifosztás büntetében találta bűnösnek a vádlottat. A testi sértésnek ennél az esetnél egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés a büntetési tétele.
- [103] A másodfokú eljárásban a testi sértés minősítését a bíróság megváltoztatta (életveszélyt okozó testi sértés), és más bűncselekményekben is megállapította a vádlott bűnösségét (személyi szabadság megsértése, magánlak-sértés, okirattal visszaélés, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés). A megváltozott minősítésű testi sértés büntetési tétele két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.
- [104] Az elítélés alapjául szolgáló tényállást – az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlansága és a Kúriának a másodfokú bíróságot korábban új eljárásra utasító döntése következtében – részben a másodfokú bíróság állapította meg, vagyis részben ténybírásként járt el. A másodfokú bíróság ítélete eltért az elsőfokú bíróság ítéletétől, továbbá súlyosította a szabadságvesztés büntetést és a közügyektől eltiltást.
- [105] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le a másodfellebbezés szükségessége, a háromfokú eljárás bevezetésének kényszere, de az Alaptörvény e szabálya nem is tiltja a másodfellebbezést, a harmadfokú eljárást.
- [106] Az Alkotmánybíróság a 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában végezte el a jogorvoslathoz való alapjog értelmezését a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerével összefüggésben (ABH 1998, 372, 382), amely megállapításait az Alkotmánybíróság a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatában is fenntartotta (Indokolás [84]). Ennek értelmében a perorvoslat az a jogi eszköz, amelynek segítségével a vád és a védelem az elsőfokú bíróság határozatát és eljárását kifogásolhatja úgy, hogy a magasabb bírói fórum annak felülvizsgálatára és az arról való döntésre kötelezett. Az Alkotmánybíróság az alapjog tartalmát elemezve korábbi határozataiban megállapította azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 68; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}.
- [107] Az Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslati rendszere. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatosan sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [108] Figyelembe véve a fentieket, az Alkotmánybíróság általános értelemben jelentette ki, hogy a másodfokú bíróság ítéletével szemben a további jogorvoslat biztosítása nem alkotmányos elvárás {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [96]}.

- [109] 3.4. A másodfellebbezés rendes jogorvoslat.
- [110] A másodfellebbezés és a jogorvoslati jog viszonyával kapcsolatban is irányadó a 3020/2018. (I. 26.) AB határozat indokolásának érvrendszere. Ebben a határozatban – habár nem a másodfellebbezés, hanem az alkotmányjogi panasz vonatkozásában – „leszögezte azt is az Alkotmánybíróság, hogy – bár a jogorvoslati jog alapjából nem következik kényszerítően e jogorvoslati lehetőség megteremtése, ha jogalkotó mégis megnyitotta e jogorvoslati forma lehetőségét, akkor – a jogalkotónak alkotmányos kötelessége olyan eljárásjogi szabályok megalkotása, amelyek alkalmazásával az alkotmányos jogokat ért jogsérelem valóságosan, azaz hatékonyan orvosolhatóvá válik” (Indokolás [37]).
- [111] Továbbá: „A következetes alkotmánybírói gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy amennyiben jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslati lehetőség az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön [lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; legutóbb: 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]].” {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [112] Az említett ügyben tett megállapítások a rendkívüli jogorvoslatra vonatkoznak ugyan, de a konkrét ügygel való alkotmányos összefüggést az teremti meg, hogy a másodfellebbezés lehetőségének a biztosítása – hasonlóan a rendkívüli jogorvoslatokhoz – sem következik kényszerítően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből.
- [113] A törvényhozás dönthet úgy, hogy a bírósági szervezeten belül rejlő okokból, a bírósági szintek közötti feladatmegosztásból eredően, a jogegység biztosítása érdekében vagy a büntetőeljárásban a vádlott jogai védelme érdekében a fellebbezésen túl rendes jogorvoslatot, harmadfokú eljárást tesz lehetővé. A másodfellebbezés feltételeire mint rendes jogorvoslatra azonban, ha bevezették, már alkalmazni kell a jogorvoslati jog alapvető jogból eredő egyes követelményeket [lásd: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [114] A másodfellebbezés Be.-beli szabályai a jogorvoslati jog alapvető jognak a védelmi körébe tartoznak. Azokat a jogalkalmazás során a jogorvoslati jog érvényesülésére figyelemmel kell értelmezni. Másodfellebbezést a régi és az új Be. is abban az esetben biztosított, ha az elsőfokú döntéstől a másodfokú döntés jelentősen eltér. Az önmagában nem sérti a jogorvoslati jogot, ha a bűnösség kérdésében egybehangzó első- és másodfokú döntésnél nincs lehetőség másodfellebbezésre, hanem ezt a törvény csak ellentétes döntésnél teszi lehetővé, mint ahogyan a Be. 615. § (1) bekezdése szól. A másodfellebbezés feltételeit a Be. meghatározhatja, korlátozhatja a másodfellebbezést a „súlyosabb” esetekre, a „jelentős eltérésre”. A Be. másodfellebbezésre vonatkozó szabályait az általános hatáskörű bíróság értelmezi elsősorban. A Be. e rendelkezései értelmezhetők úgy, ahogyan azt a Kúria az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben – a Be. 615. §-át értelmezve tette, vagyis nincs helye harmadfokú felülbírálatnak a másodfokú ítéletben megállapított olyan bűncselekmény tekintetében, amelyben az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét már megállapította.
- [115] A másodfokú eljárásban lehetőség van a vád tárgyává tett cselekménnyel megvalósított bűncselekmények meghatározásának és a bűncselekmények minősítésének a megváltoztatására, alaki halmaznál újabb bűncselekményben marasztalásra, anyagi halmaznál a terhelt magatartása több bűncselekménnyé minősítésére, és mindezzel együtt megváltozhat a büntetés mértéke. A Be. „kizárólag” az ellentétes döntés ellen enged fellebbezést, de lehetővé teszi az ellentétes döntéssel „összefüggő” felülbírálatot. Az általános hatáskörű bíróságra tartozik annak meghatározása a Be. új szabályánál, hogy az ellentétes döntéssel „összefüggő” felülbírálat milyen esetekben alkalmazható. A Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjának „kizárólag” szövegrésze, valamint a 615. § (5) bekezdése – a 2018. július 1-je után benyújtott másodfellebbezésekénél – nem ellentétes a jogorvoslati jog alapvető joggal az indítványban felhívott érvek alapján. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát azért terjesztette ki a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjának „kizárólag” határozószavára, valamint a 615. § (5) bekezdésére, mert álláspontja szerint a bírósági ítéletekkel bekövetkezett alapjogi sérelmei részben a Be. e rendelkezéseire figyelemmel is következtek be, és hatályban maradásuk esetén alapjogi sérelmei orvosolhatatlanok lennének. Az indítvány a 2018. július 1-je után benyújtott másodfellebbezések elbírálási szabályaira vagy ezek értelmezésére – alaptörvény-ellenességükre – külön indokolást nem is tartalmaz. Az Alkotmánybíróság ezért a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjának „kizárólag” szövegrésze, valamint a 615. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt elutasította.

- [116] 3.5. Ugyanakkor a Be. szabályainak az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben hozott EBH2018.B.27. számú elvi határozatban (a továbbiakban: EBH) megjelenő értelmezése nemcsak a 2018. július 1-je után, hanem a korábbi jogszabály alapján még joghatályosan előterjesztett fellebbezés elbírálásának a mellőzését is lehetővé teszi. Erről az Alkotmánybíróság a jelen ügyben már megállapította, hogy nincs összhangban az Alaptörvénnyel. Az EBH-ban megjelenő értelmezés korlátozza a 2018. július 1-je előtt benyújtott másodfellebbezésnek a jelen alkotmánybírói határozattal megnyitott harmadfokú felülbírálatát is. Az EBH szerint ugyanis nincs helye harmadfokú felülbírálatnak a másodfokú ítéletben megállapított olyan bűncselekmény tekintetében, ami a vádlott terhére már az elsőfokú bíróság által megállapított bűncselekménnyel alaki halmazatban áll, mivel a másodfokú ítéleti változtatás nem eredményezett a bűnösség kérdésében eltérő döntést, csupán annak a cselekménynek a minősítését érintette, amelyben az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét már megállapította [Be. 615. § (2) bekezdés c) pont].
- [117] Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati funkciója van. Az Alaptörvény hatálybalépését követően ez még inkább így van, mint az előző Alkotmány szabályai idején. Alkotmánybíróság az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatában (ABH 1991, 272, 282) mondta ki először azt, hogy az alkotmányjogi panasz intézményét a jogorvoslati funkció különbözteti meg az utólagos normakontrolltól. Ezt a jogorvoslati funkciót erősítette meg a 35/2014. (XII. 18.) AB határozat indokolásának [36] bekezdése is, amikor az adott ügy sajátosságaihoz igazodóan határozta meg egy jogszabály alaptörvény-ellenességének a jogkövetkezményeit az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján. A konkrét jogsérelem orvosolhatóságának hiányában az alkotmányjogi panasz nem csak a funkcióját vesztené el, de azt a sajátosságát is, amely az absztrakt, bárki által indítványozható utólagos normakontrollhoz képest magában a jogintézményben megnyilvánul. Az indítványozó szempontjából akkor van értelme az Alaptörvényben biztosított jogok megsértése miatti panasznak, ha az Alkotmánybíróság eljárása folytán jogsérelem orvosolhatóvá válik. Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati funkciója az indítványozók nézőpontjából általában az elsődleges cél, jöllehet ezzel párhuzamosan az Alaptörvény védelme is érvényesül. Az Alkotmánybíróság az eljárása során megállapított alaptörvény-ellenességet – hatáskörének keretei között – lehetőleg közvetlenül, teljeskörűen orvosolja, mert az indítványozó ügyében az alkotmányjogi panasz jogorvoslati funkciójának – az Abtv. előírásai folytán – érvényesülnie kell. Az Alkotmánybíróságnak a jogsérelem orvoslása lehetőségét köteles biztosítani: erre az Abtv. 45. § (4) bekezdése hatalmazza fel, amely lehetővé teszi a jogkövetkezményeknek a fő szabályoktól „eltérően” való meghatározását is egy-egy konkrét ügyben, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.
- [118] Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati funkciójára figyelemmel az Alkotmánybíróság a jogkövetkezmények meghatározása körében, az Abtv. 45. § (4) bekezdése és az Abtv. 46. § (3) bekezdésében írtak alapján a Be. e szabályainak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összhangban álló értelmezését adja a 2018. július 1-je előtt benyújtott másodfellebbezés felülbírálati terjedelmét illetően. Az alkotmányos követelményt ahhoz a szabályhoz fűzi, amely az EBH-ban megjelent értelmezés szerint kizárná a teljes körű felülbírálatot az indítványozó konkrét ügyében [Be. 615. § (2) bekezdés c) pont]; az EBH értelmében nincs helye harmadfokú felülbírálatnak a másodfokú ítéletben megállapított olyan bűncselekmény tekintetében, amelyben az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét már megállapította.
- [119] Az Alkotmánybíróság megállapítja: a Be. 615. § (2) bekezdés c) pontja értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezéseit vagy részeit, amely az ellentétes döntéssel összefügg, a harmadfokú eljárásban erre irányuló, 2018. július 1-je előtt benyújtott másodfellebbezés alapján korlátozás nélkül felül kell bírálni.
- [120] 4. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [121] Előadó bíróként a többségi határozat rendelkező részével és indokolásával is értelemszerűen egyetértek. Figyelemmel azonban arra, hogy – amint ezt a különvélemények száma is tükrözi – az ügy megosztotta az Alkotmánybíróságot, szükségesnek tartom saját kiegészítő véleményemet is csatolni a határozathoz. Álláspontom szerint lényegesen más határozat meghozatalát az Alaptörvény nem tette lehetővé. Ugyanakkor a határozattal elérni kívánt eredmény más módon egyszerűbben elérhető lett volna.
- [122] 1. Alkotmányos államban általában nem, csak egészen kivételes esetben, kényszerítő körülmény miatt képzhető el olyan helyzet, hogy a jogszabályokban biztosított alanyi jogot, amellyel a jogosult megkísérelt élni, újabb jogszabály elvonjon. Az Alkotmánybíróság ugyan több esetben alkotmányosnak talált olyan jogszabályt, amely fennálló jogviszonyt változtatott meg a jövőre nézve, de ezek rendszerint tartós jogviszonyok voltak. Ebben az ügyben nem erről van szó. Az indítványozónak a régi Be. biztosított jogorvoslati eszközt, az indítványozó azzal élt is, majd az elbírálás előtt hatályba lépő Be. korlátozó hatása miatt a jogorvoslati indítványát nem bírálták el. A Be. tehát szerzett (és gyakorolt) jogától fosztotta meg.
- [123] A Be.-nek ilyen célja sem a szövegszerű értelmezés, sem az indokolás alapján nem volt. Önmagában az, hogy egy eljárási törvényt a folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell, nem kifogásolható, néhány kivételes esettől eltekintve ez szokásos eljárásnak is mondható. Az új eljárási törvénnyel okozott esetleges joghátrányok vagy érdeksérelmek átmeneti rendelkezésekkel kiküszöbölhetők vagy orvosolhatók. A jelen ügygel okozott joghátrány kiküszöbölésére vagy orvoslására ilyen átmeneti szabály nem volt, az indítványozóval szembeni jogelvonó (jogfosztó) hatás pedig minden kétséget kizáróan alaptörvény-ellenes, amint a többségi határozat meg is állapítja. Az ezzel ellentétes döntés a jog fogalmával lenne ellentétes, mivel azt jelentené, hogy a jogalanyok nem bízhatnak abban, amit a jogszabály elrendel. Különösen igaz ez, ha a jogfosztás attól függ, hogy egy benyújtott perorvoslati indítványt a bíróság mikor bírál el.
- [124] Kétségtelen, hogy az ún. másodfellebbezés jogát nem az Alaptörvény, hanem csak a Be. biztosítja. Ennek viszont egyrészt a konkrét ügyben nincs jelentősége (mivel szerzett és gyakorolt jogról van szó), másrészt az Alkotmánybíróság mindeddig érvényt szerzett a csak jogszabályon alapuló jogorvoslati eszközökhöz való jognak is. A rendszerinti indokolás az, hogy a jogalkotó szabadon mérlegelheti, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló alapjogon (egyszeri bíróság általi felülvizsgálat) kívül biztosít-e más jogorvoslati eszközt, de ha biztosít, akkor az alkotmányos garanciákat meg kell tartania. Jelen esetben ugyanerről van szó: a jogalkotó eldöntheti, hogy biztosít-e másodfellebbezési jogot vagy nem. A másodfellebbezés jogát el is vonhatja, akár folyamatban lévő ügyben is. Azt viszont nem teheti meg, hogy megtiltja a már benyújtott másodfellebbezés elbírálását (részben vagy egészen).
- [125] 2. A többségi határozat az alkotmányellenesnek talált és megsemmisített jogszabályi rendelkezés jogkövetkezményét az Abtv.-vel összhangban határozta meg. Abból indult ki, hogy az Abtv. éppen ilyen esetre teszi lehetővé az alkotmányjogi panaszra okot adó büntetőeljárás felülvizsgálatát és a megsemmisített jogszabályt érintő alkalmazási tilalom kimondását. Habár a többségi határozat is utal erre, szükségesnek tartom kiemelni, hogy az Abtv. „felülvizsgálat” fogalma nem vagy nem szükségszerűen azonos az eljárási törvények (büntető eljárási törvény, közigazgatási perendtartásról szóló törvény, polgári perendtartásról szóló törvény) „felülvizsgálat” elnevezésű rendkívüli perorvoslati eszközével. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának az indítványozó esetleges kérelme és az eljárási törvény (Be.) keretei között kell megtalálnia azt a megoldást, amely alkalmas az Alkotmánybíróság által elrendelt (az Abtv. szerint értelmezett) felülvizsgálatra. Ha pedig ez semmiképpen nem lehetséges, akkor a Kúriának lehetősége van az Alkotmánybírósághoz fordulni.

- [126] Egyszerűbb megoldás lett volna, ha az Alkotmánybíróság él az Abtv. 28. §-ában biztosított lehetőséggel, és hivatalból áttér az alaptörvény-ellenesnek talált, ezért megsemmisített jogszabály alkalmazásával meghozott kúriai ítélet vizsgálatára. A harmadfokú ítélet megsemmisítése a Kúria számára mindenképpen megkönnyítette volna az Alkotmánybíróság határozatának megfelelő új döntés meghozatalát. Ez a megoldás sem jelentette volna – miként a többségi határozat sem jelenti – azt, hogy az Alkotmánybíróság állást foglalt volna az indítványozó büntetőjogi felelősségének vagy a Kúria ítélete megalapozottságának kérdésében.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [127] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1., 2. és 4. pontjával és azok indokolásával.
- [128] 1. A határozat 1. pontja tekintetében abból indulok ki, amit általánosságban a határozat indokolása is helyesen állapít meg, hogy kifejezetten sem európai uniós elvárások, sem alapvető emberi jogi megfontolások nem teszik kötelezővé a kétfokú rendes jogorvoslati rendszert és az Alaptörvény XXVIII. cikkéből ugyancsak nem következik általánosságban és kényszerítően a kétfokú rendes jogorvoslati rendszer létrehozása, azaz Alaptörvényből származó alanyi jogokról nincsen szó. Ebből eredően a másodfellebbezés meghatározott körben való bevezetése, majd visszavonása olyan eljárási jellegű intézmények, amelyek általában nem sértik a visszamenőleges hatály tilalmát.
- [129] Az Alkotmánybíróság egyebek között ezzel a rendelkezéssel, tehát egy eljárásjogi szabály, nevezetesen a Be. 870. § (3) bekezdése mozaikos („fellebbezés” szövegrésze) megsemmisítésével kívánja elősegíteni a határozata 2. pontjában megjelenített célját, a Kúria I.690/2018/12. számú ítéletével befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát. Mindazonáltal ezzel a megsemmisítéssel sem kerülne közelebb célja megvalósításához, nincs ugyanis jogszabályi lehetősége, hogy ilyen módon szerezzen érvényt annak.
- [130] Következésképpen indokolatlannak és jogilag nem kellően alátámasztottnak tartom a hivatkozott jogszabály megsemmisítését.
- [131] 2. Összhangban a fenti 1. pontban foglaltakkal is, egyetértek a határozat 2. pontját illetően *dr. Szívós Mária* alkotmánybíró álláspontjával és a hozzá tartozó indokolással.
- [132] 3. Az 1. pontban kifejtett érvelésemnél fogva a másodfellebbezés visszavonásából eredő 2008. utáni újratárgyalások elrendezéséhez álláspontom szerint ugyancsak hiányzik a kellő jogalap, ezért egyetértek a határozat 4. pontjában is *dr. Szívós Mária* alkotmánybíró különvéleményével.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [133] A többségi határozat rendelkező részének 1., 2. és 4. pontjait nem szavaztam meg, mert azok egymásra tekintettel – prekonceptió alapján – történt meghatározása ellentétes egyrészt az Abtv. rendelkezéseivel, másrészt kizárólag azt a célt szolgálják, hogy a panasz benyújtója számára az Alkotmánybíróság megnyissa az utat a harmadfokú döntés felülvizsgálatára.
- [134] 1. A Be. 870. § (3) bekezdését illetően a határozat megállapította a visszaható hatály sérelmét, azonban ennek következményeit nem a vitatott rendelkezés egészének *ex tunc* hatályú megsemmisítésével kívánta orvosolni, hanem kizárólag a konkrét ügyre fókuszálva, *ex nunc* hatállyal és a „fellebbezés” szövegrész megsemmisítésével,

figyelmén kívül hagyva így az Alkotmánybíróság alaptörvény-védelmi funkcióját. Szándékát illetően nem hagy kétséget e felől a többségi határozat indokolása, amely a döntést egyebek mellett a következőképpen támasztja alá: „A Be. 870. § (3) bekezdése szövegrészei megsemmisítése és a konkrét ügyben alkalmazásuk kizárása folytán nem lesz olyan szabály, amely az indítványra okot adó ügyben az indítványozó által benyújtott másodfellebbezés elbírálása mellőzését lehetővé tenné”.

- [135] 2. A többségi határozat rendelkező részének 2. pontja döntött a Kúria ítéletének felülvizsgálatáról. Álláspontom szerint e rendelkezésnek sem alkotmányos, sem törvényes alapja nincs.
- [136] Az Abtv. 45. § (6) bekezdése ugyanis csak abban az esetben teszi lehetővé a bíróság jogerős ügydöntő határozatának felülvizsgálatát (ennek az Alkotmánybíróság általi elrendelését), „ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne”. Az Abtv. idézett rendelkezése tehát egyértelmű követelményként fogalmazza meg a büntetés csökkentését vagy mellőzését mint következményt, a többségi határozat indokolása azonban erről maga sincs meggyőződve, a felülvizsgálat elrendelését – a IV/2.4. pontjában (Indokolás [82] és köv.), lakonikus tömörséggel – mindössze a következőkkel indokolja: „A jelen esetben nem zárható ki, de nem is erősíthető meg, hogy a másodfellebbezés érdemi elbírálásából ez következne.”
- [137] Határozott álláspontom szerint a vizsgált eljárásjogi rendelkezés tartalma alapján, annak megsemmisítéséből semmiképpen sem következik a büntetés csökkentése vagy mellőzése, ahogyan a büntetőjogi felelősség alóli mentesülés sem, így az ítélet felülvizsgálatának a többségi határozat szerinti elrendelésére az Alkotmánybíróságnak nem lett volna lehetősége.
- [138] Legalább ennyire aggályos a rendelkező rész 2. pontja a jogkövetkezmények szempontból is. A Be. 662. §-ának hatályos rendelkezései ugyanis – lévén nem anyagi-, hanem eljárásjogi rendelkezés került megsemmisítésre –, nem adnak lehetőséget a felülvizsgálatra, így az Alkotmánybíróság jelen határozata – a döntés *erga omnes* kötelező hatályára hivatkozással – véleményem szerint törvénysértésre hívja fel a Kúriát, amit az Alkotmánybíróság nyilvánvalóan nem tehetett volna meg.
- [139] 3. Nem támogattam a rendelkező rész 4. pontjában megfogalmazott alkotmányos követelményt sem, amely valójában nem a jogszabályi rendelkezés Alaptörvénynek megfelelő értelmezését tartalmazza, hanem a jogalkotó hatáskörét elvonó kvázi jogalkotás. Ha a Be. 615. § (2) bekezdése c) pontjának és (3) bekezdésének szövegét a többségi határozat rendelkező részének 4. pontjával összevetjük, akkor ezen állítás véleményem szerint további igazolásra nem szorul.
- [140] Végül szeretném nyomatékosan leszögezni, hogy álláspontom szerint az Alkotmánybíróság nem egy mindenható jogorvoslati fórum, hanem az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ezért az alkotmányjogi panasz eljárásban is ennek van primátusa, nem pedig az egyedi ügyben bekövetkezett jogsérelem mindenáron való – az írott jog kereteit is szétfeszítő – orvoslásának.
- [141] Jelen ügyben is ezt kellett volna szem előtt tartani a határozat meghozatalakor, és nem a jogerősen elítélt további jogorvoslathoz fűződő érdekét.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [142] Nem támogatom a rendelkező rész egyetlen pontját sem. A támadott törvényhely mozaikos megsemmisítése helyett elegendőnek tartottam e törvényhely alkotmányos követelménnyel kiegészítését, amelyre az Abtv. 46. § (3) bekezdése feljogosítja az Alkotmánybíróságot. A megsemmisítés helyett így a jogrend alkotmányosságát ezen az úton orvosolva, ekkor már nem lett volna szükség a kúriai döntéssel bejezett büntetőeljárás felülvizsgálatának elrendelésére.
- [143] Mivel a Be. 870. § (3) bekezdés „fellebbezés” szövegrésze a másodfellebbezést is magában foglalva nem teszi lehetővé az ellentétes döntés esetén a másodfellebbezést, ezért ez a szabályozás a XXVIII. cikk (7) bekezdésébe

ütköző alaptörvény-ellenességet valósít meg. A felmerülő kérdés az volt, hogy miként lehet ezt orvosolni: a szövegrész megsemmisítésével, ahogy végül a testületi többség döntött, vagy elég lett volna egy alkotmányos követelmény csatolásával kiküszöbölni ezt az alaptörvény-ellenességet. Én lehetőséget láttam arra, hogy az utóbbival megsemmisítés nélkül orvosoljuk a problémát, így az erre javasolt alkotmányos követelményi szövegem a testületi vitában a következő volt: „Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményként megállapítja, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 870. § (3) bekezdése »fellebbezés« szövegrészebe nem érhető bele a másodfellebbezés esete.” Ezzel kiküszöbölhető lett volna a rendelkező rész 1. pontjában levő megsemmisítés, és mivel alkotmányos követelmény megállapítása esetén az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy a konkrét esetben a támadott bírósági döntéseket is megsemmisíti-e vagy ettől eltekint, így erre a mérlegelésre most is tér nyílt volna.

- [144] A most érintett büntetőeljárás már több éve tartó elhúzódását és a többszöri büntetőbírói vizsgálatot, valamint a brutális bűncselekményi körülményekkel érintett sértetti érdeket is szem előtt tartva megítélésem szerint helyesebb lett volna, ha az Alkotmánybíróság megáll a jogrend egészét illető alkotmányosság orvoslásánál – amit az általam javasolt alkotmányos követelmény megtett volna –, és a büntető jogszolgáltatás részleteinek megítélését a büntetőbírákra hagyja. Ennek pedig az felelt volna meg, ha az indítvánnyal támadott büntetőbírói döntéseket érintetlenül hagyjuk. E mellett az a megoldás, hogy a többségi határozat nem megsemmisítette a támadott kúriai döntést, hanem e nélkül a már lefolytatott felülvizsgálati eljárás után újbóli felülvizsgálatra kötelezte a Kúriát, a hatályos büntetőeljárás törvény szabályozását feszegeti. Mi megsemmisíthetjük e szabályozás részeit, de e nélkül nem rendelhetünk el a hatályos szabályozással szembenálló eljárási cselekményt.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [145] Nem értek egyet a rendelkező rész 2. pontjával, a Kúria ítéletével befejezett eljárás felülvizsgálatának az elrendelésével.
- [146] A határozat Indokolásának IV/2.4. pontjában (Indokolás [82] és köv.) az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Kúria által – a rendelkező rész 2. pontjából következően – lefolytatandó felülvizsgálati eljárás nem szükségképpen vezet a büntetés csökkentéséhez vagy mellőzéséhez, illetve a büntetőjogi felelősség alóli mentesüléshez vagy annak korlátozásához. Nézetem szerint azonban az Abtv. 45. § (6) bekezdése alkalmazásakor ez a következtetés a rendelkezés túlzottan széleskörű értelmezését jelenti, kitérít a rendelkezés által biztosított eljárásjogi keretet; összességében nem vezethető le az Abtv. 45. § (6) bekezdéséből, hogy akkor is alkalmazható, ha a büntetés enyhítése (stb.) nem következik a megismételt eljárásból.
- [147] Nemcsak hogy egyetértek vele, hanem magam is hangsúlyozom, hogy az Alkotmánybíróság döntése – az alaptörvény-ellenességet előidéző jogalkotási hiba eljárásjogi természete folytán – semmiképpen nem szabja meg a majdan kialakítandó érdemi döntés tartalmát. Az Alkotmánybíróság döntésében kifejeződésre juttatott ezen állásponttal azonban nem a büntetőeljárás felülvizsgálatának elrendelését, hanem a Kúria támadott ítéletének a megsemmisítését tartom összhangban állónak.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

- [148] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével, tekintettel arra, hogy a harmadfokú eljáráshoz való jog nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróságnak ezért az alkotmányjogi panaszt vissza kellett volna utasítania.

- [149] Az Alaptörvény és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog azt jelenti, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Jelen ügyben ez a jogorvoslat a harmadfokú eljárástól függetlenül, az Alaptörvény követelményeinek megfelelően biztosításra került.
- [150] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem következik az egyfokú fellebbezésen túli jogorvoslati lehetőségek megteremtésének kötelezettsége, azonban a jogalkalmazás során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetőségének az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesülniük kell [lásd például: 3080/2018. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [28], hasonló értelemben: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]]. Mindez ugyanakkor álláspontom szerint azt jelenti, hogy senkinek, így az indítványozónak sincs Alaptörvényben biztosított joga a harmadfokú eljárásra: az Alaptörvényből csak az következik, hogy amennyiben a jogalkotó biztosítja a harmadfokú eljárás lehetőségét valamely ügyben, úgy arra kiterjednek a XXVIII. cikk (7) bekezdésének garanciái. Jelen esetben azonban a jogalkotó úgy döntött, hogy a jövőben nem kívánja biztosítani a harmadfokú eljárás lehetőségét, melyre a fentiek szerint az Alaptörvénnyel összhangban lehetősége volt.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [151] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének 2. és 4. pontjaival, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [152] 1. A Be. 870. § (3) bekezdése tekintetében felmerült alkotmányossági problémát magam is fennállónak láttam, ezért a rendelkező rész 1. pontját megszavaztam. Álláspontom szerint ugyanakkor a megsemmisítés időpontját *ex tunc* hatállyal kellett volna megállapítani, ezáltal – kiegészítve a különvéleményem 3. pontjában vázolt jogkövetkezmény alkalmazásával – lehetőséget biztosított volna az Alkotmánybíróság arra, hogy minden (a jelenlegi ügygel azonosságot mutató) ügyben orvoslást nyerjen az alapjogi sérelem.
- [153] 2. A rendelkező rész 2. pontjában foglalt – a jogerősen befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelő – jogkövetkezmény alkalmazását az alábbiak okán nem tudtam támogatni.
- [154] 2.1. A többségi határozat áttöri az Abtv. 45. § (6) bekezdése kapcsán megszilárdult értelmezést, amely e jogkövetkezmény alkalmazását kizárólag anyagi jogi szabály alaptörvény-ellenessége esetén tartotta alkalmazhatónak. Elvi síkon egyetértek azzal, hogy az Abtv. 45. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezmény alkalmazása – bizonyos esetekben – eljárásjogi szabály esetén is szükséges lehet, azaz adott esetben egy eljárásjogi szabály alaptörvény-ellenességéből (semmisségéből) is következhet a büntetés, intézkedés csökkentése vagy mellőzése, illetve a büntetőjogi felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása. Ugyanakkor e vonatkozásban nem tartom elegendőnek a többségi határozatban foglalt indokolást, amely szerint: „A jelen esetben nem zárható ki, de nem is erősíthető meg, hogy a másodfellebbezés érdemi elbírálásából ez következne.” Ugyanis jelenleg nem kizárólag a Be. – többségi határozatban ismertetett és a Legfelsőbb Bíróság korábbi gyakorlatát (lásd: EBH 2005.1299.) tartalmazó – szabályai azok, amelyek az Abtv. idézett rendelkezését kizárólag anyagi jogi szabály esetén tartják alkalmazhatónak, hanem az alkotmánybírói gyakorlat is osztja ezt az álláspontot [vesd össze: 898/D/1999. AB végzés, ABH 2007, 2640, 2645; 476/B/2003. AB végzés, ABH 2010, 2604, 2606; 72/B/2004. AB határozat, ABH 2007, 1567, 1583].
- [155] Így tehát – amennyiben az Alkotmánybíróság a jelenleg hatályos Abtv. 45. § (6) bekezdésével kapcsolatban olyan értelmezést tart helyesnek, amely eljárásjogi szabály esetén is lehetővé teszi a felülvizsgálat elrendelését, akkor – ezzel kapcsolatban a többségi határozatban egy részletesebb indokolásra lett volna szükség, ahol az Alkotmánybíróság számot ad a korábbi gyakorlatról, annak meghaladása okairól, és figyelemmel van arra is, hogy eljárásjogi szabály semmissége esetén az Abtv. szóban forgó rendelkezésében jelzett „kedvezőbb helyzet” mindig közvetettedben, áttételesebben érhető tetten, mint az anyagi jogi szabályok semmissége esetén.

- [156] 2.2. Nézetem szerint ugyanakkor önmagában az a tény, hogy az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát megváltoztatva, a fentiekben említett értelmezést fűzné az Abtv. említett rendelkezéséhez, nem oldaná meg azt a problémát, hogy a felülvizsgálat elrendelése mellett a Kúriának – a Be. 662. § (3) bekezdésére figyelemmel – nincs jogszabályi lehetősége arra, hogy érvényt szerezzen az Alkotmánybíróság döntésének (azaz a döntés hatályon kívül helyezésének és az eljárás megismétlésének). E körben nem tartom kielégítőnek a többségi határozat azon érvelését, hogy „[a]z Abtv. 45. § (6) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, az a körülmény, hogy a Be. meghatározott feltételeket támaszt a felülvizsgálati eljárás lefolytatásához, nem akadályozhatja az Alkotmánybíróság *erga omnes* kötelező döntésének érvényesítését. Az Alkotmánybíróság által elrendelt felülvizsgálat módját a Kúria határozza meg”.
- [157] Egyfelől az eljáró Kúria nem tud mit kezdeni önmagában azzal a követelménnyel, hogy a Be. rendelkezései nem akadályozhatják az Alkotmánybíróság *erga omnes* kötelező döntésének érvényesítését, ugyanis nincs lehetősége „félretenni” semmilyen jogszabályt. Ha valóban arról van szó, hogy a Be. rendelkezései lerontják az Abtv. érvényesülését, és ez egyben alaptörvény-ellenességet is jelent, akkor az Alkotmánybíróságnak van teendője az ügyben.
- [158] Másfelől – a fentiekből is következően – a Kúriának jogalkalmazó szervként kötelező a Be. szabályai szerint eljárni. Márpedig a Be. 662. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság határozata alapján elrendelt felülvizsgálat során a Kúria jogkövetkezményként csak a határozat hatályában fenntartását vagy megváltoztatását alkalmazhatja. Így nincs lehetőség a jelen ügyben felmerült eljárásjogi szabálysértés esetén indokolt jogkövetkezmény (eljárás megismétlése) elrendelésének. Összefoglalva: a Kúriának nincs módja arra, hogy a Be. ellenében elvégezze a felülbírálatot. Korábban maga az Alkotmánybíróság is megállapította, hogy „az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságokat terhelő értelmezési kötelezettség nyilvánvalóan kizárólag az alkalmazott rendelkezés engedte értelmezési mozgáster keretein belül áll fenn, azon túl nem terjeszkedhet” [3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [48]].
- [159] 3. A fentiekben kifejtettekre figyelemmel az ügyben álláspontom szerint a helyes jogkövetkezmény nem a jogerős döntés felülvizsgálatának elrendelése, hanem az *ex tunc* hatályú megsemmisítés mellett a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítása lett volna. Nézetem szerint a törvényhozó – Alkotmánybíróság által megkövetelt – jogalkotói feladata kettős, egyfelől a Be. (esetlegesen az Abtv.) szabályainak olyan jellegű módosítását jelenti, amely lehetővé teszi felülvizsgálat elrendelését és a Kúria általi lefolytatását abban az esetben is, ha eljárási jogszabály semmissége vezethet az Abtv. 45. § (6) bekezdésében megfogalmazott „kedvezményes helyzethez”. Másfelől szintén a jogalkotó teremthetné meg annak a jogszabályi alapját, hogy az Alkotmánybíróság határozatának közzétételéig jogerőssé vált azon ügyek tekintetében, amelyekben (a jelen ügyben vizsgált üggyel azonos módon) alkalmazták a megsemmisített rendelkezést, lehetőség legyen a harmadfokú eljárás, immár az Alaptörvénnyel összhangban álló megismétlésére.
- [160] 4. Fontosnak tartom hangsúlyozni továbbá, hogy a Kúria a támadott határozatában – annak ellenére, hogy előzetesen rögzítette: a testi sértés büntette, kifosztás büntette és ezzel alaki halmazatban álló okirattal visszaélés és készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége miatt harmadfokú eljárásnak nincs helye (kúriai ítélet 6. és 7. oldal) – gyakorlatilag elvégezte az említett bűncselekmények vonatkozásában is a felülbírálatot. Ugyanis maga a Kúria leszögezte azt is, hogy a vád tárgyává tett cselekmények szorosan összefüggenek, azaz a fellebbezéssel érintett személyi szabadság megsértését az követte el, aki a vádlott terhére megállapított és fellebbezéssel nem támadható testi sértés büntetést, kifosztás büntetést és ezzel alaki halmazatban álló okirattal visszaélés és készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségét (kúriai ítélet 7. oldal). Ezt követően pedig a Kúria érdemben és részletesen megvizsgálta az ítélet dőntését. Így kitért (a testi sértés minősítését megalapozó) orvosszakértői véleményre, a számba vett okiratok és bankkártyák alapján megállapította a jogi minősítés helyességét, értékelte a kifosztás büntetének körülményeit, leszögezte, hogy e bűncselekményt nem erőszak vagy fenyegetés, hanem védekezésre képtelen személy sérelmére követte el a terhelt (lásd: kúriai ítélet 9–10. oldal).

- [161] 5. Végül röviden utalok arra is, hogy a többségi határozat rendelkező részének 4. pontját azért nem támogattam, mert egyfelől nem tartom meggyőzőnek az alkotmányos követelmény megalapozottságára vonatkozó indokolást, másfelől az általam, a különvéleményem 3. pontjában javasolt jogkövetkezmények együttes alkalmazása az alkotmányos követelményt is szükségtelenné teszi.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1717/2018.
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 34. számában.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3068/2020. (III. 9.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Sulyok Tamás és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Pokol Béla, dr. Salamon László és dr. Szalay Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.632.802/2019/3. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.Pk.500.014/2019/56. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Vigh Annamária ügyvéd) útján a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.632.802/2019/3. számú végzésével és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.Pk.500.014/2019/56. számú elsőfokú végzésével szemben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdésének *d*) pontja és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő és kérte a végzések megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában indítványozta azt is, hogy az Alkotmánybíróság a fenti végzések végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az elsőfokú bíróságot.
- [2] 2. Az indítványozó indokolásában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzések sértik az Alaptörvény tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdését, ezért alaptörvény-ellenesek. Indítványában utalt arra, hogy a bíróságok a végzéseik meghozatala során egyfelől eljárásjogi hibát vétettek (nem szabályszerű idézés az indítványozó részére), melyet az indítványozó azonban nem indokolt meg, másfelől a bíróságok a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot sértő módon utasították el az indítványozó bizonyítási indítványait, úgy, hogy a fél által a szakértőhöz intézett kérdéseket a bíróság nem hagyta jóvá, elzárva ezzel őt a bizonyítástól. Az indítványozó utalt arra, hogy a bíróság nem vizsgálta, hogy a másik fél a gyereket milyen körülmények közé vinné, nem vizsgálta azt sem, hogy a gyerekek nem tudnak kommunikálni édesapjukkal, valamint azt sem, hogy az édesapa az egyik gyermek magyarországi bölcsődei beíratásához maga is hozzájárult. Utalt az indítványozó arra is, hogy különböző indokok miatt a bíróság tévesen állapította meg a gyermekek szokásos tartózkodási helyét, ugyanazt a korábban is vitatott táblázatot vette alapul a bíróság, melyben állítása szerint téves adatok szerepelnek. Végül nem vette figyelembe a bíróság az egyik gyermek azon kijelentését sem, miszerint nem akar Ibizán élni.
- [3] 3. Mindezek egyenként is, de különösen a maguk összességében olyan alapjogsérelemnek minősülnek az indítványozó szerint, mely megfelelő alapot ad a végzések alaptörvény-ellenességének megállapításához és azok megsemmisítéséhez.
- [4] 4. Az alkotmánybírósági ügy előzménye az volt, hogy egy magyar anyával szemben egy olasz apa gyermek jogellenes visszatartása miatt bírósági eljárást indított, azért mert az egyébként részben Spanyolországban

részben pedig Magyarországon élő szülők és házastársak közül az anya akként döntött, hogy a négy éves fiú, illetve a két éves leánygyermekével – a szülők házasságának megromlása miatt – a továbbiakban nem külföldre, hanem Magyarországon kíván élni. A bíróságok a bizonyítékokat akként értékelték, hogy a gyermekek szokásos tartózkodási helye Spanyolországban volt, az apa és az anya együttesen gyakorolták a szülői felügyeleti jogokat, az anya pedig a gyermekeket jogellenesen vitte el Spanyolországból (jelen esetben nem engedte vissza Ibizára).

- [5] Az Alkotmánybíróság a 3375/2018. (XII. 5.) számú határozatában (a továbbiakban: Abh.) megállapította, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.22.216/2017/13. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50. Pkf.636.303/2017/4. számú másodfokú végzése, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.Pk.500.172/2017/11. számú elsőfokú végzése alaptörvény-ellenes volt, ezért azokat megsemmisítette. A megismételt eljárásban a Pesti Központi Kerületi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék a jelen alkotmányjogi panasszal támadott végzéseket hozták.
- [6] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét jelen ügyben abban látta, hogy a bíróságok a megismételt eljárásban eljárásjogi hibákat vétettek. Úgy vélte, hogy noha a bíróság kirendelte az igazságügyi szakértőt, az indítványozó által feltett kérdésekből egynek sem adott helyt, mint ahogyan annak az indítványnak sem, hogy a bíróság vonjon be társszakértőt, illetve a felekre is kiterjedő szakértői vizsgálatot rendeljen el. Az indítványozó előadta, hogy álláspontja szerint az első fokon eljáró bíróság – az Alkotmánybíróság korábbi határozatával ellentétben – a felajánlott bizonyítási indítványoknak nem adott helyt, megfosztva ezzel az indítványozót a bizonyítás lehetőségétől. Utalt arra is, hogy a bíróságok nem vizsgálták kellő alaposítással és körültekintéssel azt, hogy a gyermek Spanyolországba való visszavitele a gyermek számára milyen pszichés vagy testi következményekkel járna.
- [7] Mindezen érvek miatt az indítványozó szerint a bírósági végzések sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, ezért alaptörvény-ellenesek.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [9] 2. A Hágai Szerződés érintett rendelkezései:

„1. Cikk Az Egyezmény célja

a) biztosítani a bármelyik Szerződő Államba jogellenesen elvitt vagy ott elrejtett gyermekek azonnali visszajuttatását;”

„3. Cikk A gyermek elvitele vagy elrejtése jogellenes, ha az

a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek – akár együttesen, akár külön-külön – juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés időpontjában – együttesen vagy külön-külön – gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés akadályozta meg az arra jogosultakat.

Az a) pontban említett felügyeleti jogosultság keletkezhet különösen jogszabály, bírói vagy államigazgatási határozat, vagy az azon Állam joga szerint joghatással bíró egyezség alapján.”

„7. Cikk A gyermekek azonnali visszavételének és az Egyezmény más céljai elérésének biztosítása végett a Központi Hatóságok együttműködnek egymással és támogatják az Államuk hatáskörrel bíró szervei közti együttműködést.

Így különösen – akár közvetlenül, akár bármiféle közvetítón keresztül – minden szükséges intézkedést megtesznek avégett, hogy

- a) kiderítsék a jogellenesen elvitt vagy elrejtett gyermek tartózkodási helyét;
- b) ideiglenes intézkedésekkel vagy azok kezdeményezésével megakadályozzák, hogy a gyermeket további ártalom vagy az érdekelt feleket további sérelem érje;
- c) biztosítsák a gyermek önkéntes visszavételét vagy az ügy békés elintézését;
- d) szükség esetén információt cseréljenek a gyermek szociális háttéréről;
- e) általános jellegű tájékoztatást nyújtsanak az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban saját Államuk jogáról;
- f) a gyermek visszavitele érdekében bírói vagy államigazgatási eljárásokat kezdeményezzenek, vagy azokat megkönnyítsék, és – adott esetben – lépéseket tegyenek a láthatási jog tényleges gyakorlásának megszervezésére vagy biztosítására;
- g) ha a körülmények úgy kívánják, jogi segítséget és tanácsot nyújtsanak, vagy az azzal való ellátást megkönnyítsék, beleértve jogi tanácsadó részvételét is;
- h) megtegyék a gyermek biztonságos visszavételéhez szükséges államigazgatási előkészületeket;
- i) az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban folyamatosan tájékoztassák egymást, és – amennyire lehetséges – az Egyezmény alkalmazásának valamennyi akadályát megszüntessék.”

„13. Cikk Az előző cikkben foglalt rendelkezések ellenére a megkeresett Állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavételét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy

- a) a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv az elvitel vagy elrejtés időpontjában nem gyakorolta ténylegesen e jogokat, illetve előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez vagy elrejtéshez;
- b) a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számára.”

III.

- [10] 1. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a teljes ülés elé. Ebben az esetben a teljes ülés mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz. Az indítvány megjelöli az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [12] Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényege a konkrét ügyben az volt, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot sérti-e az, ha a bizonyítási eljárásban a bíróság a szakértő kirendelése során az egyik fél, jelen esetben éppen a bizonyításra kötelezett fél által a szakértő részére feltenni indítványozott kérdések egyikét sem teszi fel, megfosztva ezzel az egyik felet a bizonyítás egyik eszközétől, ellehetlenítve ezzel az egyik fél egyik bizonyítási eszközének érvényesülését. Az Alkotmánybíróságnak tehát azt kellett megvizsgálnia, hogy sérti-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az a körülmény, hogy a bíróság a bizonyítási eljárást (vagy a bizonyítás egyik eszközét) egyoldalúan alkalmazza, és emiatt annak eredményét is egyoldalúan veszi figyelembe, akképp, hogy ezzel a kiskorú gyermekek érdekei a határozat meghozatala során figyelmen kívül maradtak [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [13] Az indítvány szerint az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntés: a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.632.802/2019/3. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.Pk.500.014/2019/56. számú elsőfokú végzése [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont].
- [14] Az indítvány szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezése: XXVIII. cikk (1) bekezdés [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].

- [15] Az indítvány indokolása arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével: az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései sértik az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel az eljárásban a bizonyítás az egyik fél számára jelentősen elnehezült [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [16] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a bírósági döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és lakóhelyét; az indítványozó továbbá nyilatkozik arról, hogy az indítvány közzétételéhez hozzájárul [Abtv. 52. § (5) bekezdés].
- [18] Az indítvány mellékleteként megküldte az indítványozó az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják [Abtv. 52. § (6) bekezdés].
- [19] 2. A bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó amiatt állítja, mert álláspontja szerint a bíróság az egyébként Alaptörvénnyel összhangban értelmezhető jogszabályi rendelkezéseket nem megfelelően, hanem alaptörvény-ellenesen értelmezte, és alkalmazta, megnehezítve ezzel a bizonyítást. Az indítványozó az egyedi ügyben érintettnek minősül, mivel ő volt a kérelmezett abban az eljárásban, amelyben a másodfokú bíróság a támadott végzést hozta (Abtv. 27. §).
- [20] A bírói döntés az indítványozó állítása szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti, tehát az Alaptörvény által biztosított alapjog vélt sérelme alapján az alkotmányjogi panasz befogadható [Abtv. 27. § a) pont].
- [21] A Fővárosi Bíróság végzése jogerős, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [22] Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézhezvételétől (2019. május 14.) számított 42. napon, a törvényi határidőn belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [23] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség az Alkotmánybíróság szerint olyannak minősül, amely a bírói döntést érdemben befolyásolta, illetve befolyásolhatta (Abtv. 29. §), ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [24] Emellett az Alkotmánybíróság az indítványozó végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelmének helyt adott azzal, hogy a végrehajtás felfüggesztésére hívta fel a bíróságot, melynek a bíróság eleget is tett.
- [25] 3. A fentiek szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, ezért azt befogadta.

IV.

- [26] Az indítvány megalapozott.
- [27] 1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügy előzményeül szolgáló alapügyben azt állapította meg, hogy önmagában az ott támadott eljárásjogi rendelkezések sem egyenkénti, sem azok összességében való megsértése nem eredményezte a bírósági eljárás tisztességtelen voltát.
- [28] Ugyanakkor az alapügyben (Abh.) az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy „[a] bíróságok nem vizsgálták kellő alapossggal és körültekintéssel azt, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelen ügyben az okozta, hogy a bíróságok ebben a különlegesen szenzitív esetben a kérelmezett anya szakértő pszichológus kirendelésére irányuló indítványát elutasítva a szakértői bizonyítást mellőzték, anélkül, hogy a szakértő kirendelésének mellőzését megindokolták volna. Ezzel a döntéssel a bíróságok az anyát lényegében az egyetlen lehetséges bizonyítási eszköz igénybevételétől fosztották meg.
- Erre tekintettel az eljáró bíróságok nem kerültek abba a helyzetbe, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog alaptörvényi követelményre figyelemmel megfelelően tudták volna értékelni a gyermekek érdekeit, illetve annak kiemelt védelmét. A bíróságok nem éltek sem azzal a lehetőséggel, hogy igazságügyi szakértőt rendeljenek ki a szakkérdés megválaszolására, sem pedig azt nem indokolták meg, hogy a fél által felajánlott magánszakértői véleményt és annak megállapításait miért nem fogadják el. Önmagában az arra való hivatkozás, hogy az eljárást viszonylag rövid idő alatt be kell fejezni nem elegendő érv arra, hogy a gyermek(ek) érdekének vizsgálata ne valósuljon meg minden részletre kiterjedően. Egyetlen olyan kifejezett jogszabályi rendelkezés sem található a jogrendszerben, mely explicite kizárná egy ilyen tárgyú eljárásban a szakértői bizonyítás lehetőségét.

Összefoglalóan tehát a bíróságok – a fenti felsorolt eljárási szabálytalanságok mellett – nem indokolták meg a szakértő kirendelésének mellőzését egy szakkérdésben az anya bizonyítási indítványa alapján, valamint a bíróságok nem indokolták meg azt sem, hogy ezt a fajta bizonyítást hivatalból miért nem rendelték el. Végül nem indokolták meg a bíróságok azt sem, hogy a visszavitel megtagadhatóságának az anya szerint fennálló okai konkrétan miért nem állnak fenn és ezt szakértő kirendelés nélkül milyen bizonyítékok alapján állapították meg a vizsgált ügyben. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált bírósági határozatok indokolási hiányosságai a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezték és ezzel a gyermekek Alaptörvényben foglalt jogainak kiüresedéséhez vezettek. Az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.” (Abh., Indokolás [62]–[64])

- [29] 2. Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben az alkotmányjogi panasz alapján mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy megfelelnek-e az Alaptörvényből fakadó alkotmányossági követelményeknek azok a bírói végzések, melyeket az alkotmányjogi panasz támad. Ezek a határozatok az indítványozó szerint ugyanis olyan eljáráson alapulnak, amelyek a bizonyíték(ok) igénybevételének lehetőségét nagymértékben észszerűtlenül korlátozták, illetve az indítványozó szerint lényegében a bizonyítást ellehetetlenítették. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének vizsgálata a többi alapjoghoz képest ebben a tekintetben részben speciális. Ahhoz ugyanis, hogy az Alkotmánybíróság meg tudja állapítani ennek az alapjognak az esetleges sérelmét, a bírósági eljárást érdemben kell hogy megvizsgálja. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem negyedfokú bíróságként járt el, és nem mérlegelte újra a bizonyítékokat (a bizonyítást), hanem azt vizsgálta meg, hogy az indítványozónak objektíve lehetősége volt-e a bizonyításra, illetve a bizonyítékok előterjesztésére. Ilyen érdemi alkotmányossági vizsgálat hiányában ugyanis az Alkotmánybíróság egyetlen esetben sem tudná megállapítani egy bírósági eljárás esetleges tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértő voltát sem, az alkotmányossági vizsgálatnak ugyanis ebben az esetben formálisan hiányozna a tárgya. A kifejtettek alapján a vizsgált ügyben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [30] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön.
- [31] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alaptörvény negyedik módosítása 2013. április 1. napjával megváltoztatta az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5. pontját, és ennek alapján az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítették. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [33]; 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]]. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [32] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266].
- [33] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint

- része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán – többek között – a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatában kifejtette: Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen {erre nézve lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a testület az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [36] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: mint ahogyan jelen ügyben is, elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {vö.: 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [37] 3. Az Alkotmánybíróságnak a fenti következetes gyakorlatot szem előtt tartva és azt követve jelen ügygel összefüggésben azt kellett megvizsgálnia, hogy a rendes bírósági eljárásban – amiatt, hogy a bíróságok nem tettek eleget az Alkotmánybíróság korábbi határozatában foglaltaknak – sérült-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [38] Az Alaptörvény 28. cikk értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [39] Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik annak vizsgálata, hogy a rendes bíróságok az Alaptörvényt megfelelően értelmezik-e.
- [40] Az Alkotmánybíróság a 17/2016. (X. 20.) AB határozatban megállapította, hogy „[a]z Alkotmánybíróság megítélése szerint ítéleteikben sem a Kúria, sem a Fővárosi Ítéltábla ezeket az értelmezési kérdéseket nem vizsgálta kimerítően, ezért sem a felülvizsgálati, sem a jogerős ítélet nem felel meg az Alkotmánybíróság által az Abh.-ban értelmezett és az indítványozó által felhívott Alaptörvény IX. cikk (1)–(2) bekezdéseinek. Ugyan a Kúria felülvizsgálati ítéletében már részletesebben igyekezett felhozni az Abh.-t [28/2014. (IX. 29.) AB határozat], tartalmában azonban nem érvényesítette teljes mértékben az abban foglalt alkotmányos vizsgálati szempontokat. [...] A bírósági jogalkalmazásnak tehát abban az értelmezési tartományban kell mozognia, amit az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikke tekintetében az Abh.-ban kialakított. Nem elegendő, ha a bíróságok az Abh. Indokolásának egyes részeit kiemelik, míg az alkotmányos értelmezés más részeinek nem tulajdonítanak jelentőséget. [...] A Kúria ítélete mindezek alapján jelen formájában nem pótolta a jogerős ítéletből hiányzó mérlegelést. Természetesen az a Kúria megítélésének körébe tartozó kérdés, hogy a felülvizsgálat során kizárt bizonyítás okán egyáltalán lett volna-e módja arra, hogy az alaptörvény-ellenes módon hiányzó mérlegelést

elvégezze. Az azonban már nem tartozik ebbe a mérlegelési körbe, hogy érvényt szerez-e az Alaptörvény 24. cikke (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint »[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve«. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alaptörvény e cikke mérlegelést nem tűrően az Alkotmánybíróság kötelezettségévé teszi, hogy az Alaptörvénybe ütköző bírósági döntést megsemmisítse és ezáltal is érvényt szerezzen az Alaptörvény normahierarchiában betöltött legfőbb szerepének. Ezt az alkotmányos rendben betöltött kiemelkedő szerepet bontja ki az Abtv. mint sarkalatos törvény 39. § (1) bekezdése, amely az alkotmánybírósági határozat mindenkire nézve kötelező erejét állapítja meg. Ezt vonná kétségbe az, ha az alkotmánybírósági határozatot akár a jogalkotó, akár – mint jelen esetben – a jogalkalmazó szelektíven, megszorítóan alkalmazná, illetve más módon nem érvényesítené megfelelően.” (Indokolás [29]).

- [41] Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában összefoglalóan kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.” (Indokolás [26])
- [42] Az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálania, hogy az eljáró bíróságok az Alkotmánybíróság jelen ügy előzményeül szolgáló ügyben született határozatában foglaltaknak eleget tettek-e. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel, és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegyék.
- [43] Emiatt az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt állapította meg, hogy a bíróságok a szakértő kirendelési kötelezettségüknek csak formálisan tettek eleget, tartalmilag azonban nem.
- [44] A bíróságok által vizsgált esetben a gyermekek kifejezetten alacsony életkorúnak minősülnek, ezért fokozottan ki vannak téve annak, hogy az apjukhoz (Spanyolországba) történő visszavitelük esetén testi vagy lelki károsodást szenvednének vagy a visszavitel más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számukra. Emiatt az ilyen ügyekben a bíróságnak fokozott körültekintéssel kell eljárnia, és a gyermek(ek) érdekeit a lehető legtöbb rendelkezésre álló bizonyítási eszközzel kell felderíteni és védeni.
- [45] Különösen hangsúlyosak a gyermekek érdekei amiatt is, mert a nemzetközi megállapodások mellett az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése külön is rendelkezik arról, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Erre tekintettel a gyermekek érdekeit közvetlenül érintő eljárásokban különös hangsúlyt kell kapnia az eljárás tisztességes voltának.
- [46] A bíróságok jelen ügyben egyfelől részletesen megvizsgálták azokat az objektív körülményeket és feltételeket (szokásos tartózkodási hely, elvitel jogellenessége, szülői felügyelet tényleges gyakorlása) melyeket a nemzetközi és a hazai szabályozás is megkíván.
- [47] Ugyanakkor a bíróságok ebben a megismételt eljárásban sem vizsgálták kellő alaposággal és körültekintéssel azt, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés vagy testi következményekkel járna, járhatna. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelen ügyben az okozta, hogy a bíróság nem tett eleget az Abh.-ban foglalt kötelezettségének, és a szakértői véleményt arra a kérdésre szűkítette, hogy milyen a gyermekek viszonyulása a korábbi spanyolországi szokásos tartózkodási helyükhöz.
- [48] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált bírósági határozatok hiányosságai a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezték, és ezzel a gyermekek Alaptörvényben foglalt jogainak kiüresedéséhez vezettek. Az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [49] Emiatt jelen ügyben – az ügy összes körülményének mérlegelését követően – az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy a bíróságok tartalmilag nem tettek eleget bizonyítási kötelezettségüknek. A szakértő formális kirendelése nem elegendő ahhoz, hogy egy bírósági eljárásban a tisztességes eljáráshoz való jog

maradéktalanul érvényesülhessen. Ehhez az is szükséges, hogy tartalmilag is lehetősége legyen a feleknek a bizonyítékok előterjesztésére, jelen ügyben a szakértőhöz kérdések intézésére. Az olyan eljárás, mely ennek nem tesz eleget, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.

- [50] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a bíróság a bizonyítás eredményét szabadon mérlegeli, és ez alapján hozza meg döntését. Ebbe a helyzetbe azonban rendes bíróságok csak akkor kerülhetnek, ha a rendelkezésre álló és felajánlott bizonyítási eszközöket nemcsak formálisan, hanem tartalmilag is figyelembe veszik, és azok eredményét a határozatuk meghozatala során fel is használják, döntéseiket ezzel megindokolják.
- [51] 4. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapítja, hogy jelen ügyben a korábbi Abh. bizonyításra vonatkozó részének korlátozott végrehajtása sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és a bírói ítéleteket megsemmisítette.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [52] Családjogi bíróként szerzett egyik meghatározó tapasztalatom az, hogy ezekben az ügyekben (legszemélyesebb emberi kapcsolatainkban) a jog csak akkor segíthet, ha a felekben legalább minimális szándék van az együttműködésre. Ennek hiányában a jog nem a megoldást jelenti a vitás kérdések rendezésére, hanem azzal éppen ellenkezőleg, a soha véget nem érő vitákhoz biztosíthat újabb és újabb terepet. Az a meggyőződésem alakult ki, hogy a bírónak ilyen esetben mindig a gyermek oldalán kell állnia, mert sajnos a felek a perlekedés során ezt gyakran szem elől tévesztik.
- [53] Sok esetben az is kiderült a perekben, hogy a gyermeknek a párkapcsolati problémák idején biztonságot jelentett a megismert környezet állandósága, még akkor is, ha ebben a közegben mindenki tudta, hogy ez az állandóság egyébként a jog egyértelmű megsértésére épült, ezért alapvetően bizonytalan.
- [54] Az Alkotmánybíróság előtt vizsgált ügyben is felmerülhetnek hasonló kérdések: a felek országhatárokon átnyúló jogvitá(ka)t folytatnak a két kiskorú gyermek szülői felügyeletének megtartásáért/megszerzéséért, mert párkapcsolatuk helyrehozhatatlanul és véglegesen megromlott. Nem csak Magyarországon folyik immár évek óta egy olyan eljárás, amelynek – lévén formai kérdés a tárgya – lényegében hat hét alatt, de legalábbis 2–3 hónap alatt le kellett volna zárulnia, hanem Spanyolországban is lefolytattak egy érdemi, jogerős ítélettel befejezett, a szülői felügyelet kérdéseit is érintő pert. A magyarországi eljárás az Alkotmánybíróság döntése értelmében továbbra is folyamatban marad. A spanyolországi ítélet pedig végrehajtás előtt áll.

- [55] Mindazonáltal az elkövetkező hetekben hetedik életévét betöltő és az ötödik évében járó gyermekek 2017 januárjától kezdődően, három éve Magyarországon élnek. Lassan azt lehet mondani, hogy életük felét Magyarországon töltötték. Mi ebben a helyzetben a gyermekek valódi érdeke?
- [56] A jog, a törvény erre azt a választ adja, ami kiolvasható a magyar bírói végzésekből. Vagy a spanyol bírák ítéleteiből.
- [57] A jog tehát Magyarországon ezt mondja, Spanyolországban pedig ettől eltérőt. Ezért véleményem szerint az igazi döntés „salamoni” lehet csupán. Salamon király bölcs ítélete túlmutatott a jog normatív tartalmán, mégis egyértelmű választ adott arra, hogy melyik szülő alkalmasabb a „szülői felügyelet” gyakorlására.
- [58] Az alkotmánybírósági döntés nyilván nem tudja reparálni a felek közötti (jog)vitát, mert azt ma már sem az Alkotmánybíróság, sem a magyar, sem pedig a spanyol bírák, csak a felek tudják megoldani, ha – túllépve saját érdekeiken – szem előtt tartják a gyermekeik érdekeit.
- [59] Mindezen okoknál fogva nem láttam indokát annak, hogy szembe helyezkedjek a többségi határozat rendelkező részével.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [60] A határozattal – az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozatok megsemmisítésével – teljes mértékben egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartottam szükségesnek.
- [61] 1. A Kúria jogellenesen Magyarországra hozott gyermekek visszavitelével kapcsolatos eljárások vizsgálatára létrehozott joggyakorlat-elemző csoportjának 2013.El.II.G.1/14. számú összefoglaló véleménye (lásd: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_2013_el_ii_g_1_14.pdf) szerint a gyermek jogellenes elvitele tárgyában indult (nemperes) eljárás során két lépcsőben kell döntést hoznia: egyrészt jogellenes-e az elvitel vagy visszatartás; másrészt vizsgálni kell, hogy nem áll-e fenn olyan körülmény, mely a visszavitel megtagadásához vezethet.
- [62] Nem vitás, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárás során eldöntendő elsődleges – de nem kizárólagos – kérdés az volt, hogy mi tekinthető a gyermekek szokásos tartózkodási helyének, e tekintetben pedig az elvittelt közvetlenül megelőző időszak volt vizsgálandó. A szokásos tartózkodási hely meghatározása ugyanis az elvitel, illetőleg visszatartás jogellenességének előkérdése. Vizsgálandó továbbá az is, hogy jogellenes volt-e az elvitel, illetőleg visszatartás, valamint az, hogy a szülői felügyeleti jogait az eljárást kezdeményező szülő, adott esetben az apa, ténylegesen gyakorolta-e. Végül a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy esetlegesen fennáll-e a visszaadás megtagadásának valamely oka, tekintettel a Hágai Szerződés 13. cikkére. A gyermek jogellenes elvitele tárgyú ügyekben alkalmazandó Hágai Szerződés 13. cikke szerint ugyanis „[a]z előző cikkben foglalt rendelkezések ellenére a megkeresett Állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy
- a) a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv az elvitel vagy elrejtés időpontjában nem gyakorolta ténylegesen e jogokat, illetve előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez vagy elrejtéshez;
- b) a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számára.
- Az igazságügyi vagy államigazgatási szerv akkor is megtagadhatja a gyermek visszavitelének elrendelését, ha úgy találja, hogy a gyermek ellenzi a visszavitelét és elérte már az érettségnek azt a fokát, amikor nézetei már számításba veendőek.
- Az e cikkben meghatározott körülmények mérlegelése során az igazságügyi vagy államigazgatási szervek figyelembe veszik a gyermek szociális háttéréről a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Központi Hatóság vagy más – hatáskörrel bíró – hatóság által szolgáltatott információt.”

- [63] 2. Ahogy azt a határozat is hangsúlyozza, az Abh.-val elbírált alapügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[a] bíróságok nem vizsgálták kellő alapossgal és körültekintéssel azt, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna”.
- [64] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság korábbi határozatában megfogalmazott elvárás a jelen ügyben is figyelmen kívül maradt: az eljáró bíróságok a megismételt eljárás során sem vizsgálták kellő alapossgal, hogy a visszavétel megtagadásának a Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontjában rögzített – az indítványozó által is felvetett – valamely oka fennáll-e.
- [65] A Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának már hivatkozott összefoglaló véleménye is kiemelte, hogy „[a]bban az esetben viszont, ha a gyermek lelki károsodásának veszélye éppen a kérelmezett szülőtől való elválás miatt merülne fel, indokolt lehet annak vizsgálata, hogy az adott tagállamban milyen szankcióval (szülői felügyeleti jog megvonása, büntetőjogi intézkedés) sújtanak a gyermeket jogellenesen elvivő szülőt, van-e a szülők között a kapcsolattartásra vonatkozó megállapodás vagy határozat. Ennek a felderítése azért szükséges, hogy a visszavétel ne zárja el a gyermeket teljesen az önkényes magatartást tanúsító, de a tényleges gondozását addig ellátó szülőtől. Sajnos több, az Egyezményben részes állam alkalmaz »retorziót« a jogellenesen eljáró szülővel szemben, ami megnehezíti az Egyezmény alkalmazását, illetve a gyermek érdekével kifejezetten ellentétes eredményhez vezethet.”
- [66] A csatolt igazságügyi pszichológusi szakértői vélemény tanúsága szerint az eljáró bíróságok arra kerestek választ, hogy a gyermekek emlékeznek-e az ibizai lakókörnyezetre; ha igen, van-e azzal kapcsolatban pozitív vagy negatív érzésük; utóbbi esetben megállapítható-e ennek oka, és ezzel kapcsolatos befolyásolás a gyermekek irányába, ha igen, kinek a részéről. Az elsőfokú bíróság a szakvéleményből azt a következtetést vonta le, hogy a gyermekek szorongása édesanyjuk elvesztésére vonatkozik, ami viszont nem ad alapot a visszavétel megtagadására. Az eljáró bíróságok ugyanakkor az indítványozó által a pszichológus szakértőnek feltenni kívánt egyetlen kérdést sem hagytak jóvá, valamint nem adtak helyt további (addiktológus) szakértő kirendelésére vonatkozó kérelmének sem, így elzárták a bizonyítástól úgy, hogy a bizonyítási indítványok elutasításának indokolása is hiányzik (ezzel egyúttal szembemelve az Alkotmánybíróság korábbi határozatával is). A bíróságok továbbá az indítványozó – mint e tekintetben a bizonyításra kötelezett – vonatkozó kérelme ellenére a Hágai Szerződés 13. cikk *b)* pontjában foglaltakat nem vizsgálták, annak ellenére sem, hogy az esetleges jövőbeni lelki károsodás lehetősége a fenti kérdésekre adott válaszokkal nem zárható ki.
- [67] 3. Álláspontom szerint a gyermekek mindenekelőtt való érdeke azt kívánja, hogy a gyermekek visszavitelének elrendelését megelőzően a bíróság lehetőség szerint zárjon ki minden, a visszavétel megtagadásához, így a visszavételt kérő fél kérelme elutasításához vezető okot; és vizsgálja meg, hogy a gyermek visszavitele a számára ismeretlen személyi és nyelvi környezetbe, egyben az anyai gondoskodás teljes megszűnése olyan súlyos lelki károsodásnak tenné-e ki, ami egyben elviselhetetlen helyzetet is teremtene a számára. Lényegesnek tartom továbbá, hogy pont a gyermek érdekeit szem előtt tartva ez a vizsgálat terjedjen ki az eljárást kezdeményező, a szülői felügyeleti jogait gyakorló szülő azon körülményeire, melyek a gyermek későbbi elhelyezésének feltételrendszerét befolyásolják, így vizsgálják ezen szülő szokásait, lakhatási és anyagi körülményeit, esetlegesen a szülő életviteléből és hátrányos szokásaiból a gyermekekre kiható szempontokat.
- [68] Ez a vizsgálati szempontrendszer ugyanakkor nem jelenik meg a határozat indokolásában, és ezáltal könnyen arra vezethet, hogy a bíróság a megismételt eljárásában ennek hiányában nem megfelelő, a gyermek érdekeit ténylegesen szolgáló döntést hoz.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

- [69] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [70] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [71] 1. Mindenekelőtt fontosnak tartom kiemelni a következőket a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben.
- [72] 1.1. Az Alkotmánybíróság – amint erre a határozat indokolása is utal – a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében megerősített és továbbfejlesztett. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]). Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos követelményeinek a kidolgozása során – következetes gyakorlatának megfelelően – jellemzően figyelemmel van az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a gyakorlatára is {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [73] 1.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]}. Ezzel egyezően hangsúlyozza az EJEB is gyakorlatában, hogy az „eljárás egészét” veszi figyelembe, vagyis akkor állapítja meg, hogy sérült a tisztességes tárgyaláshoz való jog [EJEE 6. cikk (1) bekezdés], ha a lefolytatott eljárás egészében nem felelt meg a tisztességes tárgyalás követelményeinek. Egyes eljárási hibák önmagukban nem feltétlen vezetnek az eljárás „tisztességtelenségére” [Barbera, Messegue és Jabardo kontra Spanyolország (10590/83), 1988. december 6., 89. bekezdés; Mirilashvili kontra Oroszország (6293/04), 2008. december 11., 165. bekezdés].
- [74] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Nevesíteni lehet ugyanakkor olyan követelményeket (részjogosítványt), amelyeknek egy bírósági eljárásnak jellemzően meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Így például: a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a perek észszerű időn belül való befejezése {2/2017. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [51]–[52]} és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]} a tisztességes bírósági eljárás elengedhetetlen követelményei.
- [75] Az Alkotmánybíróság e követelményeket a peres eljárás mellett irányadónak tekinti – az adott eljárás sajátosságaihoz igazodóan – a bírósági nemperes eljárásokban is {3064/2019. (III. 29.) AB határozat; 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat; 3241/2017. (X. 10.) AB határozat}.
- [76] A nemperes eljárásokban ugyanis a jogalkotó a peres eljárásban jellemző garanciákat is előírhat (például az Alkotmánybíróság által több esetben is vizsgált iparjogvédelmi nemperes eljárások szabályozása). A bíróságoknak az ilyen eljárásokban tárgyalás tartásával kell meghozniuk a döntést, és a bizonyítás szintén a peres eljárás szabályai szerint kerül lefolytatásra, tehát az okirati bizonyításon kívül tanú- és szakértői bizonyításnak is helye van. Az Alkotmánybíróság az ilyen eljárások vonatkozásában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét mindig az adott eljárásfajta jellemzőihez mérten vizsgálta, vagyis nem azt a garanciarendszert kérte számon, mint a peres eljárásokban, de a tisztességes eljáráshoz való jog alapvető követelményeit – amelyek az eljárásra irányadó törvényi szabályokon alapultak – az eljárás nem nélkülözhetette {lásd különösen: 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [43]; 3251/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [87]}.
- [77] Összességében úgy gondolom, hogy fontos hangsúlyozni: az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelményeket mind a peres, mind a nemperes bírósági eljárásban irányadónak tekinti, ugyanakkor az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat mindig az adott eljárásfajta keretein belül vizsgálja.

Az Alkotmánybíróság jellemzően az adott eljárás egészének a figyelembevételével értékeli, hogy az eljárás tisztességes volt-e. Az Alkotmánybíróság ezért a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelményeket mindig az adott eljárásfajta és eljárási szak sajátosságaihoz igazodóan értékeli.

- [78] 2. Ennek az eljárásnak a tárgya egy gyermek jogellenes elvitele kérdésében való döntés. E jogvita anyagi jogi szabályai jelentős mértékben nemzetközi jogi normákon alapulnak (különösen: Hágai Egyezmény), amelyet az Európai Unió jogi aktusai egészítenek ki. Ez utóbbi körben a 2201/2003/EK rendeletet kell kiemelni. Az jogvita eljárásjogi természetét illetően pedig nem hagyható figyelmen kívül, hogy az ilyen jogvitákban a bíróság egy nemperes eljárás keretében jár el. Ennek részletszabályait a 7/1988. (VIII. 1.) IM rendelet határozza meg, amelyet a polgári perrendtartás szabályai egészítenek ki.
- [79] Az Alkotmánybíróságnak ezen szabályozási környezetre tekintettel kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy az eljáró bíróságok valóban megsértették-e az indítványozó tisztességes bírósági eljárásához való jogát. Ennek megítélése során pedig fontos mérlegelési szempontokat tartalmaz a Kúriának „a jogellenesen Magyarországra hozott gyermekek visszavitelével kapcsolatos eljárások vizsgálatára” létrehozott joggyakorlat-elemző csoportja által közzétett összefoglaló vélemény (a továbbiakban: Kúria összefoglaló véleménye).
- [80] Mindezek előrebocsátásával a következők kiemelését tartom lényegesnek.
- [81] 2.1. A gyermeki jogok védelme a nemzetközi jogban kitüntetett helyet foglal el. Ennek keretében pedig egy évtizedek óta működő szabályozási rendszer alakult ki. A gyermeki jogok védelmének nemzetközi érvényesülése körében kiemelt szabályozási tárgykör az az eset, amikor az egyik szülő önkényesen kiragadja a közös szülői felügyelet alatt álló gyermeket a megszokott környezetéből, és a szokásos tartózkodás helyéül szolgáló államból egy másik államba viszi. Ennek kezelésére fogadták el a Hágai Egyezményt, amely preambulumban rögzíti: a szabályozás célja, hogy megvédje a gyermeket elvitelük vagy elrejtésük káros következményeitől.
- [82] Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a nemzetközi szabályozás abból indul ki, hogy a jogellenes elvitt *ab ovo* a gyermek érdekével ellentétes magatartásnak tekinti.
- [83] A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy a Hágai Egyezményben szabályozott – a gyermeknek a szokásos tartózkodási helye szerinti államba történő azonnali visszavitelét biztosító – eljárás keretében a bíróság az elvitt a gyermek érdekével ellentétes magatartásnak tekinti. A bíróság nem a szülői felügyeleti jog rendezéséről dönt, és ezért nem foglal állást abban a kérdésben, hogy melyik szülő alkalmasabb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődésének biztosítására. A bíróság kizárólag a következő kérdéseket vizsgálja: (i) a gyermek 16 év alatti-e; (ii) hol volt a gyermek szokásos tartózkodási helye; (iii) a szokásos tartózkodási hely szerinti állam joga alapján jogellenes volt-e a gyermek elvitele; (iv) a kérelmező ténylegesen gyakorolta-e a szülői felügyeleti jogait.
- [84] Abban az esetben, ha a fenti feltételek fennállnak, a kérelmező szülő részére az egyezmény 13. cikke lehetővé teszi a visszavitel megtagadásának bizonyítását. A Kúria joggyakorlat-elemző csoportja ezzel összefüggésben ugyanakkor hangsúlyozta, hogy „[a] magyar bírói gyakorlat – más országok gyakorlatához hasonlóan – a visszavitel megtagadását kivételesnek tartja és megszorítóan értelmezi”. Az összefoglaló vélemény kifejezetten kiemelte, hogy a magyar bírói gyakorlat „[n]em ismeri el a szülő elvitelhez való hozzájárulásának azokat az eseteket, amelyekben a szülő a gyermek külföldre utazásához, ideiglenes külföldön tartózkodásához (pl. magyarországi rokonlátogatáshoz, vakációhoz) ugyan hozzájárult, ám nem egyezett bele abba, hogy a másik szülő a gyermekkel véglegesen vagy tartósan külföldön telepedjen le. Erre tekintettel a bíróságok nem látnak alapot a visszavitel megtagadására olyan esetekben, amikor a gyermektől különélő (de a szülői felügyeleti jogát a különélés alatt gyakorló) kérelmező szülő csak ahhoz adta a hozzájárulását, hogy a kérelmezett a gyermekkel ideiglenesen Magyarországra utazzon, utóbbi azonban ennek ellenére a gyermekkel együtt a végleges letelepedés szándékával maradt itt, és a gyermeket nyomban óvodába íratta be.” (Kúria összefoglaló véleménye, 18. oldal)
- [85] 2.2. Nemcsak a hazai bíróságok, hanem az EJEB gyakorlatában is egyre gyakrabban merülnek fel gyermekek jogellenes elvitelével kapcsolatos ügyek. Ezekben az ügyekben az EJEB a Hágai Egyezmény rendelkezései alapján értelmezi az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 8. cikkét. Jellemzően azt hangsúlyozza, hogy a gyermekek szüleikkel történő újraegyesítésével kapcsolatos ügyekben az intézkedés megfelelő voltát végrehajtásának gyorsasága szempontjából is értékelni kell. Az ilyen ügyek sürgős kezelést igényelnek, mivel az időmúlás orvosolhatatlan következményekkel járhat a gyermekek és azon szülő kapcsolatában,

aki nem él velük. A Hágai Egyezmény 11. cikke ezért hathetes határidőt ír elő a szükséges döntés meghozatalára, amelynek elteltét követően a döntésre jogosult szervtől a késelem okáról nyilatkozat kérhető [*Ignaccolo-Zenide* (31679/96), 2000. január 25., 102. bekezdés].

- [86] Egy magyar vonatkozású ügyben az EJEB hangsúlyozta: jóllehet, hogy az EJEE 8. cikk alapvető célja, hogy védelmet nyújtson az egyén számára a hatóságok önkényes aktusaival szemben, a családi élet hatékony „tiszteltben tartása” pozitív kötelezettségeket is magában foglal. Az e rendelkezés alapján az államra háruló pozitív és negatív kötelezettségek közötti határ nem határozható meg pontosan. Az alkalmazandó elvek azonban hasonlóak. Mindkét összefüggésben figyelemmel kell lenni arra a kényes egyensúlyra, amit meg kell találni az egyén és a közösség egészének versengő érdekei között, s az állam mindkét összefüggésben élvez bizonyos mérlegelési jogkört [*Monory kontra Magyarország és Románia* (71099/01), 2005. április 5., 72. bekezdés]. Az EJEE 8. cikke által az államra rótt pozitív kötelezettségek magukban foglalják a szülő és gyermeke újraegyesítésének biztosítását célzó intézkedések megtételét [*Ignaccolo-Zenide* (31679/96), 2000. január 25., 94. bekezdés].
- [87] E szempontokra tekintettel az EJEB a *Monory-ügyben* megállapította, hogy a román hatóságok nem tettek megfelelő és hatékony erőfeszítést annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak a kérelmezőnek, aki megpróbálta gyermekét visszavitetni Magyarországra azért, hogy szülői jogait gyakorolhassa [*Monory kontra Magyarország és Románia* (71099/01), 2005. április 5., 85. bekezdés].
- [88] 3. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a bíróságok a szakértőkirendelési kötelezettségüknek csak formálisan tettek eleget, tartalmilag azonban nem. A bíróságok ugyanis ebben a megismételt eljárásban sem vizsgálták kellő alaposággal és körültekintéssel azt, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés vagy testi következményekkel járna, járhatna. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a jelen ügyben ezért az okozta, hogy a bíróság nem tett eleget az Abh.-ban foglalt kötelezettségének és a szakértői véleményt arra a kérdésre szűkítette, hogy milyen a gyermekek viszonyulása a korábbi spanyolországi szokásos tartózkodási helyükhöz.
- [89] Az Alkotmánybíróságnak ezekkel a megállapításaival nem értek egyet.
- [90] 3.1. A konkrét ügyben a szakértői bizonyítás kereteit az eljárásnak a fentiekben bemutatott jellege és az Alkotmánybíróság korábbi határozata jelölte ki.
- [91] Az elsőfokú bíróság az Abh.-ban foglaltakra figyelemmel igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki. A szakértő feladata a kiskorú gyermekek személyes vizsgálata alapján egyebek mellett annak tisztázása volt, hogy miként emlékeznek vissza a korábbi lakókörnyezetükre, és negatív érzések esetén megállapítható-e ennek oka.
- [92] Az elsőfokú bíróság – figyelemmel az eljárás jellegére – kifejezetten felhívta a szakértő figyelmét, hogy ez az eljárás nem szülői felügyeleti per, így az eljárásnak nem tárgya sem a szülők nevelési alkalmassága, sem a gyermekek kötődése.
- [93] A szakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a visszatéréssel kapcsolatban nem tárható fel olyan körülmény, amely a gyermekek érdekeivel összeegyeztethetetlen lenne, számukra testi vagy lelki károsodást, illetőleg más módon elviselhetetlen helyzetet eredményezne. Kiemelte azt is, hogy a szakértő nem állapított meg negatív viszonyulást a korábbi szokásos tartózkodási helyükhöz. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta azt is, hogy a szakértő véleménye alapján a gyermekek szorongása nem az oda való visszatéréssel áll összefüggésben, hanem az anyai környezettel.
- [94] A másodfokú bíróság – annak ismételt hangsúlyozása mellett, hogy az eljárásnak nem az volt a tárgya, hogy a gyermekek érdekében áll-e, hogy a jelenlegi magyarországi környezetből kiemeljék, és visszavigyék őket Spanyolországba – az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta, és annak indokaival, a bizonyítási eljárás lefolytatásával, a bizonyítékok értékelésével egyetértett.
- [95] 3.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {3259/2019. (X. 31.) AB végzés, Indokolás [26], lásd még: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24];

3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].

- [96] Véleményem szerint a jelen eljárásban eljáró bíróságok maradéktalanul eleget tettek – az adott nemperes eljárás keretei között – az Alkotmánybíróság által az Abh.-ban meghatározott bizonyítási kötelezettségüknek. A bíróságoknak a bizonyításra vonatkozó értékelő tevékenysége pedig – amint ezt az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta – nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

- [97] A különvélemény 3.2. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [98] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részében foglalt megsemmisítő döntéssel és annak indokolásával sem. Véleményem szerint az eljáró bíróságok a gyermek jogellenes elvitele miatt indult, és az Abh. folytán megismételt nemperes eljárásban hozott határozataikkal nem sértették meg az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglaltakat (lásd: Indokolás [132], [145]) ebben az ügyben is fenntartom.
- [99] 1. Nem értek egyet azzal a többségi állásponttal, miszerint az indítványozó szülőnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz biztosított joga sérelme a gyermekek Alaptörvény XVI. cikkébe foglalt jogainak kiüresedéséhez vezetett. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog Alkotmánybíróság által kibontott tartalma alkotmányossági szempontból jelentős eljárási jogok összességét jelenti. A gyermeki alapjogok (XVI. cikk) nem eljárásjogi természetű jogok, azok sérelme esetén pedig a gyermek fordulhat az Alkotmánybírósághoz.
- [100] A gyermek jogellenes elvitele miatt indult nemperes eljárást szabályozó Hágai Egyezmény alapján véleményem szerint egyébként sem lehet kétséges, hogy az eljárásban a „gyermek érdeke” nem eljárási, hanem az ügy érdemi kérdéseként merül fel.
- [101] 2. Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság döntése mindenkire kötelező. A többségi állásponttal szemben azonban úgy vélem, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét nem okozza és nem is okozhatja, ha megállapítható, hogy a megismételt eljárásban a bíróság nem, vagy nem egészében vette figyelembe az Alkotmánybíróságnak az ügyben született korábbi döntését.
- [102] 3. Az Alkotmánybíróság következetes, a többségi határozatban is hivatkozott gyakorlata szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.

- [103] A többségi állásponttal szemben úgy vélem, hogy az Alkotmánybíróság jelen ügyben – ahogy véleményem szerint az Abh.-ban is – anélkül, hogy ennek elvi indokát, okát adta volna, eltért ettől a gyakorlatától, és törvényességi, szakjogi kérdésekben bírálta felül a bírósági határozatokat. A többségi határozat szerint „[a] szakértő formális kirendelése nem elegendő ahhoz, hogy [...] a tisztességes eljáráshoz való jog maradéktalanul érvényesülhessen. Ehhez az is szükséges, hogy tartalmilag is lehetősége legyen a feleknek a bizonyítékok előterjesztésére, jelen ügyben a szakértőhöz kérdések intézésére.” (Indokolás [49])
- [104] A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos tartalma megítélésem szerint nem biztosít jogot a fél számára ahhoz, hogy valamennyi bizonyítási indítványa alapján elrendelje a bíróság a bizonyítást, ahogy ahhoz sem, hogy a bíróság a fél bizonyítási indítványára kirendelt szakértőnek valamennyi, a bizonyító fél által feltenni indítványozott kérdést feltegyen. A polgári ügyekben eljáró bíróságok eljárási cselekményeit szabályozó jogszabályi rendelkezések a bizonyítás elrendelése vagy mellőzése kérdésében való döntést fő szabály szerint a bíróság mérlegelésére bízzák, azzal, hogy döntésüket indokolni kötelesek. Véleményem szerint a bíróságok az eljárásukra irányadó jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel jártak el, amikor e döntési jogkörüket gyakorolták. A többségi döntés azonban az eljáró bíróságoknak a bizonyítási eljárással összefüggő tevékenységét nem a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványát jelentő indokolt döntéshez való jogon keresztül vizsgálta.
- [105] 4. A gyermek jogellenes elvitele miatt indult eljárásban a bíróságnak soron kívül kell döntenie, a Hágai Egyezmény is az azonnali visszavétel szükségességét tekinti célnak, és olyan eljárást ajánl a részes államoknak, amely a legkisebb idővesztéssel jár. Az eljárás gyorsítása a Hágai Egyezmény szerint a gyermek érdekét szolgálja. Az eljárás minél rövidebb idő alatt történő befejezésére való törekvés leszűkíti az ilyen eljárások tárgyát, vagyis az eljárásban eldönthető kérdések körét, ezen keresztül pedig a bizonyítandó tényeket. Megítélésem szerint a többségi döntés nem volt kellő figyelemmel ezekre a szempontokra, amikor a bíróságnak a bizonyítási eljárással kapcsolatos tevékenységét felülbírálta.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [106] Az ügy kapcsán lezajlott testületi vita számomra egy régen húzódó és lezáratlan értelmezési kérdést hozott a felszínre. A vita a XXVIII. cikk (1) bekezdésben a peres eljárások vonatkozásában rögzített „tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog” terjedelmét érintette annak kapcsán, hogy az ügy egy szűk jogi kérdésre redukált, nemzetközi egyezményben nagyon rövid határidőt előíró nemperes eljárás elbírálását érintette.
- [107] Az Alaptörvény által az itteni jog peres eljárások vonatkozásában való rögzítése a 2012 januári kezdet után évekig nem volt észlelt az akkori testületi többség számára, csak *dr. Salamon László* alkotmánybíró 2013 februári bekapcsolódása után egy idő elteltével vált ez egyáltalán észlelthé. Ő egy nemperes ügy kapcsán felvetette a vitában, hogy ez nem tartozik a XXVIII. cikk (1) bekezdése alá, és így vissza kellene ezt utasítani. A többség lényegében érdemi vita nélkül félretolta ezt a felvetést, megfelelően annak, hogy a döntési tevékenységünk jórészt továbbra is a régi alkotmánybírói határozatokon alapult és alapul, és nem az Alaptörvény releváns rendelkezésének értelmezésén, noha időközben 2013 áprilisában épp ezért a negyedik alaptörvény-módosítás kifejezetten hatályon kívül helyezte a régi alkotmánybírói határozatokat. Némi hezitálás után én végül elfogadtam a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak a kifejezett megokolás nélkül továbblétező kiterjesztett felfogását a nemperes eljárásokra azzal a megokolással, hogy a később felmerült ilyen ügyekben elvétve akadtak olyan anomáliák, melyek az igazságérzetemet bántották, és praktikusan megfelelőnek tűnt ezzel a kiterjesztett használat felépni ez ellen. Látni kell azonban, hogy ha mi visszautasítunk ilyen kiterjesztett használatot a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog esetében, akkor, noha

mi, alkotmánybírák nem léphetünk a pástra, de a rendes bíróságok erre szakosodott bírái révén a garanciákkal ellátott eljárásokban az eljárások résztvevői nem maradnak védelem nélkül az erre vonatkozó törvények keretében. Ha pedig ez mégsem elégséges, akkor ott a rendes bíróságok szintjén kell ezt elsősorban orvosolni.

- [108] A mostani vitában azonban számomra evidenssé vált, hogy mivel az indítványozó által előadott narratíva a szűk nemperes eljárás keretein túli alapügy vonatkozásában (Spanyolországban a magyar nő ellen ítélve az ott élő olasz apának ítélték a gyermekek feletti felügyeleti jogot) igazságossági kételyeket ébresztett a határozat előadó bírójában és a testületi tagok egy részében, lényegében a teljes ügyre kiterjesztve igyekeztek elbírálni az ügyet. Ennek megfelelően a szűk határidő szorításában döntő magyar bírótól nem a nemperes eljárás szűk döntési spektrumát kérték számon, hanem hallgatólagosan átdefiniálva ezt, egy teljes peres eljárás követelményeit. Mivel azonban ennek nem tudott megfelelni, ezért a döntése megsemmisítését tartalmazza a határozat. Ezzel azonban nemcsak a releváns alaptörvényi előírást lépjük át minden elvi megokolás nélkül praktikus célokból, hanem az eljárási jogban kialakult peres és nemperes eljárások distinkcióját is kikezdjük, és a nem arra szabott nemperes eljárásokra rákényszerítjük az időrabló peres eljárási alkotmányos követelményeinket.
- [109] A tanulság számomra ebből a vitából az, hogy vissza kell térni az alapkérdésre, és *dr. Salamon László* alkotmánybíró által kitartóan hangoztatott álláspontot elfogadva maradjunk meg az Alaptörvény releváns előírásának keretén belül. Így a jövőben a nemperes eljárások vonatkozásában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapozott indítványok visszautasítását tudom csak támogatni, ahogy most is csak ezt tudtam volna elfogadni.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [110] Az előzményi Abh.-hoz írott különvéleményemet (lásd: Indokolás [147]–[150]) alapvetően fenntartva, a többségi döntéssel, azaz a bírósági végzéseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított megsemmisítésével nem értek egyet.
- [111] Továbbra is kétségesnek tartom, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jog – az észszerűségi megfontolásokon túlmenően, tekintettel annak peres eljárásokra utaló alaptörvényi megfogalmazására is – kiterjedhet-e a peren kívüli eljárásokra is. Ezen kétségek jelentőségére álláspontom szerint fokozottan rávilágít a jelen ügy, amikor az Alkotmánybíróság vizsgálatának tárgya egy – az ügyben érintett nemzetközi egyezményben foglaltak mielőbbi végrehajtására irányuló –, a vonatkozó magyar és nemzetközi jogi szabályozás alapján fő szabály szerint mindössze néhány héten belül, peren kívüli eljárásban meghozandó bírósági döntés (vagy akár több bírósági döntés).
- [112] Annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság döntéseinek *erga omnes* hatálya okán véleményem szerint is az érintett bírói döntés(ek) megsemmisítését eredményezheti, amennyiben megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a megismételt eljárás során nem, vagy nem teljeskörűen tesznek eleget az Alkotmánybíróság ezen eljárást megalapozó határozatában foglaltaknak, tekintettel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a peren kívüli eljárások közötti kapcsolat álláspontom szerinti hiányára, az esetleges megsemmisítés jelen ügyben még ebben az esetben sem lenne az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapítható.
- [113] Mindezekre tekintettel a támadott bírósági végzések alaptörvény-ellenességének a határozat rendelkező részében foglalt megállapítását és megsemmisítését nem tudtam támogatni.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1160/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3069/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.553/2017/8. számú végzése, a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.54/2019/10. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 5.B.1528/2017/52. számú ítélete, továbbá a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 314. § (4) bekezdés *f* és *h*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó (Póka László) személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Bfv.III.553/2017/8. számú végzésének, a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.54/2019/10. számú ítéletének, a Fővárosi Törvényszék 5.B.1528/2017/52. számú ítéletének, továbbá a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 314. § (4) bekezdés *f* és *h*) pontjának alaptörvény-ellenességét, mivel az indítvány szerint a hivatkozott bírósági határozatok, valamint a törvényi rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikkét, II. cikkét, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit.
- [2] 1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2013-ban a devizalapú kölcsönszerződések adósainak jogait és érdekeit védő „Nem adom a házamat” mozgalmat vezette, amelynek keretében több akcióval (pl. tüntetések szervezése) is igyekezett a társadalom figyelmét felhívni a devizahitelekkel kapcsolatos anomáliákra. Ezen tevékenységével összefüggésben 2013. augusztus 22-én egy elektronikus levelet küldött a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkárának – kormányzati *e-mail* fiókjába –, amelyben kifejtette, hogy reméli, hogy a politikai döntéshozók megoldást keresnek a devizahitelek nem fizetése miatti végrehajtások leállítására, miközben ők az utcán és a bíróságokon küzdenek ugyanezen célért. Ezen *e-mailjében* az alábbi kifejezést használta: „Nyomást gyakorlunk Önökre, illetve azokra, akikre kell”. Emellett *e-mailjéhez* csatolt egy Orbán Viktornak szóló levelet is, amelyben az alábbiakat írta: „Kérem, jelezzék, ha úgy gondolják, hogy nem elég kemény a fellépésünk. Kérem, jelezzék, ha arra van szükség, hogy felgyűjtsunk itt is néhány bankot. Szóljanak, és én megteszem. Van esély rá, hogy három évvel meg lehet úszni. Mi az a három év a háromezer eddigi, és kitudja hány további áldozat mellett? Van itt néhány bátor ember. Pont annyi amennyire itt szükség van... Azért mégis csak jobb lenne, ha értenének az eddigi fellépésekből, és a közeljövőben tervezettekben. Mostanában fogunk még vonulni, bankot plakátolni, éhség sztrájkolni politikus házánál... Aztán kitudja mi lesz még... Szerintem ne feszítsük túl azokat a húrokat! Volt már elég áldozat.”
- [3] A fentieket követően az indítványozó 2013. szeptember 3-án a miniszterelnök háza előtt tartós tartózkodáson alapuló gyülekezést szervezett. Ennek során 2013. szeptember 12-án videóüzenetet készített, amelyben kifejtette, hogy a devizahitelezés tulajdonképpen egy csalás volt, amely ellen a Kormány tagjai a hangzatos nyilatkozatokon túl semmit nem tettek. Ő társaival együtt már két hete demonstrál a miniszterelnök háza előtt, és ha ezzel nem ér el eredményt, akkor „keményebb eszközökhöz” fognak folyamodni. A videóban szeptember

17-én reggel 7 órára egy meg nem nevezett, Oktogonon található pénzüzet kirakatának kalapáccsal történő betörését helyezte kilátásba, és ezzel együtt egy felhívást is közzétett a követői között arra nézve, hogy ezt helyette bárki más is megteheti. A videóüzenetben kifejtette, hogy „ha addig valaki megteszi, vagy Vitorunk úgy dönt, hogy leállítja a végrehajtásokat, akkor ott kedden 7 órakor ünnepelni fogunk”. A videó előtt az internetes felületen az alábbi felirat szerepelt: „Bankárok! Megmondtuk, bezúzzuk! Az első bankzúzás! Éremfeldobással választunk bankot!”

- [4] Ezt követően 2013. szeptember 13-án az indítványozó egy újabb levelet küldött a miniszterelnöknek, amelyben figyelmeztette őt a szeptember 17-ére tervezett eseményre. A videóüzenet alapján egy másik – a kezdeményezést támogató – személy internetes közösségi oldalán 2013. szeptember 17-ét megelőzően közzétette, hogy egy bank soltvadkerti fiókjánál megjelenik és megteszi, amit meg kell tennie. Erre reakcióként az indítványozó a „Sándor! Így kell azt. Elhatározni, megcsinálni, és hívni másokat!” szöveget posztolta. 2013. szeptember 16-án aztán egy újabb bejegyzésben értetlenségét fejezte ki, hogy miért követik őt a rendőrök, amikor ő korábban is megmondta, hogy csak akkor csinál balhét, ha arra előre figyelmeztet, és ez legközelebb „majd kedden [lesz], ha még addig is fenyegetve lesz az ország a bankároktól”. A felhívás szerint: „a keddi oktogoni akcióval egyidőben sok helyszínen hasonló akciók megvalósítása meglepetésszerűen. [...] [M]egjeleni feldíszített kalapáccsal [...] aki nem akarja a kirakat várhatóan nagyon biztonságos üvegét szétverni, az esetleg a bank reklámtábláját törte össze. Utcai ATM-ek képernyőjét sorban egymás után betörni álarcbban, álrühában. Egy nagyon nehéz tárgyval nekimenni a bank kirakatának ... (Pl. egy öreg autóval). Kedden az alábbi tartalmú felirattal jönni: »Megvédjük a Miniszterelnököt! Nem hagyjuk, hogy bankárok elvágják a torkát!«” A bejegyzését azzal zárta, hogy ideje megvalósítani az ötleteket. Vádlott a cselekményeket nem valósította meg, mivel őt a rendőrség 2013. szeptember 16-án elfogta. Kihallgatásán arra hivatkozott, hogy nem állt szándékában a fenyegetés, csak a figyelemfelhívás.
- [5] 1.1. Az ügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a tárgyalás előkészítő szakaszában az indítványozóval szembeni büntetőeljárást megszüntette, ezt a döntést azonban a Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: ítéltábla) végzésével hatályon kívül helyezte, és a törvényszéket az eljárás folytatására utasította. A megismételt eljárásban a törvényszék 2015. június 2-án az indítványozót az ellene emelt vád alól felmentette, amelyet másodfokon az ítéltábla helybehagyott. Az ezzel szemben beterjesztett felülvizsgálati kérelemnek helyt adva azonban a Kúria (amelynek Kúria Bfv.III.553/2017/8. számú végzését az indítványozó alkotmányjogi panaszában külön is megtámadta) a törvényszék és az ítéltábla határozatait hatályon kívül helyezte és a törvényszéket új eljárás lefolytatására utasította.
- [6] 1.2. A megismételt eljárásban az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy ő nem lépte túl a véleménynyilvánítás határait, ugyanis ő csak a véleménynyilvánítás speciális eszközeivel élt. Arra kívánta csupán felhívni a figyelmet, hogy a dolgok nem jó irányba mennek. Véleménye szerint levelei csak „jópofa iróniát” tartalmaztak. Szándékosan volt provokatív a megfogalmazása, de senki nem gondolhatta komolyan, hogy ő ezeket a cselekményeket meg is teszi.
- [7] A törvényszék ítéletében az indítványozót közveszélyokozás előkészületének büntetésében bűnösnek mondta ki, és ezért őt pénzbüntetésben részesítette, a terrorcselekmény elkövetésével fenyegetés büntette miatt emelt vád alól azonban felmentette. Az ítélet indokolásában megállapította a törvényszék, hogy a közzétett felvételek minden kétséget kizáróan az indítványozó nyilatkozatának tekinthetők. A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés büntette kapcsán a bíróság kiemelte, hogy a megküldött levelekből nem lehet arra következtetni, hogy az indítványozó a fenyegetéseket a videófelvételen meghirdetett eseményhez kapcsolta volna. Az általa követelt cél (a végrehajtások leállítása) egy felhívásnak minősíthető, így a kényszerítés nem volt igazolható. Erre tekintettel a törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy olyan követelés, amely a kormányzattól konkrét cselekvést várt volna el, nem került megfogalmazásra, így a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette nem volt megállapítható.
- [8] Ezzel szemben a törvényszék úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által közzétett bejegyzések és videófelvelelek, valamint megküldött *e-mailek* alkalmasak voltak a közveszélyokozásra irányuló előkészület büntetése megvalósítására. Azok tartalmából ugyanis nem arra lehetett következtetni, hogy az indítványozó azokban csak viccelődne, vagy ironizálna. Ezekben az indítványozó által mondottak komolyságát jelzi, hogy többször kiemelte, hogy amíg egyesek csak beszélnek a problémákról, addig mások cselekednek is. Szintén ezt támasztja alá, hogy az indítványozó a cselekmények büntetőjogi fenyegetettségének is utánanézett. Erre tekintettel

az ajánkozás elkövetési magatartása igazolható, így pedig a közveszélyokozás előkészületének büntette is megállapítható.

- [9] A törvényszék a cselekményeknek a véleménynyilvánítással való kapcsolatát ítéletében nem értékelte.
- [10] 1.3. A törvényszék ítéletét követően az indítványozó és az ügyész is fellebbezéssel élt az ítéletábrához, amely a törvényszék ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó cselekményét egységesen terrorcselekmény elkövetésével fenyegetés büntettének minősítette, és ezért öt év szabadságvesztésre ítélete, amelynek végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztette.
- [11] Az indítványozó a másodfokú eljárás során kifejtette, hogy ő csupán a véleménynyilvánítás szabadságával élt, így a vád tárgyává tett levelei és közzétett videóüzenetei is e körben voltak értelmezhetőek. Kifogásolta, hogy a törvényszék megismételt eljárásában nem vizsgálta, hogy hol húzódnak a sajtószabadság határai, és melyek azok a cselekmények, amelyek már átlépik azt. Problémásnak találta, hogy a törvényszék nem vette figyelembe az Alkotmánybíróság 1/2019. (II. 13.) AB határozatában foglaltakat.
- [12] Az ítéletábra ítélete indokolásában kifejtette, hogy a törvényszék az eljárási és bizonyítási szabályokat megtartotta, indokolási kötelezettségének eleget tett. Az ügy érdeme tekintetében az ítéletábra osztotta a Kúria korábbi határozatának azon megállapítását, miszerint az indítványozó mondatai kivétel nélkül erőszakot vagy erőszakos magatartást megfogalmazó kinyilatkoztatások voltak, nem pedig bírálatok, illetve vélemények. Az ítéletábra szerint téves az indítványozónak azon kiinduló feltevése, mely szerint cselekményei azért nem tekinthetőek bűncselekménynek, mivel azok a véleménynyilvánítás védett körébe tartoznak. Az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozata, a 13/2014. (IV. 18.) AB határozata, továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint ugyanis, bár a közügyek vitatása során elhangzott véleménynyilvánítások esetében a sértő, meghökkenítő vagy aggodalmat keltő vélemények is védelem alatt állnak (függetlenül azok értékességétől, helyességétől vagy tiszteletre méltóságától), mégis minden esetben el kell végezni a szólás megengedhetőségének tesztjét. E szerint elsőként arról kell döntenie, hogy a közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e (vagyis a közügyek vitatásával összefügg-e). Ennek megítélése során pedig a meg kell vizsgálni a közlés módját, körülményeit, a média típusát, a közlés apropóját, a reakciókat, továbbá a kijelentés tartalmát, stílusát, célját, aktualitását. Ha ezen tesztnek a kijelentés megfelel, akkor élvezzi a véleménynyilvánítás magasabb szintű oltalmát, azonban csak addig, amíg az nem öncélú, és nem esik a közügyek vitatásának körén kívül, azaz a véleménynyilvánításnak nem lesz elsődleges célja a jogsérelem okozása. Ezen szempontok figyelembevételével az ítéletábra úgy ítélte meg, hogy az indítványozó megnyilatkozásai kétségtelenül erőszakot helyeztek kilátásba, így azok jogellenességét nem közömbösíti más alapjog, még akkor sem, ha a vizsgált kijelentések kétségtelenül egy közügy (devizahitelek) vitatásával függtek össze – öncélú, erőszakos, fenyegető jellege azonban nem felel meg a fenti tesztnek. Mindezek alapján az ítéletábra arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó kijelentései nem élvezik a véleménynyilvánítás alkotmányos oltalmát. Az ítéletábra az 1/2019. (II. 13.) AB határozat vizsgálatát nem tartotta relevánsnak, mivel ezen döntésében a testület a tetteles véleménynyilvánítás kérdését vizsgálta, amelynek jelen ügyben nincs relevanciája.
- [13] Az ítéletábra ezt követően az indítványozó cselekményének büntetőjogi minősítésével foglalkozott, és e körben megállapította, hogy az a törvényszék döntésével szemben nem közveszélyokozás előkészületének büntette, hanem terrorcselekmény elkövetésével fenyegetés büntettének minősül.
- [14] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában (amelyben hosszasan kifejtette, hogy sérelmesnek tartja, hogy az Alkotmánybíróság sorra utasítja vissza hasonló tárgyú ügyekben beadott alkotmányjogi panaszait, holott az azokban támadott bírósági ítéletek véleménye szerint mind súlyosan alaptörvény-ellenesek) az indítványozó részletesen ismertette ügye előzményét, kiemelve az abban született egyes bírósági döntéseket. Ezen döntések közül különösen sérelmesnek tartja, hogy a Kúria – az alkotmányjogi panaszban is támadott – végzésében (véleménye szerint) kifejezetten egyértelművé tette, hogy a megismételt eljárásban nem kerülhet másra sor, mintsem hogy öt valamilyen bűncselekmény miatt elítéljék. Úgy véli, hogy a megismételt eljárásban eljáró törvényszék ezért hiába indokolta, hogy ő nem követett el bűncselekményt, a Kúria „parancsára” mégis bűnösnek mondta ki. Álláspontja szerint a másodfokon eljáró ítéletábra az indokolási kötelezettségének sem tett eleget, a levelekből és a videófelvételekből pedig önkényesen ragadott ki részleteket.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét több rendelkezés sérelmére alapozta. Véleménye szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését,

ami azzal igazolható, hogy amíg a megismételt eljárást megelőző eljárási szakaszokban az alapos gyanúsítás jogossága is kétséges volt, addig a támadott ítéletekben bűnösségét is sikerült megállapítani. Az Alaptörvény B) cikke azáltal is sérült, hogy a bíróságok nem tárták fel a devizahitelezés problémáit, holott anélkül álláspontja szerint nem lehetett volna az ügyét érdemben eldönteni. E körben problémásnak tartja azt is, hogy a bíróságok a levelekből kiragadott részletek alapján döntöttek el az ügyet, és olyan cselekmény miatt ítélték el, amely aztán később ténylegesen meg sem történt. A fentiek mellett azért is alaptörvény-ellenesnek tartja a támadott határozatokat, mivel ő valójában csak a véleménynyilvánítás szabadságával élt, amely során semmilyen törvényi tiltást nem lépett túl. A véleménye elmondásához tehát joga volt, és álláspontja szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján ezt csak törvény tilthatta volna meg számára. Véleménye szerint ezért a meghozott bírósági határozatoknak az egyetlen célja a szabad véleménynyilvánításának korlátozása volt.

- [16] Úgy véli, hogy a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét igazolja az is, hogy a magyar bíróságok, a magyar bírók nem tekinthetők függetlennek, ez pedig sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdését. Véleménye szerint ügyében a tisztességes tárgyalás sem valósult meg: a védelem tanúit (Orbán Viktort, Répássy Róbertet, Hajdu Jánost) ugyanis a bíróság nem hallgatta meg; a bíróság nem engedte elmondani védekezését (ismétlésekbe bocsátkozás miatt leállították); az ítéletábra pedig nem indokolta meg döntését. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott ítéletektől függetlenül kifogásolta azt is, hogy véleménye szerint az Alaptörvény XV. cikkét sértő diszkrimináció áll fenn amiatt, hogy amíg az ellene tett feljelentés alapján eljárás indult, addig az ő általa tett feljelentés elbírálatlan maradt. A fentiek mellett az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének sérelmét is valószínűsítette, ugyanis azáltal, hogy a megelőző eljárásokban hat különböző bíróság sem látott okot bűnösségének megállapítására, majd ezt követően mégis elítélték őt, sérti az emberi méltóságát.
- [17] A támadott bírósági határozatok mellett sérelmesnek tartotta a Btk. 314. § (4) bekezdés *f*) és *h*) pontjait is. Ezek tekintetében álláspontja szerint sérül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, ugyanis azok esetében nem érvényesül a normavilágosság követelménye, ugyanis a normaszöveg túl általánosan fogalmaz, valamint ellentmondást tartalmaz a Btk.-n belül. Emellett véleménye szerint a rendelkezés uniós szabályozást is sérthet.
- [18] Alkotmányjogi panaszában egyúttal kérte a támadott ítéletek végrehajtásának a felfüggesztését is.
- [19] 1.5. Az alkotmányjogi panasz benyújtását követően az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, annak érdekében, hogy panaszának indokolását egészítse ki. Az indítványozó a hiánypótlásra küldött válaszában érdemi indokolással nem egészítette ki alkotmányjogi panaszát.
- [20] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [22] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, I. cikkének, II. cikkének, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, valamint a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmére, a Btk. 314. § (4) bekezdés *f*) és *h*) pontjának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozta.
- [23] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [24] Az Abtv. 27. §-a alapján pedig alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [25] Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria Bfv.III.553/2017/8. számú végzésének alaptörvény-ellenességét is állította. Amellett azonban, hogy ezen bírósági végzéssel szemben az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást, az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy ezen kúriai végzés nem tekinthető az ügy érdemében hozott döntésnek, mivel abban a Kúria csak az első fokú eljárás megismétlését írta elő, az ügy érdemében azonban nem hozott döntést.
- [26] 2.2. Az ítéletábra ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [27] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló bírósági eljárás vádlottja nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági ítélettel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [28] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [29] 2.3. Az indítványozó mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, mind pedig a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem volt alapítható.
- [30] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikkét sértő hátrányos megkülönböztetés áll fenn amiatt, hogy amíg az ellene tett feljelentés alapján vele szemben eljárás indult, addig az ő általa tett feljelentés elbírálatlan maradt. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező bírósági határozatokkal semmilyen formában nem függ össze az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség, amelyet az indítványozó nem is támasztott alá megfelelő alkotmányos érvekkel, így kérelmének ezen része nem felel meg az Abtv. 52. §-ában foglalt határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [31] 2.5. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésének, ezzel összefüggésben az I. cikk (2) és (3) bekezdésének, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint az Alaptörvény II. cikkének a sérelmét is állította – elsősorban arra való hivatkozással, hogy a bíróságok nem értékelték megfelelően az ő cselekményét a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben.
- [32] Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában. Az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdése tekintetében az indítványozó lényegében csak az általános véleménynyilvánítási doktrínákat ismertette, azokból azonban vagy nem, vagy téves alkotmányjogi következtetéseket vont le saját ügye tekintetében, nem indokolta azonban a bíróságok véleménye szerint téves értelmezésének lényegét. A véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban hivatkozott Alaptörvény I. cikk (2) és (3) bekezdése tekintetében ugyancsak elmaradt az alkotmányos érvelés, ráadásul az I. cikk (3) bekezdését a IX. cikk felhívott rendelkezéseivel sem hozta alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatba. Az Alaptörvény II. cikke, valamint XXVIII. cikke tekintetében pedig a fentiekhez hasonlóan nem adott elő releváns alkotmányos érvelést.
- [33] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány egyik – jelen pontban – hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.

- [34] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.
- [35] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pókol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1176/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3070/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.258/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Litresits András ügyvéd) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.22.258/2017/6. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, Q) cikk (2) és (3) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) és (4) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a 26. cikkét és a 28. cikkét.
- [2] 1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó a Magyar Szocialista Párt (a továbbiakban: MSZP) politikusaként egyéni országgyűlési képviselőként indult 2010-ben és ezt megelőzően is a járszági egyéni választókerületben, ahol a 2014-es országgyűlési választásokon is megmérettette magát. 2013. június 23-án az indítványozó tudomást szerzett arról, hogy több – a körzetébe tartozó – településen szórólapokat helyeztek el ismeretlenek a választópolgárok postaládájában, amelyeken az „Együtt a maffiabaloldal” szövegrész alatt három politikus arca volt látható: Mesterházy Attiláé, Gyurcsány Ferencé és az indítványozóé, emellett pedig egy a rendőrség által használt kísérőruhát és golyóálló mellényt viselő, maszkos férfit is ábrázolt a szórólap, alatta egy ismert elítélt nevével. A szórólap hátoldalán arról tájékoztatta a közvétező az olvasót, hogy a Központi Nyomozó Főügyészség az indítványozó (mint az MSZP volt honvédelmi minisztere) ellen nyomozást folytat a minisztersége alatt elkövetett bűncselekmény miatt, mivel az „ingatlanmaffia az [indítványozó] tudtával, nagyértékre elkövetett hűtlen, hanyag kezelés miatt, több mint 1 milliárd forintos kárt okozott”. Ezt követően egy újabb szórólap jelent meg, amely egy ipari park alapkövetételéről tájékoztatót, az „[indítványozó] gyűlöletet teremt, mi munkahelyet” címmel. Ennek túloldalán „a szocialisták veszélyeztetik Jászapáti legnagyobb munkahelyteremtő beruházását” szöveg szerepelt, amely alatt az indítványozót korrupciós ügyekbe keveredett politikusként mutatták be, bukott baloldali politikusnak aposztrofálták, aki erkölcsileg vállalhatatlan. Egy további szórólapon a „nem kérünk többet a korrump maffiabaloldalból” felhívással közölték az indítványozó képét a gépjárművel és egy villaépülettel, valamint azzal a felirattal, hogy „a választások közeledtével [az indítványozó] tihanyi villájából leugrik a Jászságba, elhozza a gyűlöletkampányt, hogy megossa, s mérgezze az itt élőket”. A szórólap arra is magyarázatot kért, miszerint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem egyik Hungária körüti épületét az indítványozó mint honvédelmi miniszter „a haverjának adta el pályázat nélkül”, valamint arra is, miszerint a Honvédelmi Minisztérium egykori vezetése az indítványozó tudtával indította el a koszovói Pristina városában azt az uszoda és szabadidőközpont építési projektet, amely több százmillió forint kárt okozott a magyar államnak. Valamennyi szórólap a Fidesz Magyar Polgári Szövetség (a továbbiakban: Fidesz) kiadásában készült.
- [3] 1.1. Az indítványozó a szórólapok miatt keresetet terjesztett elő jó hírnév megsértése és a képmása védelméhez fűződő jogának sérelme miatt. Keresetében kifogásolta továbbá egy Fidesz-es képviselő azon Facebook bejegyzését is, miszerint az „Együtt tették tönkre az országot” kitétel az indítványozóra is vonatkozott. Keresetében kifejtette, hogy véleménye szerint a megfogalmazott állításokat nem köteles túrni, hiszen azok már túllépik a szabad véleménynyilvánítás határát. A Fidesz a kereset elutasítását kérte, mivel véleménye szerint az indítványozó mint közszereplő fokozottabb túsésre volt köteles, a választópolgároknak pedig joguk van széleskörű tájékoztatást kapni a történésekről. A szórólapokon megfogalmazott állítások pedig vagy köztudomásúak, vagy

tényekkel alátámaszthatók voltak. A „maffiabaloldal” kifejezést pedig önmagában nem sérti az indítványozó személyiségi jogait.

- [4] Az ügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a politikai kampányban elhangzott kijelentések és állítások nem jogsértőek, különösen azért, mivel a közzétevő Fidesz politikai üzenetet fogalmazott meg, és nem tényleges bűncselekmények elkövetésével vádolta az indítványozót. Az indítványozó ezt követően fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: ítéltábla), amely a törvényszék ítéletét helyben hagyta, rámutatva azonban arra is, hogy az ügyben annak nem volt jelentősége, hogy kampányidőszakban hangzottak el, annak azonban igen, hogy az ítéltábla szerint a szórólapon lévő kijelentések véleménynyilvánításnak, azon belül is értékítéletnek voltak tekinthetőek, amelyeknek bizonyíthatóságáról, igazságtartalmáról nem lehet állást foglalni. Ráadásul az indítványozónak az Alkotmánybíróság gyakorlata szerinti is nagyobb tűrés kötelessége volt a kijelentésekkel szemben. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, sérelmezve képmása felhasználását és annak ábrázolási módját. A Kúria végzésében az ítéltábla határozatát hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra kötelezte, mivel álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróságok nem folytatták le a szükséges bizonyítást, ugyanis nem hívták fel a bizonyítékok előterjesztésére az alperesként eljáró Fideszt – különösen a szórólapon lévő tényállításnak tűnő kijelentésekkel összefüggésben.
- [5] A megismételt elsőfokú eljárásban a Fidesz fenntartotta a kereset elutasítására irányuló kérelmét, és egyúttal közölte, hogy a konkrét kár okozására nincs bizonyítéka, a korrupciós állítások tekintetében azonban sajtómegjelenésekre és az azokban foglalt állításokra hivatkozott. A felperes is fenntartotta kereseti kérelmét, külön kiemelve, hogy egyetlen büntetőeljárásban sem szerepelt vádlottként, sőt még tanúkénti kihallgatására sem került sor.
- [6] A megismételt elsőfokú eljárásban a törvényszék a kereseti kérelmet elutasította. Határozatának indokolásában kifejtette, hogy az alkotmánybírósági gyakorlat és a bírósági gyakorlat (különösen a PK. 12. számú állásfoglalása) alapján a szórólapon lévő kijelentések értékítéletnek minősülnek, amelyek ráadásul politikai kampányban hangzottak el, és az indítványozó (mint közszereplő) azokkal szemben fokozott tűrés kötelezettséggel bír. A törvényszék ítéletében hangsúlyozta, hogy olyan kijelentések, amelyek a szó hétköznapi értelmében bűncselekmény elkövetését jelentik, azok a politikusok tevékenysége vonatkozásában jogerős elítélés nélkül, bírálatként megfogalmazva is használhatóak. A szórólapon lévő kijelentések a törvényszék szerint nem konkrétan az indítványozót vádolták meg bűncselekmény elkövetésével, hanem arra mutattak rá – konkrétumok nélkül –, hogy felmerülhet egyes, az indítványozóhoz kötődő cselekményekkel kapcsolatban a korrupció gyanúja. Az Emberi Jogok Európai Bíróságnak gyakorlatára hivatkozva a törvényszék azt is kiemelte, hogy az ügy elbírálása során nem önmagában az indítványozó státuszának, hanem a vélemény közügyekhez kapcsolódó jellegének van meghatározó szerepe.
- [7] Ezekre tekintettel a törvényszék megállapította, hogy a szórólapon korrupciós jelentései nem vádirati pontokként vizsgálандó, hanem mint közügyekben megfogalmazott kérdésfelvetések, azaz mint tipikus politikai értékítéletek. A megfogalmazott állítások ugyanis homályos tartalmúak voltak, így azok ténytartalommal nem bíró értékítéletek, amelyek nem bizonyítandók. Az állítások között több olyan is volt, amely közszájon forgó kritika, és amelyet a szórólapon átvettek, így ezeket az indítványozónak tűrnie kell, hiszen ő maga vállalta a közéleti megmérettetést. Ezzel kapcsolatban a törvényszék azt is kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság szerint a közéleti szereplőknek tágabb a válaszlehetősége a kritikákra, hiszen széleskörben megvédheti magát a sajtóorgánumban, választókeretében ellenkampányba kezdhet. Ugyan voltak a szórólapon túlzó állításai is, ezeket azonban az indítványozónak tűrnie kellett. Mindezek alapján a törvényszék megállapította, hogy bár a szórólapon túlzó véleményt fejeznek ki, mégis a képpel illusztrált szórólapon közzétételével a Fidesz csupán Alaptörvényben biztosított jogával élt.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéltáblához. Fellebbezésében kifejtette, hogy a törvényszék ítélete ellentmondásos, mivel bizonyítékokkal és tényekkel nem igazolt következtetésekre jutott, emellett pedig lényeges eljárásjogi hibákban is szenved. Utóbbi tekintetében kiemelte, hogy a Kúria végzését (amelyben a Kúria kötelezte a törvényszéket új eljárás lefolytatására) a törvényszék figyelmen kívül hagyta, ugyanis számos, a szórólapon szereplő állítás kapcsán elmulasztotta a bizonyítás lefolytatását. Az indítványozó fellebbezésében azt is kiemelte, hogy a szórólapon közzétételkor nem volt hatályban a választási eljárásról szóló törvény szerinti választási kampányidőszak, így a törvényszéknek az ezirányú érvelése is hibás.

Emellett arra is hivatkozott az indítványozó, hogy a törvényszék ítélete iratellenes (különösen a szórólapon szereplő állításoknak az újságcikkkel történő igazolása).

- [9] Az ítélet tábla ítéletében részben igazat adott az indítványozónak, és megállapította, hogy a szórólapon azon állítása, miszerint az indítványozó honvédelmi miniszterként 1 milliárdos kárt okozott a magyar embereknek, amikor az ismerősének pályázat nélkül eladta a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem egyik épületét, megsértette az indítványozó jó hírnévhez való jogát. Egyebekben azonban a törvényszék ítéletét az ítélet tábla helyben hagyta.
- [10] Az ítélet tábla osztotta a törvényszék érvelését a tekintetben, hogy a közéleti szereplőknek túrniuk kell az éles, erőteljes véleménynyilvánításokat is, amennyiben azok megfelelnek az Alkotmánybíróság a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában is felvázolt tesztnek. Az ítélet tábla is kiemelte, hogy az indítványozó nem vitatottan közszereplő, aki korábban honvédelmi miniszter is volt, és a kérdéses időszakban is a politikai színtéren méretette meg magát. A szórólapon közzé tevő Fidesz az indítványozó politikai ellenfeleként a választópolgárokat kívánta meggyőzni, így a szórólapon közügyekben történő megszólalásnak tekinthető. A szórólapon szövegei ugyan az indítványozóra nézve kétségtelenül negatívak (sarkosak, néhol egyenesen durvák) voltak, ugyanakkor az abban szereplő állítások kellő távolságot tartottak a konkrétumoktól: nem jelölték meg ugyanis, hogy milyen korrupciós ügyekkel vádolják az indítványozót (azok semmilyen büntető törvénykönyvbe ütköző, konkrét bűncselekménnyel nem vádolták őt, ráadásul a használt fogalmak – korrupció, maffia – elszakadnak a büntetőjogi dogmatikai fogalmaktól). Így pedig a szórólapon állításai büntetőeljárás megindítására sem voltak alkalmasak, ennek hiányában pedig azok igazságtartalmáról sem lehet állást foglalni. Az ítélet tábla hivatkozott arra is, hogy a bírósági gyakorlat szerint egyik politikusnak a másik politikai irányába, általánosságban megfogalmazott kritikája politikai véleménynyilvánításnak minősül, amelynek helytállóságáról a bíróságnak nem feladata dönteni. Határozatában az ítélet tábla kiemelte azt is, hogy a szórólapon közzé tett állítások nem sértették az indítványozó emberi méltóságát, ugyanis őt semmilyen mértékben nem dehumanizálták, és a privátszféráját sem érintették.
- [11] Nem osztotta ugyanakkor az ítélet tábla a törvényszék azon érvelését, miszerint az az állítás, ami szerint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem egyik épületének az értékesítése milliárdos kárt okozott a magyar államnak, nem valósít meg személyiségi jogi sérelmet. Ezen kijelentés ugyanis az ítélet tábla szerint már a konkrétumok talaján mozog, hiszen konkrét összegű kár okozásával vádolja az indítványozót. Ezért ennek bizonyítására a törvényszék felhívta a szórólapon közzé tevő Fideszt, aki azonban ennek nem tett eleget. Emiatt azonban ezen állítás olyan tényállításnak minősül, amely nem nyert igazolást, így viszont alkalmas arra, hogy az indítványozó jóhírnevét megsértse. Az ilyen alaptalan állításokat pedig még az amúgy közszereplő indítványozónak sem kell túrnie. Ezért e tekintetben az ítélet tábla igazat adott az indítványozónak.
- [12] 1.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. Felülvizsgálati kérelmében kifejtette, hogy álláspontja szerint a megismételt eljárásban a törvényszék és az ítélet tábla súlyos eljárási hibákat vétett, figyelmen kívül hagyták ugyanis a Kúria iránymutatását. Álláspontja szerint neki nem csak az Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem épületével kapcsolatos állításokat nem kellett túrnie, hanem a szórólapon többi állítását sem. Emellett kifogásolta képmásának a felhasználását is. A minden tényalapot nélkülöző állítások, véleménye szerint nem közéleti vita tárgyát képezték, így ezeket neki nem kell túrnie. A Fidesz ellenkérelmében az ítélet táblai ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- [13] A Kúria az ítélet tábla ítéletét hatályában fenntartotta. A kúriai ítélet indokolása szerint a megismételt eljárásban a bíróságok a Kúria által előírt feladatokat elvégezték: a jogerős ítélet a bizonyítékok, a hazai és nemzetközi gyakorlat figyelembe vételével született meg. A Kúria is megerősítette indokolásában, hogy a szórólapon állításai politikai vitákban megengedett véleménynyilvánítások voltak, az indítványozó képmása pedig azért jelenhetett meg a szórólapon, mivel ő politikai közszereplőnek minősül. A közéleti vita során pedig előfordulhatnak igaztalan, szándékoltan bántó támadások is, amelyek határait azonban a szórólapon nem lépték túl: azok ugyanis nem bűncselekmények elkövetésével vádolták meg az indítványozót, hanem a politikai felelősségének kérdését vetették fel. Ezen sarkos, éles megfogalmazásoknál pedig nem lehetséges a valóság bizonyítása. A szórólapon egyes szóhasználatok (pl. „maffia”, „maffiózó”) tekintetében pedig a Kúria kiemelte, hogy azok a közfelfogás szerint sem utalnak közvetlenül bűncselekmény elkövetésére. Ezzel együtt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem épületével kapcsolatos állításokat is helyesen ítélte meg az ítélet tábla.
- [14] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, így például a Kúria nem

alkalmazta, illetve jogellenesen alkalmazta az Alaptörvény VI. cikkét, IX. cikkét, valamint XXVIII. cikkét. Emellett az indítványozó szerint a Kúria figyelmen kívül hagyta az alkotmánybírói és a nemzetközi bírósági gyakorlatot is. Az indítványozó hivatkozott a 3122/2014. (IV. 24.) AB határozatra is, kiemelve, hogy a közszereplő politikusokat is megilleti az emberi méltóságuk védelme, amelyet az Alaptörvény VI. cikk is megerősít („a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének [...] sérelmével”). Úgy véli, hogy képmásának a szórólapon történő felhasználása és annak egy ismert bűnöző mellett történő feltüntetése sérti az Európai Unió Alapjogi Chartáját is, mivel az róla negatív, bűnözői tartalmú képet sejtet. A képének ilyen formában történő felhasználása az Európai Bizottság 2006-ban kiadott zöld könyvét is sérti (az ártatlanság védelme tekintetében – mivel véleménye szerint a szórólap azt a látszatot keltette, hogy ő bűnös valamilyen bűncselekmény elkövetésében).

- [15] Az indítványozó arra is hivatkozott alkotmányjogi panaszában, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta saját korábbi végzését a bizonyítás teljeskörűségére való felhívás tekintetében, ezzel pedig véleménye szerint megsértette az Alaptörvény 28. cikkét is. Álláspontja szerint a bíróságok ítélete önellentmondásos is, mivel az egyik esetben konkrétan ítéli a vele kapcsolatban tett kijelentést (Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem ingatlan eladásával okozott kár), még másik esetben nem (a pristinai uszoda- és szabadidőközpont építésével okozott kár). A képmásának felhasználása tekintetében úgy véli, hogy a bírósági gyakorlat szerint (amelyet ennek kapcsán hosszasan citál) hozzájárulása nélkül nem lehetett volna felhasználni a szórólapon az arcképét, ezzel ugyanis emberi méltóságát sértették meg – mivel őt egy elítélt bűnözővel együtt szerepeltették. Emellett a bíróságok tévesen hivatkoztak a választási kampányidőszakra, a kérdéses időben ugyanis a választási eljárási szabályok szerint nem volt választási kampány. A fentiek mellett az alkotmányjogi panasz elsősorban az alkotmánybírói és a nemzetközi gyakorlat ügyeit részletezi, sokszor azokból levont következtetések nélkül.
- [16] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [18] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, Q) cikk (2) és (3) bekezdésének, VI. cikk (1) bekezdésének, IX. cikk (1) és (4) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének, a 26. cikkének és a 28. cikkének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [20] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló bírósági eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági ítélettel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [21] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [22] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható [elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]]. Az alkotmányjogi panaszban

- az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában (sőt azzal összefüggésben semmilyen indokolást nem fejtett ki), így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [23] Az indítványozó a kifogásolt bírói döntéssel kapcsolatban az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdései sérelmét is állította. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát egyedi bírósági ügy kapcsán csak az adott ügyben eljáró bíró, kizárólag az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabállyal összefüggésben kezdeményezheti. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott bírósági döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének, és azzal összefüggésben az Alaptörvény Q) cikk (2), valamint (3) bekezdéseibe ütközésének vizsgálatára nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal.
- [24] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [25] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény IX. cikk (1) és (4) bekezdésének, valamint a VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította, tekintettel arra, hogy az eljáró bíróságok véleménye szerint nem vizsgálták érdemben a szórólapoknak az ő emberi méltóságát sértő mivoltát (különösen jóhírnevét éskép-másának felhasználását érintően).
- [26] Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen része nem felel megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az indítványozó lényegében csak az Alkotmánybíróság, és nemzetközi bíróságok korábbi gyakorlatát citálta, de nem fejtette ki összefüggően az általa vélt alkotmányossági probléma lényegét, és nem indokolta annak a bírósági döntésekkel való összefüggését. A fentiek mellett az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványnak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a IX. cikk (1) valamint (4) bekezdése azért sem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel az indítványozó annak sem adta alkotmányjogilag értékelhető indokát, hogy a közszereplőknek választási kampányban (amely alatt nem kizárólag a választási eljárási törvény szerinti kampányidőszakot kell érteni), a megfogalmazott kritikákkal, illetve elhangzó véleményekkel szembeni szélesebb tűrési kötelezettségét {lásd többek között: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [26]–[29]} a jelen ügyben vizsgált történések miatt lépték túl.
- [27] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány egyik – jelen pontban – hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [28] 2.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának fő érvelésében arra is hivatkozott, hogy véleménye szerint az eljáró bíróságok döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel a bíróságok (így különösen a Kúria) nem teljesítették az indokolási kötelezettségüknek, illetve nem tettek eleget a megismételt eljárást megelőző eljárásban hozott Kúriai végzésben foglaltaknak.
- [29] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság ismételt hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint „[a] bírósági joggyakorlat egységének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezete], ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [30] A fentiek mellett fontos kiemelni, hogy az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [31] Az indítványozó számos olyan alkotmánybírói döntésre hivatkozott, amelyekben a testület korábban már kifejtette az indokolt bírósági döntéshez való jog tartalmát. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem vetett fel olyan alapvető

alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amelynek vizsgálata indokolná az alkotmányjogi panasz befogadását, továbbá az alkotmányjogi panasz alapján nem merül fel az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétsége sem.

- [32] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1631/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3071/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 869. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Szombathelyi Városi Bíróság 3.Fk.540/2011/86. számú ítélete, a Szombathelyi Törvényszék 6.Fkf.72/2013/32. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.438/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló büntetőügyben a Szombathelyi Városi Bíróság 3.Fk.540/2011/86. számú ítéletében az indítványozót – mások mellett – bűnösnek mondta ki felbujtóként elkövetett rablás bűntettében és más bűncselekményekben, és ezért hét év hat hónap fegyházban letöltendő szabadságvesztésre, nyolc év közügyektől eltiltásra és öt év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szombathelyi Törvényszék 6.Fkf.72/2013/32. számú ítéletében az indítványozót egy rendbeli felbujtóként elkövetett testi sértés vádja alól felmentette, a járművezetéstől eltiltás tartamát három évre enyhítette, egyebekben – az indítványozó tekintetében – helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [3] Az indítványozó felülvizsgálati indítványt nyújtott be a jogerős másodfokú ítélettel szemben, amely alapján a Kúria a 2016. április 19. napján kelt, Bfv.I.1957/2015/8. számú végzésével hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [4] Az indítványozó 2019. évben újabb felülvizsgálati indítványt nyújtott be az említett bírósági döntésekkel szemben, amelyet a Kúria a 2019. május 6. napján kelt, Bfv.III.438/2019/2. számú végzésével – mint ismételt, így törvényben kizárt indítványt – elutasított.
- [5] 2. A fentieket követően fordult az indítványozó alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szombathelyi Városi Bíróság 3.Fk.540/2011/86. számú ítélete, a Szombathelyi Törvényszék 6.Fkf.72/2013/32. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.438/2019/2. számú végzése, valamint alkotmányjogi panaszának kiegészítésében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 869. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét állította.
- [6] Az indítványozó a panaszának Abtv. 27. §-a szerinti részében kifejtette, hogy az említett bírósági döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét idézték elő. Az indítványozó szerint a jogerős ítélet ellen benyújtott perújítási indítványait elbíráló elsőfokú bírák ugyanazok voltak, akik a jogerős, másodfokú ítéletet hozták, így az eljárások nem minősülnek pártatlan eljárásoknak. A megtámadott kúriai határozat vonatkozásában pedig kifejtette, hogy abban figyelmen kívül hagyták mindazokat az érveket, amelyekben a korábbi perújítási eljárások tisztességességét kifogásolta.
- [7] Az indítványozó a panaszának Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti részében kifejtette, hogy Be. 869. § (1) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a XV. cikk (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmának a sérelmét idézte elő.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] Az Alkotmánybíróság mindenképp rögzíti, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a 2013. október 29. napján jogerősen befejezett büntetőügyben eljáró bíróságok, azaz a Szombathelyi Városi Bíróság

3.Fk.540/2011/86. számú és a Szombathelyi Törvényszék 6.Fkf.72/2013/32. számú ítélete ítéleteit kifogásolta. E döntésekkel szemben azonban az indítványozó a fentiekben említett, a Kúria a 2016. április 19. napján kelt, Bfv.I.1957/2015/8. számú végzésének kézbesítését követő hatvan napon belül élhetett volna alkotmányjogi panasszal, amit viszont nem tett meg, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának e döntések tekintetében helye nem volt.

- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvelés tartalmában a perújítási eljárások és nem az alapügy tisztességességét kifogásolta. Az indítványozó ismételt felülvizsgálati indítványát pedig a jogerősen befejezett alapügy döntései ellen nyújtotta be. Ebből következően jelen ügyben az indítványozó által támadott, a Kúria a 2019. május 6. napján kelt, Bfv.III.438/2019/2. számú végzése – mint a jogerős döntés ellen ismételten, és ezért törvényben kizárt módon – benyújtott felülvizsgálati indítványt elbíráló döntés sem lehet alkotmányjogi panasz tárgya.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy indítványozó által a panaszában kifogásolt Be. 869. § (1) bekezdését az ügyben egyik bíróság sem alkalmazta eljárása során.
- [12] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ában foglalt feltételeknek, erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1085/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3072/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék Bv.778/2018/15. számú végzése és a Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.85/2019/2. számú végzése, valamint a Kúria Bfv.I.421/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Adrienn ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként panaszt és kártalanítási kérelmet terjesztett elő 2018. április 3-i dátummal alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a Balassagyarmati Fegyház és Börtön parancsnokához. Az elsőfokú bíróság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mivel a fogvatartott azt nem a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 8. számú melléklete alapján, valamint a panaszt és a kérelmet egyazon beadványban nyújtotta be, ezért eljárási okokból az alaptalan volt. A védői fellebbezés folytán másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék az elsőfokú döntést végzésével helybenhagyta.
- [3] 1.2. A 2018. augusztus 28. napján szabadult volt fogvatartott védőjén keresztül ezt követően ismételtelen előterjesztette a kártalanítási kérelmét 2018. október 24-én, amelyet az első fokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék Bv.778/2018/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasított. Indokolásában kifejtette, hogy az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 2018. január 1-től nem hatályos, helyébe az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) lépett, amelynek 34. § (2) bekezdése deklarálja, hogy az írásba foglalt ügyvédi meghatalmazásnak tartalmaznia kell a megbízott elfogadó nyilatkozatát is. Ezek alapján ügyvédi meghatalmazás hiányos volt, mert azon nem szerepelt a megbízott ügyvéd elfogadó nyilatkozata, így az nem a jogosulttól származónak tekinthető, és érdemi elbírálásra alkalmatlan volt.
- [4] Az elsőfokú végzés ellen bejelentett védői fellebbezés folytán az ügy másodfok elé került. A védő álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által meghozott végzés jogilag téves, valamint hibás volt. Az Ütv. még nem lépett hatályba az ügyvédi meghatalmazás kelezése idején, így nem azon szabályok vonatkoztak volna rá, ugyanis véleménye szerint nem az eljárás megindításának időpontja számít a megbízást elfogadó nyilatkozat szempontjából, hanem maga a meghatalmazás kelezésének időpontja. Az eljáró Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.85/2019/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta, hivatkozva annak helyes érvelésére. A másodfokú bíróság megerősítette az elsőfok megállapítását, hogy miután a kérelmét 2018. októberében nyújtották be, már az Ütv. szabályai voltak számukra irányadóak.
- [5] A fogvatartott jogi képviselője által előterjesztett felülvizsgálati kérelme folytán került az ügy a Kúria elé, ahol Bfv.I.421/2019/2. számú végzésével azt elutasította, hivatkozva arra, hogy annak lehetősége a törvényben kizárt, ugyanis a támadott döntések nem minősültek ügydöntő határozatnak.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Balassagyarmati Törvényszék Bv.778/2018/2. számú elsőfokú végzése, a Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.85/2019/2. számú végzése, valamint a Kúria Bfv.I.421/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében előadta, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes hatósági eljárás, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérült, ugyanis az eljáró bíróságok, valamint a Kúria is tisztességtelen és alaptörvény-ellenes okokra hivatkozással utasította el kérelmét.
- [8] Ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy az ügyvédi meghatalmazás elfogadhatósága tekintetében annak keltének időpontja számít, nem pedig a jelen esetben kártalanítási eljárás megindításának időpontja. Véleménye szerint nincs olyan törvényi rendelkezés, amely előírná, hogy adott évben kelt ügyvédi meghatalmazást csak ugyanazon évben lehet újra benyújtani, mivel a meghatalmazás annak visszavonásáig érvényes. Jelen ügyben visszavonásra nem került sor, így álláspontja alapján a bíróság helytelenül járt el a meghatalmazás kifogásolásával kapcsolatban.
- [9] Az indítványozó előadta, hogy az eljáró bíróságok a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) célja a fogvatartottak számára kártalanítás lehetővé tétele volt, nem azok ellehetetlenítése. Ezzel kapcsolatosan kitért még arra is, hogy egyes törvényszékek illetékességi területén különböző joggyakorlat alakult ki, amely szintén nem biztosít tisztességes eljárást, valamint hátrányosan érinti a kártalanításra jogosultakat.
- [10] Az indokolásban kifejtett álláspontjának alátámasztásaként utalt több, korábbi Alkotmánybírósági határozatra, és hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróság által kialakított gyakorlat szerint a tisztességes eljárás olyan mérce, amelyet az eljárás egészének figyelembevételével lehet és kell megítélni, valamint nem lehet olyan szükségesség, ami ezt arányosan korlátozhatja.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [14] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [15] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013.

- (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában kizárólag az eljáró bíróságok szerinte téves törvényértelmezését vitatta.
- [19] 3.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó a bírói törvényértelmezést anélkül vitatta, hogy értékelhető, alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást adott volna elő, így tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [20] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pókol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1086/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3073/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.457/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kádár András Kristóf ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozó 2005. február 21. napjától különböző büntetés-végrehajtási intézetekben töltötte szabadságvesztés büntetését. Az indítványozó 2015. január 16. napján fogvatartási körülményeit panaszolva kérelmet nyújtott be az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB), amelyet nyilvántartásba vettek és 2015. március 19. napján befogadtak.
- [3] 1.2. Az indítványozó 2017. június 6. napján alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt kártalanítási kérelmet nyújtott be a 2005. február 21. napjától az elbírálás napjáig terjedő fogvatartási időszak vonatkozásában a – Szegedi Fegyház és Börtön útján – a Szegedi Törvényszékhez.
- [4] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 15.Bv.1580/2017/33. számú végzésében 2005. február 21. napja és 2016. december 31. napja közötti időszak tekintetében, összesen kettőezer-nyolcszázhetven napra, 4 018 000 Ft kártalanítást állapított meg. Az elsőfokú végzés az említett időszakot meghaladóan a kérelmet egyéb törvényes útra utasította, ugyanis az indítványozó nem terjesztett elő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 144/B. §-a szerinti panaszt, holott a 2017. január 1. napját követő fogvatartási időszak tekintetében ez előfeltétele a kérelem elbírálásának.
- [5] Az indítványozó és a bv. ügyész fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék a 5.Bpkf.457/2019/2. számú végzésében megváltoztatta az elsőfokú végzést és a kártalanítás iránti kérelmet teljes egészében, érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a Bvtv. – panasz mellőzését lehetővé tevő – átmeneti rendelkezései kizárólag azokra a fogvatartottakra vonatkoznak, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei 2017. január 1. napjáig megszűntek. Azok az elítéltek, akiknek a fogvatartása folyamatos, azaz az említett időpontot követően is fennáll, nem mentesülnek a kártalanítási kérelemhez kapcsolódó, a panasz benyújtásában testet öltő feltétel teljesítése alól. Megállapította azt is a másodfokon eljáró törvényszék, hogy ilyen esetekben nincs lehetőség a fogvatartási időszak – 2017. január 1. napját megelőző és azt követő részre történő – megbontására.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.457/2019/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint sérti az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] Az indítványozó panaszának indokolásában – mind a tisztességes bírósági eljáráshoz, mind a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának sérelme kapcsán – azt kifogásolta, hogy a Szegedi Törvényszék a támadott döntésében *contra legem* jogalkalmazást fejtett ki, hiszen – megsértve az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmező szabályt – úgy értelmezte a Bvtv. kártalanításra vonatkozó rendelkezéseit, hogy önkényesen nem vette figyelembe a jogkérdésre vonatkozó átmeneti rendelkezéseket, ezáltal a jogalkotó szándékától eltérő eredményre jutott. Ugyanis – szól az indítványozó érvelése – a Bvtv. 436. § (11) bekezdése szerint a panasz benyújtására vonatkozó kötelezettség nem vonatkozik azokra az elítéltekre, akik a Bvtv. 436. § (10) bekezdése alapján

- nyújtották be a kártalanítási kérelmüket. Az eljáró bíróság azért nem találta alkalmazhatónak az átmeneti rendelkezéseket, mert álláspontja szerint az átmeneti rendelkezések kizárólag azokra az elítéltekre vonatkozhatnak, akik a kártalanítás lehetőségének megnyíltát (azaz 2017. január 1. napját) megelőzően már szabadultak, az alapügyben azonban e feltétel hiányzott. Az indítványozó szerint viszont az Alaptörvénnyel az a jogértelmezés van összhangban, amelyik esetében is alkalmazhatónak tartja az átmeneti rendelkezéseket.
- [8] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az eljáró bíróság megfelelő indokát sem adta annak, hogy miért jutott arra a következtetésre, hogy esetében nem alkalmazhatók az átmeneti rendelkezések.
- [9] Az indítványozó kifejtette, hogy az eljáró bíróság – az Alaptörvény I. cikkében foglalt, állami szerveket terhelő, alapvető jogok védelmében megnyilvánuló kötelezettségét megszegve – az ismertett, tisztességes bírósági eljárás jogába ütköző módon kifejtett jogértelmezésével végső soron az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalmat is megsértette.
- [10] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.457/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [15] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítéltként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő {utoljára lásd: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}, illetve

az Alkotmánybíróság a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [20] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a Szege-di Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.457/2019/2. számú végzésében foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [21] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pókol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1196/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3074/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.709/2018/18. számú végzése és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.691/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó – fogvatartottként – kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. május 29. napján a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokánál, a 2006. október 18. napjától a kérelem elbírálásának napjáig terjedő időszak tekintetében.
- [3] Az indítványozó az elhelyezési körülményei miatt korábban – jogi képviselőjén keresztül – az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be kérelmet, amelyet 2015. július 6. napján nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 7.Bv.709/2018/18. számú végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bvtv. 144/B. §-a szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. E kötelezettségének pedig az indítványozó nem tett eleget.
- [5] 1.2. Az indítványozó és jogi képviselőjének fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú döntést 5.Bpkf.691/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. A másodfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó a Bvtv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely a Bvtv. 10/A. § (6) bekezdése értelmében előfeltétele a kártalanítási kérelemnek. A másodfokú végzésben a másodfokú bíróság megerősítette továbbá az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a Bvtv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, azaz az indítványozó nem szabadult 2016. december 31. napjáig, hanem fogvatartása ezt követően is fennállt, ezért a Bvtv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétele a kérelemnek, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem váltja ki.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, azt állítva, hogy a támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Kifogásolta, hogy a korábbi, ugyanilyen ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást, jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, ezért a korábbi kérelmezők és jelen panasz indítványozója a törvény előtt nem minősült egyenlőnek. Az indítványozó előadta továbbá, hogy az ügyben a bíróság végzésével hátrányos helyzetbe hozta azzal, hogy a kérelmét elutasította, holott az EJEB-hez is nyújtott be kérelmet, ami eddig elegendő volt a kártalanítási kérelem elbírálásához.

- [8] 2.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán azzal érvelt, hogy az eljáró bíróság hibásan értelmezte a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) rendelkezéseit, amelynek a célja a megfelelő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése volt. Az indítványozó álláspontja szerint a Bvtv. 436. § (10) és (11) bekezdésének okszerűtlen és téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés folyamányaként az elítéltnek a Bvtv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bvtv. 10/A §. (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEH-hez benyújtott kérelem esetén e feltétel nem alkalmazandó. Az indítványozó ennek kapcsán utalt arra is, hogy a Bvtv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen úgy rendelkeznek, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek azok az elítéltek, akik korábban az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint tehát az eljáró bíróságoknak követniük kellett volna a 2017. január 1-je óta kialakult következetes gyakorlatot és ezek alapján a kérelmet érdemben kellett volna vizsgálni és kártalanítást kellett volna megállapítani a 2006. október 18. napjától 2016. december 31. napjáig terjedő időszak tekintetében.
- [10] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.709/2018/18. számú végzése és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.691/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [14] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [15] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó –

fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő [lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]].

- [19] 3.4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.709/2018/18. számú és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.691/2019/2. számú végzésében foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [20] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1311/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3075/2020. (III. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.358/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Kiss Dániel András Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján 2019. augusztus 23-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2019. május 30-án meghozott Kfv.I.35.358/2019/2. számú végzése, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2018. december 18-án meghozott 42.K.34.004/2018/4. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 2019. március 5-én meghozott 11.Kpkf.670.137/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Kérte továbbá Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága 2234174215 iktatószámú másodfokú határozatának megsemmisítését is. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, az R) cikk (1) bekezdésével és a 28. cikkel.
- [2] Az indítványozó adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, amellyel egyidejűleg – elkésetttség miatt – igazolási kérelmet is előterjesztett. A bíróság az igazolási kérelmet elutasította, a keresetlevelet visszautasította. A másodfokú bíróság a döntést helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően a Kúriához fordult felülvizsgálati kérelemmel, ezzel egyidejűleg szintén igazolási kérelmet terjesztett elő. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó által felhívott indok (nem talált megfelelő jogi képviselőt a rendelkezésére álló időtartamon belül) pusztán szubjektív akadályát jelentette a felülvizsgálati kérelem határidőben történő előterjesztésének, a vétlenség bizonyítására nem alkalmas, ezért az igazolási kérelmet elutasította, a felülvizsgálati kérelmet pedig visszautasította.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint az adóhatóság eljárása sértette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát, mivel kiüresítette a bizonyítási eljárást, a kézbesítés szabálytalansága miatt pedig elzárta a jogorvoslat gyakorlásától. Ezt a jogellenes helyzetet a bíróságok is fenntartották. Azzal, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok nem adtak helyt az igazolási kérelemnek, szintén megsértették a jogorvoslathoz való jogát, illetve, mivel az általa előterjesztett kifogásokat és észrevételeket a jogorvoslati eljárások során nem is vizsgálták, sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is. Az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdéséből fakadóan a bíróságoknak az Alaptörvényt is alkalmazniuk kell, mely követelmény a bírósági eljárásokban nem érvényesült, a bíróságok meg sem kísérelték a hatóságok által okozott jogsértő helyzet orvoslását. Eljárásuk egyben ellentétes volt az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó értelmezési követelménnyel is.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [5] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [6] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű

- kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [7] Az Alaptörvény R), valamint 28. cikkére, mivel alapjogot nem tartalmaznak, alkotmányjogi panasz nem alapítható {3237/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [19]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [17]; 3053/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [15]; 3099/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [8] Az igazolási kérelem elfogadásához nem fűződik alanyi jog, önmagában nem képezi alkotmányossági vizsgálat tárgyát {3340/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [17]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a 3149/2019. (VI. 26.) AB határozatban kimondta, hogy „ha a kereseti kérelem elutasítására az igazolási kérelem elutasítása miatt kerül sor, csak olyan esetben képezi alkotmányossági vizsgálat tárgyát, amikor a bíróság nem tartja be azt az alkotmányossági követelményt, hogy a jogbiztonságot és az egyén bírósági úthoz való alapjogát egyformán figyelembe kell vennie. Amennyiben a bíróság a mulasztás vétlenségére vonatkozó mérlegelése ezen követelménnyel nem megy szembe, az Alkotmánybíróság alkotmányossági vizsgálatának korlátot szab az a hatásköri szabály, miszerint az Alkotmánybíróság nem válhat »negyedfokká«, vagyis kizárólag törvényességi okból nem bírálhatja felül a bíróság döntését.” (Indokolás [50])
- [9] E megállapítás megfelelően irányadó a felülvizsgálati kérelem elkésettsége vonatkozásában előterjesztett igazolási kérelem elutasítására, és azzal együtt a kérelem visszautasítására is. A Kúria elbírálta az indítványozó igazolási kérelmét. Amennyiben elfogadta volna az indítványozó érvelését, túl szélesre tárta volna a vétlen mulasztás fogalmát, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás jogát aránytalanul nagyobb súllyal vette volna figyelembe a jogbiztonság elvének rovására {3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [53]}. Az elkésettség miatt pedig sem a felülvizsgálati kérelem, sem a felülvizsgálni kért bírósági döntések érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor, így ezekkel összefüggésben alapjogsérelem nem merülhetett fel. Ebből fakad egyszersmind az is, hogy az Alkotmánybíróság sem vizsgálhatja érdemben sem a Kúria támadott döntését, sem pedig az első- és másodfokú bírósági döntéseket, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket nem merítette ki.
- [10] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és e) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1461/2019.



Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető

HU ISSN 2062–9273